

Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ: ΑΘΗΝΑ

Αθηνά Σταματοπούλου

Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ: ΑΘΗΝΑ

*

Από την παρούσα μορφή της συνοπτικής παρουσίασης της διπλωματικής 'Η ανάγνωση της πόλης, εργαλείο σχεδιασμού της: Αθήνα' έχει αφαιρεθεί μη πρωτεύον τμήμα του υλικού ή βρίσκεται σε δυσανάγνωστη ποιότητα ανάλυσης εικόνας, βάσει των προαπαιτήσεων μεγέθους του αρχείου, όπως ζητείται από το ΕΜΠ. Προτείνεται η αναζήτηση του έντυπου υλικού στη βιβλιοθήκη ή επικοινωνία [athinastamatopoulou@gmail.com] με τον δημιουργό της μελέτης αυτής για περαιτέρω πληροφορίες.

Οποιαδήποτε χρήση τμήματος ή ολόκληρου του υλικού της παρούσας εργασίας, απαιτεί την ανάλογη παραπομπή στο σχετικό έντυπο και την παράθεση όλων των λεπτομερειών που επιβάλλονται.

© Αθηνά Σταματοπούλου

Αθηνά Σταματοπούλου

[επικοινωνία: athinastamatopoulou@gmail.com]

υπεύθυνοι καθηγητές: Μπούκη Μπαμπάλου, Παναγιώτης Τουρνικιώτης
σύμβουλοι: Θάνος Βλαστός, Θάνος Παγώνης

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΕΜΠ _ Αθήνα, Ιούλιος 2012

#00.00 // [αντί εισαγωγής] η ανάγνωση της πόλης //////////////////////////////////////	006 - 007
Η ανάγνωση της πόλης Πώς και γιατί; Εμπειρία και περπάτημα Καταγραφές/ Χαρτογράφηση [τρόποι]	
#01.00 // Τοπογραφία, σημείο 0 του αστικού: η πρωταρχική σημασία της //////////////////////////////////////	008 - 009
στις πρώτες χαρτογραφήσεις της Αθήνας ως παράμετρος της αστικής εξέλιξης _προϊστορικοί οικισμοί	
#01.01 // Τοπογραφία, παράμετρος της αστικής εξέλιξης //////////////////////////////////////	010 - 011
3500 π.Χ - 1833 μ.Χ [το τείχος] 1833 μ.Χ _το εμπορικό τρίγωνο 1836 - 1929 _μετά το εμπορικό τρίγωνο	
#01.02 // Τοπογραφία, όριο του αστικού: Λεκανοπέδιο Αττικής //////////////////////////////////////	012 - 015
Ως όριο [χάρτης λεκανοπεδίου] [εικόνα του τοπίου]	
#01.03 // Εμπειρία του αστικού τοπίου + Εμπειρία της τοπογραφίας //////////////////////////////////////	016 - 019
Η τοπογραφία στην εμπειρία της πόλης [εμπειρία του αστικού τοπίου] [εμπειρία της τοπογραφίας]	
#02.00 // Τόπος [Αθήνα] //////////////////////////////////////	020
επιλογή του τόπου: Αθήνα < Αττική δήμος Αθηναίων ιστορικό κέντρο _ένταση αστικού φαινομένου	
#03.00 // [+] δημόσιος χώρος //////////////////////////////////////	021
η έννοια του δημόσιου χώρου [δημόσια διαθεσιμότητα]	
#03.01 // το υπαίθριο δυναμικό //////////////////////////////////////	022 - 023
υπαίθριο δυναμικό: οι συνιστώσες του γεωμετρία > σχισμές + τρύπες [σχισμές] [τρύπες] πύκνωση εν δυνάμει 'κατοίκησης' επιλογές <-> δυνατότητες δημόσια διαθεσιμότητα	
#03.02 // χάρτης πυκνώσεων υπαίθριου δυναμικού: από τις επιλογές στις δυνατότητες //////////////////////////////////////	024 - 029
στις σχισμές [επιλογές] στις τρύπες [επιλογές] στις τρύπες [μεταξύ επιλογών και δυνατοτήτων] στις τρύπες [δυνατότητες] χάρτης συνόλου υπαίθριου δυναμικού	
#03.03 // αθηναϊκό παράδοξο //////////////////////////////////////	030 - 031
το αθηναϊκό παράδοξο	
#04.00 // [προς] στρατηγικά εργαλεία σχεδιασμού //////////////////////////////////////	032 - 033
εισαγωγικές διευκρινήσεις οι σχέσεις των λόφων, ως αφορμή περπατήματος όροι τρόπων παρέμβασης διαγραμματικές δυναμικές σχέσεων λόφων διαδρομές	
#04.01 // διαγραμματικές προτάσεις δυναμικής σχέσεων λόφων //////////////////////////////////////	034 - 043
οι σχέσεις των λόφων, παράμετροι ελεύθερες εκτάσεις λόφων οι ροές του νερού ίχνη αρχαιολογικών διαδρομών 2+2 σχέσεις [εικόνες μακετών] δυτικό τόξο: λόφος Στρέφη - λόφος Φιλοπάππου η περιοχή/ διαγραμματική πρόταση ανατολικό τόξο: λόφος Λυκαβηττού - λόφος Ακρόπολης η περιοχή/ διαγραμματική πρόταση τοπική σχέση: λόφος Πετραλώνων - λόφος Φιλοπάππου η περιοχή/ διαγραμματική πρόταση	

Οι αφηγηματικοί προβληματισμοί αυτής της έρευνας είναι: η ανάγνωση της πόλης, ο δημόσιος χώρος και η Αθήνα. Ξεκινώντας από την ανάγνωση της πόλης, η έννοια του δημόσιου χώρου και εστίαση στο παράδειγμα της Αθήνας θα αναδυθούν στην πορεία προς την εμπλοκή της με τον σχεδιασμό.

Η ανάγνωση της πόλης:

Καταρχάς, η ανάγνωση της πόλης, εκτός από προϋποτιθέμενη διαδικασία οποιουδήποτε αστικού σχεδιασμού, μπορεί να λειτουργήσει και ως εργαλείο, με το οποίο μπορεί κανείς να παρέμβει στην πόλη. Εξετάζεται, δηλαδή, το πως η αναλυτική κατανόηση της πόλης, μπορεί να διαμορφώσει ή να αποτελέσει, τα συνθετικά εργαλεία του σχεδιασμού.

Πώς και γιατί;

κατανόηση <> οικειοποίηση <> κατοίκηση

αντίληψη <> εμπειρία

+ καταγραφή

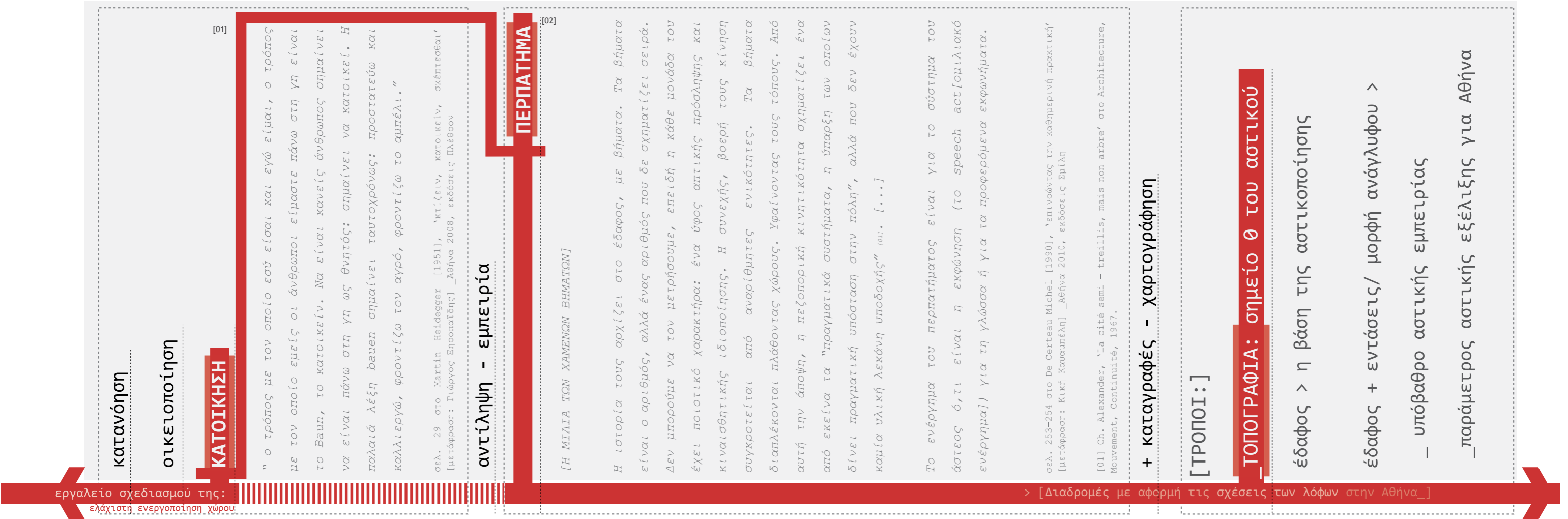
Εμπειρία και περπάτημα

Καταγραφές/ Χαρτογράφηση [τρόποι:]

Η ανάγνωση της πόλης είναι η πρώτη πράξη κατανόησης, οικειοποίησης και κατ' επέκταση "κατοίκησης"^[01] της [με την ευρύτερη έννοια του όρου κατά Heidegger] και βασίζεται κατά κύριο λόγο στην αντίληψη της πόλης από το κάθε υποκείμενο, ποιοτικά και ποσοτικά, μέσω της εμπειρίας και μέσω των καταγραφών ή διαφορετικά μέσω της χαρτογράφησης της.

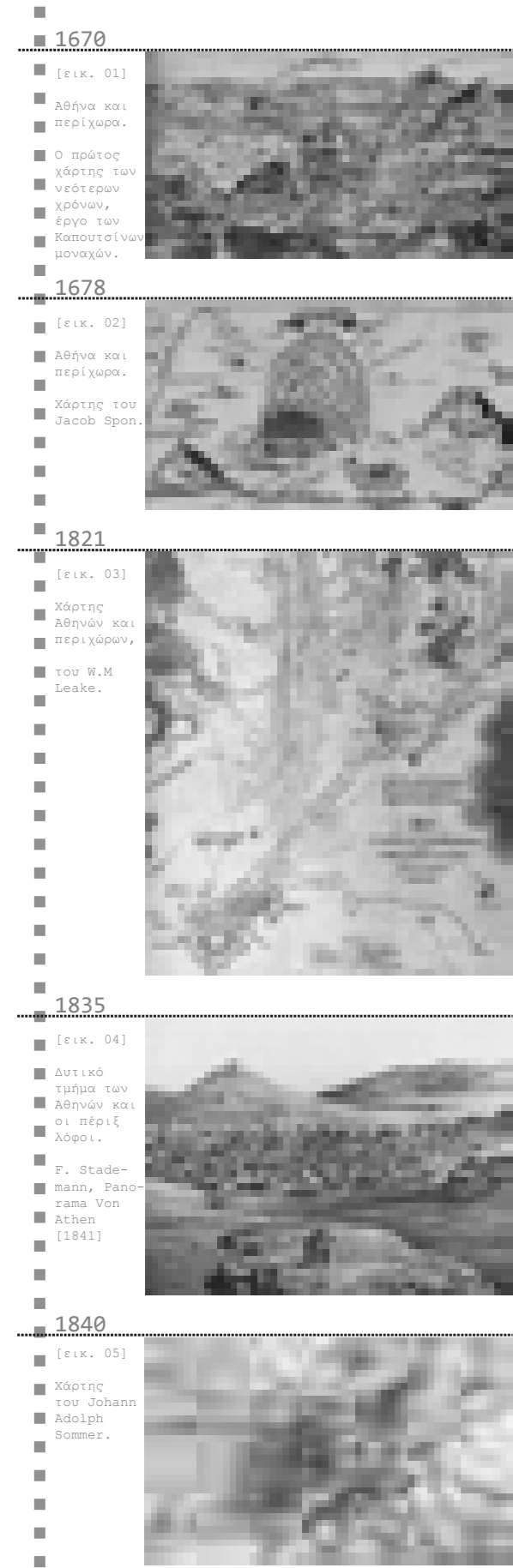
Βασική προϋπόθεση αυτής της εμπειρίας είναι το περπάτημα, το οποίο αποτελεί επιπλέον πρωταρχικό εργαλείο - πρακτική ελάχιστης ενεργοποίησης και "κατοίκησης" του χώρου, όπως ο Michel De Certeau παραλληλίζει τη διαδικασία αυτή με την ενεργοποίηση της γλώσσας από την ομιλία^[02].

Όσον αφορά τους τρόπους, με τους οποίους μπορεί κανείς να διαβάσει την πόλη, αυτοί είναι πολλοί. Από τη σχετική διερεύνηση 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις'^[03] και την [προσωπική] εμπειρία στην Αθήνα διαπιστώνεται πως η τοπογραφία είναι ένα μέσο πολύ σημαντικό και αφηγηματικό για ένα τέτοιο εγχείρημα, καθώς το ανάγλυφο του εδάφους και οι εντάσεις του αποτελούν το σημείο μηδέν του αστικού, ως το υπόβαθρο πάνω στο οποίο έχει στηθεί και επαναπροσδιορίζεται συνεχώς η πόλη και η εμπειρία της, ειδικά όσον αφορά την τοπογραφική ιδιαιτερότητα που εμφανίζει το παράδειγμα της Αθήνας.

Η σημασία του περπατήματος και της τοπογραφίας, μαζί με τις προαναφερθείσες παραμέτρους του αφηγηματικού προβληματισμού κάνουν, μια πρώτη νύξη διευκρίνησης του περιεχομένου και του σχεδιαστικού προσανατολισμού αυτής της μελέτης, το οποίο συνοψίζεται στη στρατηγική για αναζήτηση διαδρομών ενθάρρυνσης του περπατήματος και κατ' επέκταση ανάγνωσης της πόλης, με αφορμή τις σχέσεις των λόφων στην Αθήνα.

[03] Αθηνά Σταματοπούλου [2011], 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις', διάλεξη [επιβλέπων καθηγητής: Π. Τουρνικιώτης], Ε.Μ.Π. Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών _Αθήνα, Οκτώβριος 2011

Η σημασία της τοπογραφίας φαίνεται, επίσης, και στο πως έχει επηρεάσει και διαμορφώσει την αστική εξέλιξη και την αντίληψή της:

< στις πρώτες χαρτογραφήσεις της Αθήνας

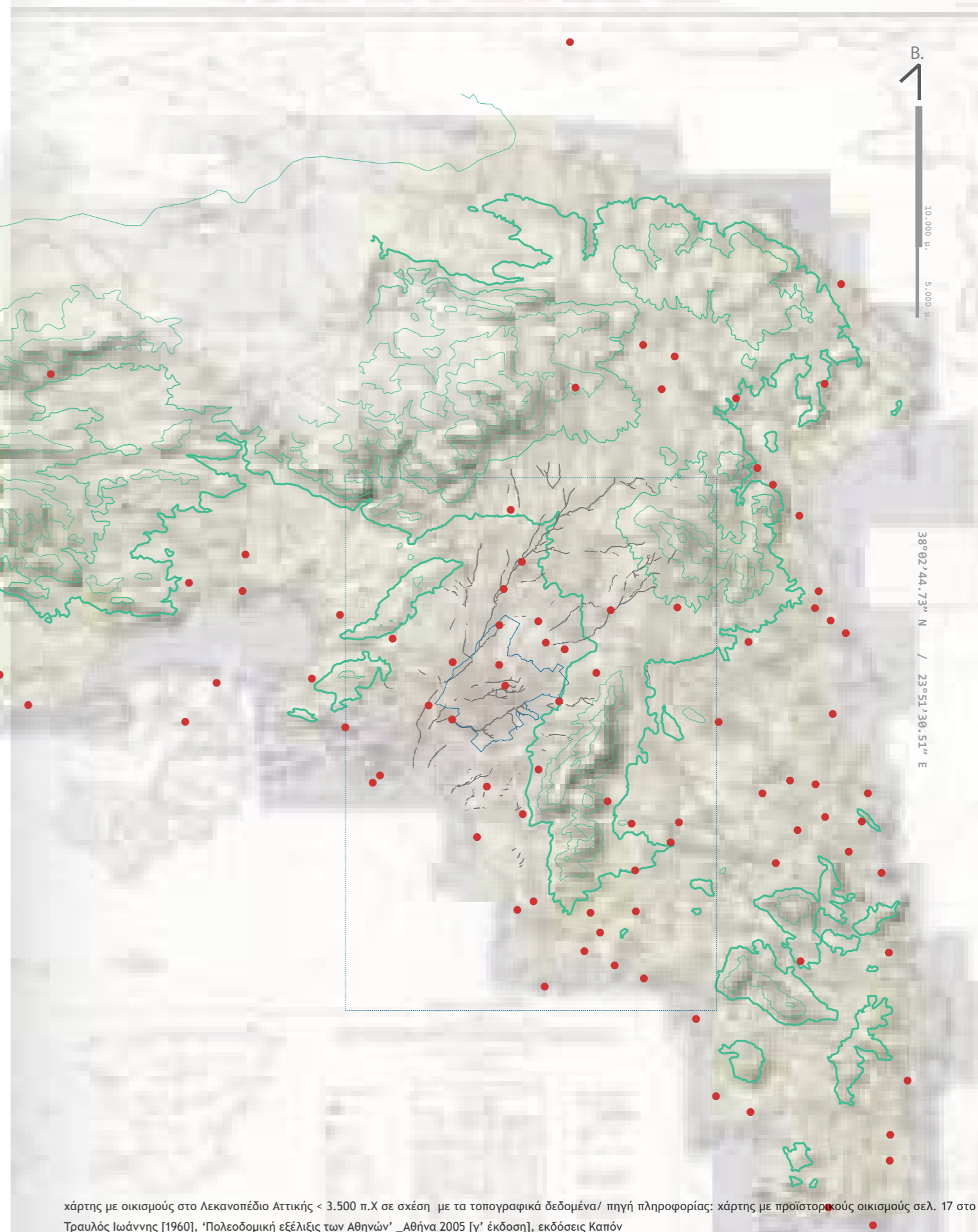
Καταρχάς, παρατηρώντας τις πρώτες απόπειρες χαρτογράφησης της Αθήνας, από τις πιο φανταστικές μέχρι και τις πιο λεπτομερείς και ακριβείς απεικονίσεις της [εικ. 01-05], εμφανίζεται η πόλη σε σχέση με τους λόφους, επιβεβαιώνοντας τη **διαχρονικότητα της αποτύπωσης της σχέσης αυτής 'πόλης - λόφων'** στην αντίληψη και στην εμπειρία του χώρου και κατ' επέκταση τη σημασία της σχέσης της αθηναϊκής τοπογραφίας με την ανάγνωση της πόλης.

> ως παράμετρος της αστικής εξέλιξης
_ προϊστορικοί οικισμοί

Παρατηρώντας τον χάρτη της διάχυσης των προϊστορικών οικισμών στο αττικό πεδίο, σε σχέση με την τοπογραφία και πιο συγκεκριμένα, με τις παραμέτρους της, τις εξάρσεις του εδάφους και τις ροές του νερού [ποτάμια], ενισχύεται η διαπίστωση πως η **τοπογραφία αποτελεί παράμετρο της αστικής εξέλιξης:**

Το ίχνος της εξάπλωσης των **προϊστορικών οικισμών** τείνει να κινείται είτε διατηρώντας μια παραλληλία με την ακτογραμμή, είτε κατά μήκος των ποταμιών, παρακάμπτοντας πάντα τα εμπόδια των πιο έντονων εξάρσεων του εδάφους, ενώ η επιλογή της θέσης [του κάθε οικισμού] εντοπίζεται στο πεδίο από τη στάθμη της θάλασσας μέχρι και 200 περίπου μέτρα πάνω από αυτή, πριν η πόλη αρχίσει να επεκτείνεται κι άλλο με πυρήνα την Ακρόπολη.

Σημειώνεται, επιπλέον, πως το ίχνος αυτό της εξάπλωσης των προϊστορικών οικισμών, καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις υπονοούν τις ενδιάμεσες κινήσεις επικοινωνίας των οικισμών και, μάλιστα, βρίσκονται σε μια προσεγγιστική συμφωνία με τις χαράξεις των πυκνώσεων των μεταγενέστερων μετακινήσεων - διόδων επικοινωνίας, οι οποίες με τη σειρά τους ταυτίζονται με τις σύγχρονες κεντρικές αρτηρίες της Αθήνας. Η τάση της αστικής εξάπλωσης διαφαίνεται πολύ νωρίτερα από τις εκδηλώσεις της, καθοριζόμενη σε μεγάλο βαθμό από τις παραμέτρους της τοπογραφίας, είτε άμεσα είτε έμμεσα.

χάρτης με οικισμούς στο Λεκανοπέδιο Αττικής < 3.500 π.Χ σε σχέση με τα τοπογραφικά δεδομένα/ πηγή πληροφορίας: χάρτης με προϊστορικούς οικισμούς σελ. 17 στο Τραυλός Ιωάννης [1960], 'Πολεοδομική εξέλιξη των Αθηνών' _Αθήνα 2005 [γ' έκδοση], εκδόσεις Καπόν
 * **ισοψείς καμπύλες τοπογραφίας: ανά 200μ.**
 [01] χάρτης μέρος της παραπάνω εικονιζόμενης σύνθεσης χάρτη:
 'Αρχαιολογικός χάρτης της Αττικής, συνταχθείς από τον Α. Milchhoefer, τρίτο μέρος των χαρτών της Αττικής (E. Curtius & J.A Kaupert, Karten von Attika, Βερολίνο [1881 - 1904].' σελ. 35 στο Κορρές Μανώλης [2009], 'Αττικής Οδοί' _Αθήνα, 2009, εκδόσεις Μέλισσα

Ως όριο

[χάρτης λεκανοπεδίου]

Η σημασία της τοπογραφίας, ως πρωταρχικός όρος και όριο της αθηναϊκής αστικότητας, εκδηλώνεται και στη θέαση της μορφής και της έκτασης ή, πιο σωστά, της συμπεριφοράς του αστικού σήμερα. Παρατηρώντας την πόλη από ψηλά διαπιστώνεται πως η πύκνωση των εξάρσεων του εδάφους ορίζει το περίγραμμα και τη δυναμική της αστικοποίησης του λεκανοπεδίου, καθώς και τις αντίστοιχες κατευθύνσεις της διάχυσής της, η οποία τείνει να προτιμά τις πιο ομαλές πορείες πάνω στο διαθέσιμο υπόβαθρό της.

Ταυτόχρονα, σημειώνεται πως το ανάγλυφο αυτό, όπως φαίνεται και στον παράπλευρο χάρτη, περικλείει το δήμο Αθηναίων στο κέντρο του κεντρικότερου ενδιαμέσου του στο βύθισμα μεταξύ των δύο ακραίων κορυφώσεών του, μεταξύ του όρους Αιγάλεω, δυτικά, και του όρους Ψηφίτου, ανατολικά.

Ακόμα πιο εστιασμένα στο πεδίο αυτού του βυθισμένου κεντρικού πυρήνα παρατηρούνται κάποιες μικρότερες τρύπες στη μάζα της υλικής οικοδόμησης στα σημεία, όπου οι ισουΰφεις καμπύλες της τοπογραφίας πυκνώνουν με αυξανόμενα πιο έντονο ρυθμό, σχηματίζοντας τους διάφορους χαρακτηριστικούς **λόφους** της Αθήνας.

//ΑΤΤΙΚΗ/// 38°02'44.73" N / 23°51'30.51" E

«Η Αττική, κείμενη εις το μέσον περίπου της ανατολικής πλευράς της Ελληνικής χερσονήσου, αποτελεί το νοτιοανατολικόν άκρον της Στερεάς Ελλάδος, από το υπόλοιπον της οποίας χωρίζεται δια του Κιθαιρώνος και της Πάρνηθος. Με βάσιν την σειράν αυτήν των ορέων, μήκους 40 χιλιομέτρων περίπου, εκτείνεται εις μήκος 80 χιλιομέτρων προς νότον, μεταξύ του Σαρωνικού και του Ευβοϊκού κόλπου, καταλήγουσα εις το ακρωτήριο Σούνιον. Πλην του Κιθαιρώνος [1.411μ.] και της Πάρνηθος [1.410μ.] η Αττική περιλαμβάνει τα εξής όρη: τον Αιγάλεω [467,60μ.], το Πεντελικόν [1.108,60μ.], τον Ψηφίτον [1.027μ.] και τα όρη του Λαυρίου, εκ των οποίων το Κερατοβούνι [649,60] πλησίον του Πανείου είναι το υψηλότερον. Μεταξύ των ορέων σχηματίζονται τέσσαρες εν συνόλω πεδιάδες, η των Αθηνών με έκτασιν 220 τετρ.χ., η των Μεσογείων με έκτασιν 145 τετρ.χ., η της Ελευσίνας με έκτασιν 100 τετρ.χ., και τέλος η μικροτέρα όλων, η πεδιάς του Μαραθώνος, με έκτασιν 28 τετρ.χ. περίπου. Η πεδιάς των Αθηνών, το πεδίο των Αρχαίων Αθηναίων, εξαιρέσει της νότιας, την προς την θάλασσαν πλευρά της, κλείεται πανταχόθεν υπό των εν είδει τειχών υψούμενων ορέων του Αιγάλεω, της Πάρνηθος, του Πεντελικού και του Ψηφίτου, μόνον δε δια στενών διόδων, φυσικών πυλών ευκόλως ελεγχόμενων, είναι δυνατή η εις αυτήν είσοδος. Εκτεινόμενη δε από του φαληρικού κόλπου προς τα βορειοανατολικά, επί μήκους 22 χιλμ. και πλάτους 10 χιλμ. χωρίζεται κατά μήκος εις δύο άνισα τμήματα υπό σειράς μικρών λόφων των Τουρκοβουνίων [338,60μ.] προς βορράν, του Λυκαβηττού κατόπιν 277,30μ.), του Στρέφη [163μ.] του Αγοραίου Κολωνού [68,60μ.], του Αρείου Πάγου [115μ.], της Ακροπόλεως [156,20μ.], των Νυμφών [104,80μ.], της Πνυκός [109,50μ.], του Φιλοπάππου [147,40μ.], του Αρδηττού [133,10μ.] και τέλος των λόφων της Σικελίας [78,80μ.] προς νότον.»

[εικόνα του τοπίου]

Ο ρόλος της τοπογραφίας, ως όριο της αστικοποίησης, δεν φαίνεται μόνο στο χάρτη, αλλά είναι αντιληπτός αποσπασματικά και ως εικόνα στην εμπειρία της πόλης από τη θέαση αυτής της σχέσης τόσο πάνω στα εξωτερικά όρια του λεκανοπεδίου, όσο και στις πιο μικρές εξάρσεις των λόφων που διαπερνούν το αστικό - υλικά οικοδομημένο - συνονθύλευμα.

Αιγάλεω

Πάρνηθα

Τουρκοβούνια

Υμηττός

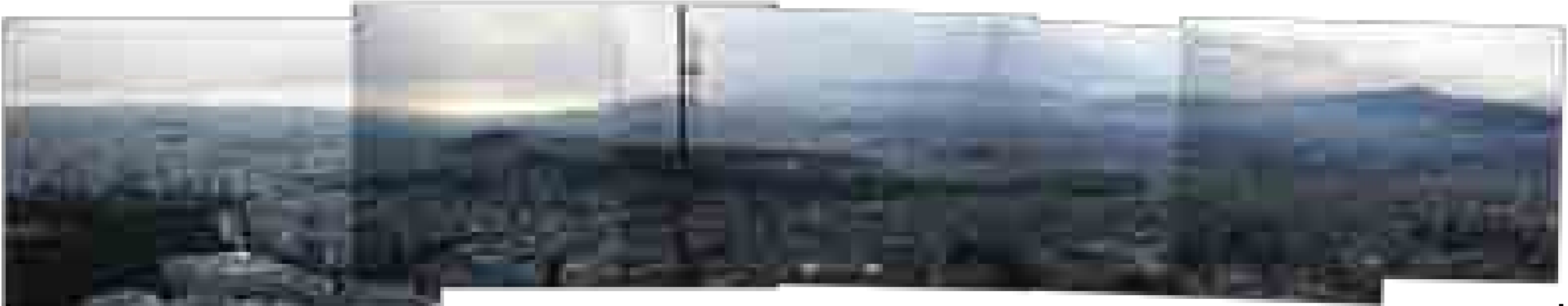

Υμηττός

Ακρόπολη

Αιγάλεω

Η τοπογραφία στην εμπειρία της πόλης

Πιο συγκεκριμένα, για τη σχέση της τοπογραφίας^[01] με την αστική εμπειρία:

Καταρχάς, σημειώνεται πως η εμπειρία της πόλης προϋποθέτει και υπονοεί την κίνηση σε αυτήν.

Η ανάγνωση της πόλης μέσω της τοπογραφίας διαμορφώνεται από δύο είδη εμπειρίας: του αστικού τοπίου και της τοπογραφίας.

[εμπειρία του αστικού τοπίου]

Η εμπειρία του αστικού τοπίου [βλ. σελ.16-17] είναι η αποσπασματική οπτική αντίληψη του αναγλύφου του εδάφους σε όλα τα καρέ - σημειακά - από τα θραύσματα των πιο εποπτικών θεάσεων του αστικού συννοθυλεύματος μέχρι και την οπτική αντίληψη των τρισδιάστατων εξάρσεων του κατά την κίνηση στον ιστό.

[εμπειρία της τοπογραφίας]

Η εμπειρία της τοπογραφίας [βλ. σελ.18-19] προκύπτει από την αλληλεπίδραση των μεταβολών της έντασης του εδάφους και της κίνησης πάνω σε αυτό, όπως προσλαμβάνεται από την αίσθηση [κιναίσθηση] του σώματος. Είναι δηλαδή οι μεταβάσεις - οι διαδρομές - από το κάθε καρέ της εμπειρίας του αστικού τοπίου στο άλλο, ανάλογα και με τις εντάσεις, τις οποίες το σώμα διασχίζει.

Η εμπειρία της τοπογραφίας, πιο συγκεκριμένα, συγκροτείται από την αίσθηση ανάβασης - κατάβασης και από την αίσθηση ανύψωσης - βύθισης, η οποία επηρεάζεται και από την ακολουθία των μεταβολών του οπτικού ερεθίσματος.

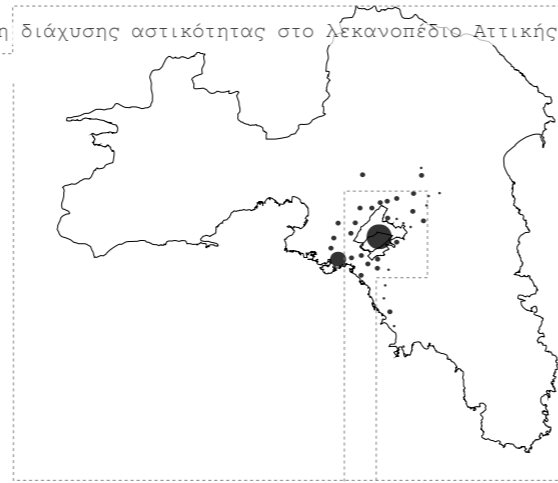
Η εμπειρία του τοπίου είναι τα σημεία, ενώ η εμπειρία της τοπογραφίας είναι η πορεία και η μετάβαση μεταξύ τους - το ενδιάμεσο μεταξύ των ακραίων σημείων οπτικής αντίληψης αποσπασμάτων της εικόνας του αστικού.

[01] Βλέπε και σελ. 100 [καταγραφή 00_00.03 εμπειρία] στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις'

επιλογή του τόπου: Αθήνα < Αττική >

Η δυναμική της αστικοποίησης στο λεκανοπέδιο της Αττικής υπονοείται και από τη δυναμική του συνόλου των **διάφορων πυκνώσεων διάχυσης των κεντρικότητων** που σημειώνονται στον παράπλευρο χάρτη - διάγραμμα.

Οι πιο έντονες και κομβικές κεντρικότητες εντοπίζονται στις περιοχές της Αθήνας και του Πειραιά, παρουσιάζοντας, μάλιστα, και μια τάση πόλωσης περαιτέρω μικρότερων πυκνωμάτων στις περιφέρειές τους.

δήμος Αθηναίων

Ως πεδίο μελέτης επιλέγεται μια ευρύτερη ζώνη του ιστορικού κέντρου - εντός του δήμου Αθηναίων - που ορίζεται από μεγάλες κεντρικές αρτηρίες και τις διασταυρώσεις τους:

τη λεωφόρο Αλεξάνδρας, την οδό Πατησίων, την οδό Μάρνης, την οδό Αγ. Κων/νου, την οδό Αχιλλέως, τη λεωφ. Κων/ πόλεως, την οδό Χαμοστέρας, την οδό Καλλιρόης - Αρδηττού, τη λεωφ. Βασ. Κων/ νου και Βασ. Σοφίας.

Τα όρια αυτά ενώνουν και χωρίζουν ταυτόχρονα την περιοχή με το περιβάλλον της, αποκόπτοντάς την από αυτό κατά κάποιο τρόπο.

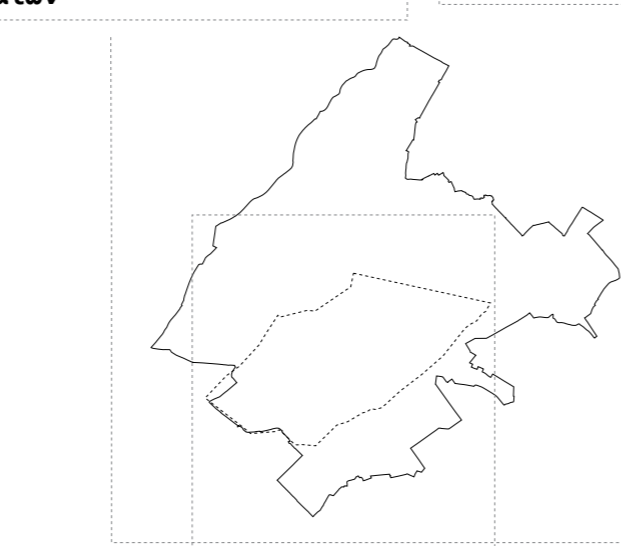
Επιπλέον λόγοι, για τους οποίους επιλέγεται αυτή η περιοχή είναι οι εξής:

ιστορικό κέντρο

_ ένταση αστικού φαινομένου

Σε αυτή τη ζώνη η πόλη έχει το μεγαλύτερο **αρχαιολογικό βάθος** με αποσπάσματα από τις αφηγήσεις στιγμιότυπων της εξέλιξής της. Πρόκειται για την **πιο κεντρική περιοχή** της Αθήνας, η οποία, μάλιστα, ενσωματώνει **συγκεντρώσεις εντονότερων πυκνώσεων επιμέρους κεντρικότητων** σε διάφορα είδη μεταβάσεων, μέσα από διαφορετικά πρόσωπα της πόλης και σε μικρές αποστάσεις μεταξύ τους. Παράλληλα στην περιοχή αυτή πυκνώνουν οι αστικές μετακινήσεις, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως κόμβος σύνδεσης όλων των περιοχών του λεκανοπεδίου και της Αττικής.

Επίσης, ο κατακερματισμένος και διασκορπισμένος **υπαίθριος χώρος**, του οποίου η στοχευμένη σημασία εξηγείται και ενισχύεται από την παράμετρο της έννοιας του δημόσιου χώρου, φανερώνεται σε πολλές διαφορετικές εκδοχές και κλίμακές του.

[-]

[+]

δημόσιος χώρος συλλογικής αντίληψης > κοινός και συλλογικός χώρος

+

δημόσια διαθεσιμότητα

η έννοια του δημόσιου χώρου;

Πρωταρχικό και βασικότερο πεδίο ανάγνωσης της πόλης είναι ο δημόσιος χώρος και πιο συγκεκριμένα η κίνηση μέσα σε αυτόν συνδυνασμένη με την παρατήρησή του. Ως δημόσιος χώρος στην παρούσα μελέτη θεωρείται, καταρχάς, ο **κοινός χώρος συνάντησης του συλλογικού**, το πεδίο, δηλαδή, όπου μπορούν να επικοινωνήσουν και να νοιώσουν την αστική τους συνύπαρξη οι περισσότεροι, δεδομένο που τον διαφοροποιεί ως σύνολο από το σύνολο του πιο γενικευμένου - εννοιολογικά - δημόσιου χώρου της συλλογικής αντίληψης.

[δημόσια διαθεσιμότητα]

Κρίσιμη παράμετρο αποτελεί η **διαθεσιμότητα** και η **διαπερατότητα** του χώρου σε όλους και χωρίς κανένα όρο ή περιορισμό. Με άλλα λόγια, βασική προϋπόθεση, για να θεωρήσει η παρούσα μελέτη ένα χώρο δημόσιο, αποτελεί η δυνατότητα να μπορεί να μπει κάποιος σε αυτόν και να τον 'κατοικήσει' [εν δυνάμει], καθώς αυτό προσεγγίζει περισσότερο την ουσία της έννοιας του δημόσιου, ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Αυτή τη διαθεσιμότητα τη διαπραγματεύονται οι **όροι της προσπελασιμότητας** της εκάστοτε περίπτωσης, τα όρια που διακρίνονται σε υλικά και άυλα. ^[01]

Το πιο εύφορο πεδίο αναζήτησης της έννοιας του δημόσιου, υπό αυτούς τους όρους, είναι στην αλληλοτομία του με τον μη υλικά οικοδομημένο χώρο της πόλης, δηλαδή το **υπαίθριο δυναμικό** της, όπως διευκρινίζονται, στη συνέχεια, οι συνιστώσες του συνόλου του στην Αθήνα. Άλλωστε, ίσως αυτό είναι και το πιο εύστοχο πεδίο πιθανής παρέμβασης και διαπραγματεύσεως της έννοιας του δημόσιου χώρου ή, τουλάχιστον, μια πρώτη και πρωτεύουσα αφετηρία, στην οποία μπορεί κάποιος να στρέψει τους πειραματισμούς του και να απευθύνει τις σχετικές ανησυχίες του.

αίσθηση του δημόσιου

ποιοτική κατηγοριοποίηση, παράμετροι:

> γεωμετρικά χαρακτηριστικά:

σχισμές + τρύπες

> εν δυνάμει κατοικησιμότητα:

επιλογές <> δυνατότητες

> εν δυνάμει διαθεσιμότητα

[01] Βλέπε σελ. 455 - 525 [καταγραφή 06: Στο όριο, οι όροι του δημόσιου χώρου] στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδραστικές αναγνώσεις'

υπαίθριο δυναμικό: οι συνιστώσες του

Περπατώντας κανείς στην Αθήνα και αναζητώντας τις διάφορες περιπτώσεις που συγκροτούν το υπαίθριο δυναμικό ^[01], θα διαπιστώσει πως κάθε χώρος είναι μοναδικά διαφορετικός, όπως είναι αναμενόμενο, ούτως ή άλλως, και από τη διαφορετικότητα των διαφόρων προσώπων που εμφανίζουν οι γειτονιές, τουλάχιστον, στην ορισμένη περιοχή μελέτης. Ωστόσο, για διευκρινιστικούς και πρακτικούς λόγους, στην παρούσα έρευνα σημειώνονται οι παράμετροι κάποιων πρώτων ποιοτικών κατηγοριοποιήσεων του υπαίθριου δυναμικού:

γεωμετρία > σχιμές + τρύπες

Καταρχάς, οι χώροι διακρίνονται ανάλογα με τη γεωμετρία τους σε σχισμές και σε τρύπες:

[σχιμές]

Οι σχισμές [βλ. σελ.24] είναι όλες οι γραμμικές εκδοχές του υπαίθριου δυναμικού: οι δρόμοι με τα πεζοδρόμια, οι στοές που πυκνώνουν κοντά στο εμπορικό τρίγωνο και την περιφέρειά του, οι πεζόδρομοι και τα σκαλιά στις περιφέρειες των λόφων.

Οι σχισμές ίσως είναι το περισσότερο πυκνό, ισοκαταμεμημένο και δημόσιο στοιχείο του υπαίθριου συνόλου. Σε κάθε περίπτωση, τείνει να ενσωματώνει τη **μεγαλύτερη πιθανότητα συνάντησης** όσο περισσότερο διαφορετικών και πολλών ανθρώπων στην καθημερινή χρήση - κατοίκηση και κυρίως τις [μετα]κινήσεις στην πόλη.

[τρύπες]

Οι τρύπες είναι οι **πιο πεπλατυσμένες εκδηλώσεις** του υπαίθριου δυναμικού: ό,τιδήποτε μη γραμμικό, από τους λόφους, τα πάρκα και τις πλατείες, μέχρι τους ακάλυπτους και τα αδόμητα οικόπεδα κ.α, όπως παρατείνονται αναλυτικά στα παρακάτω διαγράμματα του χάρτη πυκνωσης του υπαίθριου δυναμικού [βλ. διαγράμματα σελ. 25-27].

[01] βλ. καταγραφή 03 ‘ Εδώ, έξω: η υπαίθρια εκδοχή της Αθήνας’, σελ. 209 - 360, στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], ‘Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις’

πύκνωση εν δυνάμει ‘κατοίκησης’ επιλογές <> δυνατότητες

Μια επόμενη κατηγοριοποίηση αφορά την πιθανότητα πυκνωσης της εν δυνάμει κατοίκησης του κάθε μη γραμμικού είδους του υπαίθριου, ανάλογα με τις περιεχόμενες πιθανές ελάχιστες διαμορφώσεις ^[02] και υποδομές για ‘κατοίκηση’, ανεξάρτητα από το πως και αν αυτοί οι χώροι χρησιμοποιούνται εν τέλει στην πραγματική καθημερινότητα της Αθήνας, παρότι αναμένεται να παρατηρείται μια σχετική αντιστοιχία.

Αυτή η παράμετρος διακρίνει το υπαίθριο δυναμικό σε **ξεκάθαρες επιλογές** [σελ. 24-25] που υπάρχουν στην πόλη, όπως πλατώματα διαμορφωμένα, πλατείες, λόφοι, πάρκα και αρχαιολογικοί χώροι, από τις μη αξιοποιημένες υπαίθριες **δυνατότητες** [σελ. 27]. Πιο συγκεκριμένα, δυνατότητες αποτελούν τα αδόμητα οικόπεδα, οι περισσότερο ακάλυπτοι, τα εργοτάξια και τα μη αποκαταστάσιμα ερείπια, ως εν δυνάμει αδόμητα οικόπεδα. Οι δυνατότητες, μάλιστα, όπως φαίνεται και από το σχετικό διάγραμμα της πυκνωσης τους, καταλαμβάνουν ιδιαίτερα μεγάλο και αξιοσημείωτο μέρος στο σύνολο του υπαίθριου δυναμικού.

Μεταξύ αυτών των δύο αυτών ακραίων περιπτώσεων, εντοπίζονται χώροι πιο **αμήχανα διαμορφωμένοι**, αλλά με **αποθαρρυσμένη την πιθανή κατοίκησης** τους [σελ.26]: νησίδες, διάφορα πλατώματα, και κάποιοι «δυσνητικοί κήποι» που είναι τα υπαίθρια περιβάλλοντα δημόσιων χρήσεων και κτιρίων. Σημειώνεται πως αυτή η τελευταία περίπτωση σχηματίζει μια χαρακτηριστική πυκνωση στην ανατολική πλευρά της περιοχής μελέτης που γίνεται πιο έντονη, αν προστεθούν οι - πιο μεγάλης έκτασης - επιλογές του υπαίθριου δυναμικού.

δημόσια διαθεσιμότητα

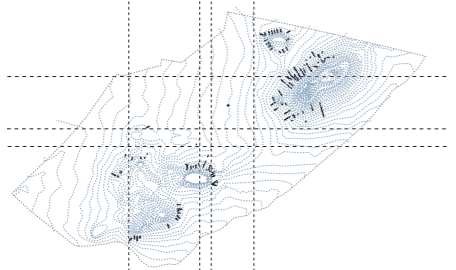
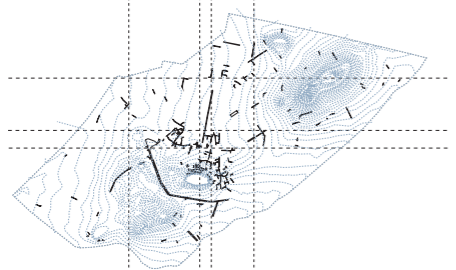
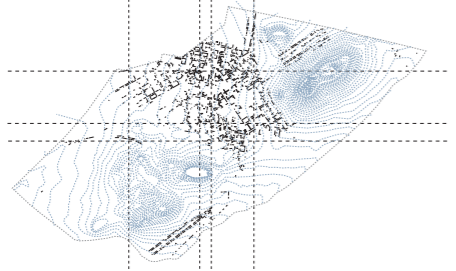
Μια τελευταία διαφοροποίηση των ειδών των χώρων μεταξύ τους αφορά τη δημόσια διαθεσιμότητά τους, όπως καθορίζεται από από όριό ^[03] τους.

[02] βλ. καταγραφή 04 ‘ Υπαίθριες αποχρώσεις του αθηναϊκού χάρτη’, σελ. 363 - 379, στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], ‘Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις’

[03] ο.π βλ. καταγραφή 06 ‘ Στο όριο, οι όροι του δημόσιου χώρου’, σελ. 455 - 525

δημόσια διαθεσιμότητα

* ως όριο μεταξύ Δύσης-Ανατολής θεωρείται η σχέση μεταξύ των πλατειών Ομόνοιας και Μοναστηρακίου
* οι ισούμενες καμπύλες της τοπογραφίας είναι [η πυκνωσή τους] ανά 5μ.

στις σχισμές [επιλογές]

> Γραμμικές, ελεύθερες από υλική οικοδόμηση, εκτάσεις μεταξύ Ο.Τ_

> Η πιο πυκνή και πολυσύχναστη έκφραση των υπαίθριων επιλογών της πόλης_

> Τονίζονται οι ροές, στις οποίες επικρατεί η δυνατότητα να κυκλοφορεί ο πεζός έχοντας προτεραιότητα, ως πιο σαφή και διαθέσιμη, λόγω συνθηκών, επιλογή, ανεξάρτητα από το πως, πόσο και αν εν τέλει αξιοποιούνται από αυτόν [οι πεζόδρομοι, οι στοές και τα σκαλιά πάνω στο υπόβαθρο της ρυμοτομίας]

Η σχετική ένταση αυτής της επιλογής, ως σύνολο, εμφανίζεται πιο πυκνή:

βόρεια του εμπορικού τριγώνου [Μεταξουργείο, Βάθη, Εξάρχεια, Νεάπολη], δημιουργώντας μια εν δυνάμει βόρεια συνέχεια από τα ανατολικά στα δυτικά, κυρίως μέσω των διάφορων στοών

δρόμοι - πεζοδρόμια

οι ροές [μετα]κίνησης στην πόλη για οχήματα και ανθρώπους τα πεζοδρόμια είναι παράλληλα στους δρόμους ροές, πλακοστρωμένες, για κίνηση/ στάση πεζών, ενίοτε με συστοιχίες φύτευσης και άλλα αντικείμενα που τα εξοπλίζουν_

χρήσεις τα πεζοδρόμια: εκτός από υποδομές κίνησης- στάσης, συχνά καταλαμβάνονται από οχήματα, σκουπίδια, άλλα αντικείμενα και εμπόριο, εφήμερο ή πιο μόνιμο_

διαθεσιμότητα εκτός από τις περιπτώσεις που η συσσώρευση ή η ταχύτητα διαπραγματεύεται τη διαθεσιμότητά τους, οι ροές είναι χωρίς όρους διαθέσιμες_

στοές

ημιστεγασμένοι γραμμικοί χώροι που διασχίζουν ή περιγράφουν ολόκληρα τα οικοδομικά τετράγωνα ή τμήματά τους περάσματα παράλληλα και σε προέκταση των πεζοδρομίων ή τομή των Ο.Τ με πέρασμα από το εσωτερικό τους_

χρήσεις κυρίως εμπόριο και ευκαιριακά καταφύγιο για άστεγους_

διαθεσιμότητα στην περίμετρο των Ο.Τ εμφανίζονται χωρίς όρους διαθέσιμες, ενώ αυτές που εισέρχονται στο εσωτερικό είναι πιο περιορισμένης προσιμότητας_

πυκνώσεις στον χάρτη εντός του εμπορικού τριγώνου, με μια εξάπλωση βορειοδυτικά προς Βάθη/ Μεταξουργείο, στο διάσελο μεταξύ λόφου Στρέφη και Λυκαβηττού και στο Κουκάκι_

πεζοδρόμοι

ροές με προτεραιότητα στην κίνηση πεζών

χρήσεις εκτός από υποδομές για στάση και κίνηση πεζών, ευκαιριακά συγκεντρώνουν εμπορικές χρήσεις διάφορων εντάσεων_

διαθεσιμότητα εκτός από τις περιπτώσεις, όπου η συσσώρευση [κατανάλωσης κυρίως] και η φόρτιση αποτελούν όρια, οι περισσότεροι πεζόδρομοι είναι χωρίς όρους διαθέσιμοι_

πυκνώσεις στον χάρτη εντός του εμπορικού τριγώνου στον Ψυρρή, χαρακτηριστική πόλωση στην Πλάκα και μια διακριτική συγκέντρωση στα Εξάρχεια_

σκαλιά

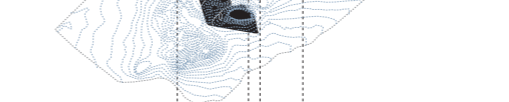
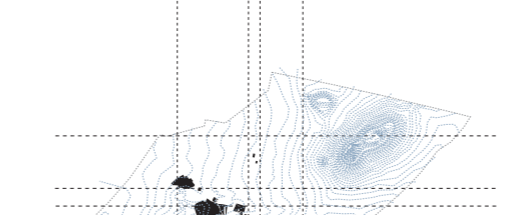
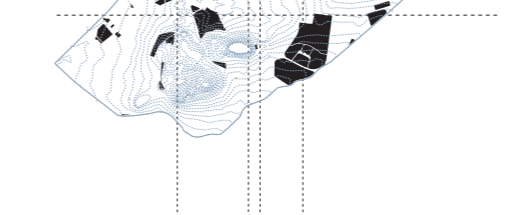
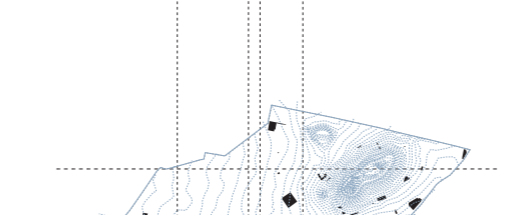
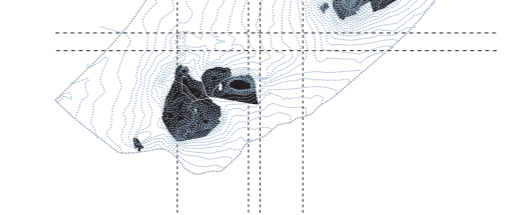
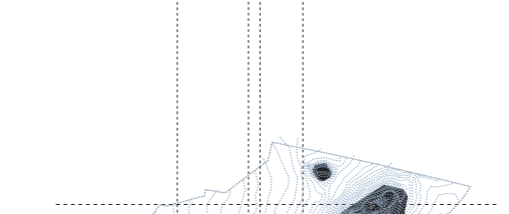
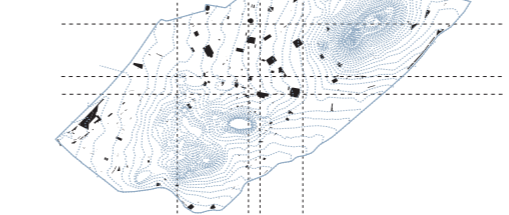
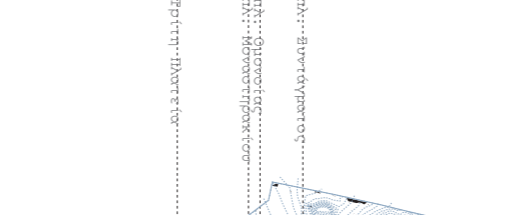
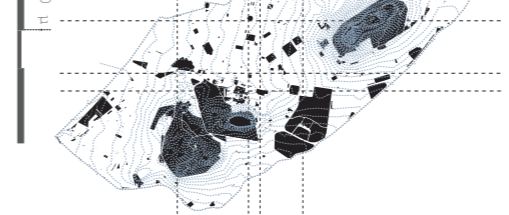
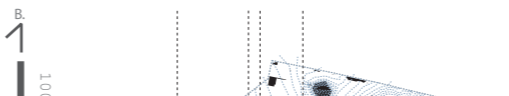
βαθμιδωτές ροές μεταξύ των Ο.Τ

χρήσεις καμία περισσότερη χρήση/ διαμόρφωση, εκτός από τη διευκόλυνση της μετάβασης εκεί, όπου η κλίση του εδάφους αυξάνεται

διαθεσιμότητα χωρίς όρους διαθέσιμες ροές

πυκνώσεις στον χάρτη στην περιφέρεια των λόφων, κυρίως του Λυκαβηττού και του Στρέφη_

στις τρύπες [επιλογές]

> Ελεύθερες από υλική οικοδόμηση εκτάσεις, σχετικά διαμορφωμένες για κοινή χρήση, με όρους ή χωρίς, οι πιο γνωστές και καθιερωμένες υπαίθριες επιλογές της Αθήνας_

> Το σύνολό τους ποσοτικά εμφανίζει μια δυναμική συνέχεια συγκροτούμενη από τη γραμμή και τους σταθμούς του μετρό, και από την αλληλουχία των πυκνώσεών τους, δημιουργώντας ένα μικρό τόξο στα ανατολικά_

> Κύριοι πόλοι: Λυκαβηττός, Ακρόπολη-Φιλοπάππου και Εθνικός Κήπος - Ζάππειο, αποτελώντας και τους μεγαλύτερους υπαίθριους χώρους - τρύπες του χάρτη του ιστορικού κέντρου, αφενός λόγω του ποιοτικού τους μεγέθους και αφετέρου λόγω της απήχησης στη συλλογική αντίληψη [ανεξαρτήτως] πραγματικής χρήσης_

> Ποιότητα ενισχυμένη ανατολικής έλξης: από γραμμική έλξη κορυφών - τοπόσημων Λυκαβηττού-Ακρόπολης και από την κεντρικότητα της πλατείας Συντάγματος_

πλατώματα

ελεύθερες εκτάσεις μεταξύ των Ο.Τ διαμορφωμένες για στάση και διερχόμενη κίνηση - διασπαρτες επιλογές, με αραιή, χαμηλή ή καθόλου φύτευση_

χρήσεις οι περισσότερες πλατείες αποτελούν και κέντρα περιοχών, ενώ συνηθίζουν να συγκεντρώνουν εμπορικές χρήσεις στην περιφέρειά τους_

διαθεσιμότητα χωρίς όρους, όπου το εμπόριο αφήνει τον απαραίτητο χώρο [τουλάχιστον]_

πυκνώσεις στο χάρτη: οι μεγάλες και κεντρικότερες πλατείες: πόλωση εντός και στη στενή περιφέρεια εμπορικού τριγώνου

ελεύθερες εκτάσεις λόφων

ελεύθερες εκτάσεις στις εξάρσεις της μορφολογίας του εδάφους και στις κορυφώσεις των εντάσεων της διαμορφώσεως υποδομής στάσης - κίνησης και προσθήκη πυκνής φύτευσης στα μεγαλύτερα τμήματα των βράχων_

χρήσεις συνήθως λειτουργούν ως ανάλογα των πάρκων [αναψυχή, μεγαλύτερη διάρκεια παραμονής]' ιδίως όσες έχουν ή γειτνιάζουν με αρχαιολογικό ενδιαφέρον και είναι τοπόσημα_

διαθεσιμότητα χωρίς όρους, εκτός από κάποια από τα τμήματα με αρχαιολογικό περιεχόμενο_

πυκνώσεις στον χάρτη: βορειοανατολικά Λυκαβηττός και Στρέφης και νοτιοανατολικά Φιλοπάππου - Ακρόπολη, πιο έντονη πυκνωση λόγω ποιοτικών παραμέτρων χρήσης επιλογών_

πάρκα

υπαίθριοι φυτεμένοι χώροι μεγάλης έκτασης

διαμορφώσεις διαμορφώσεις για στάση και περίπατο μιας τεχνητά παραγόμενης προσομοίωσης της φύσης_

χρήσεις προορισμός μεγάλης διάρκειας, πιθανή επιλογή αναψυχής

διαθεσιμότητα με χρονικούς όρους [ανατολή-δύση ηλίου] σε κάποιες περιπτώσεις πάρκων [Εθνικός Κήπος]

πυκνώσεις στον χάρτη: ανατολικά [Εθνικός Κήπος], πάρκο Ριζάρη, Ευαγγελισμού, Ελευθερίας

ελεύθερες εκτάσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος διαμορφωμένες υποδομές για στάση και περιήγηση στο χώρο_

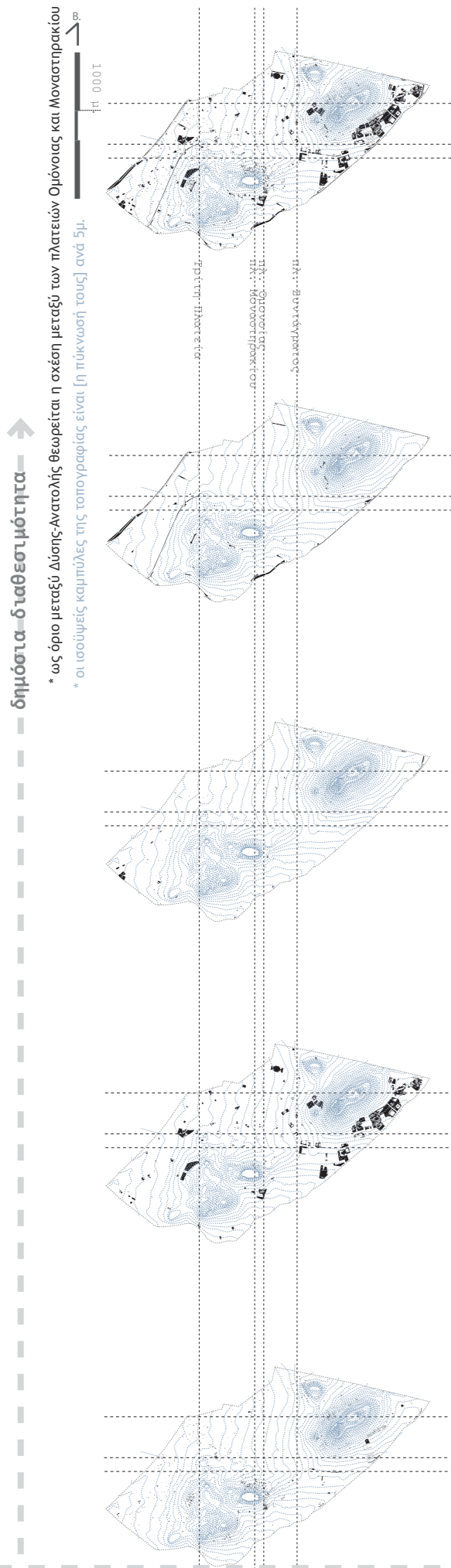
χρήσεις τουριστικό, αρχαιολογικό, πολιτιστικό ενδιαφέρον_

διαθεσιμότητα έλεγχος από οικονομικούς και χρονικούς όρους για τις περισσότερες περιπτώσεις_

πυκνώσεις στον χάρτη: νότια εμπορικού τριγώνου [Ακρόπολη/ Κεραμεικός]_

πιθανότητα εν δυνάμει πυκνώσεως κατοίκησης/ αξιοποίηση

//////////////////////////////////// στις τρύπες [μεταξύ επιλογών και δυνατοτήτων]

> Αμήχανες περιπτώσεις/ ούτε σαφείς επιλογές υπαίθριου χώρου, αλλά ούτε εντελώς ανεκμετάλλευτες για να θεωρηθούν δυνατότητες: νησίδες, αυλές και πρασιές, μαζί με τα πλατώματα που δεν έχουν κανένα ίχνος χρήσης ή διαμόρφωσης_

> Ευκαιρίες μικρού μεγέθους, διάσπαρτες στον αθηναϊκό ιστό, κυρίως στις περιφέρειες των λόφων του Λυκαβηττού, του Στρέφη και του Φιλοπάππου_

> Χαρακτηριστική επιπλέον περίπτωση: τα υπαίθρια περιβάλλοντα - μεγάλης έκτασης - διάφορων δημόσιων χρήσεων, τα οποία εμφανίζουν μια έντονη πυκνωση βορειοανατολικά, σχεδόν σχηματίζοντας το ανατολικό περίγραμμα του Λυκαβηττού. Η πυκνωση αυτή διευρύνει το ανατολικό τόξο [επιλογών - τρυπών] πόλωσης του υπαίθριου δυναμικού των περιπτώσεων μεγάλης έκτασης του_

νησίδες

χαμηλά φυτεμένες εκτάσεις - μάζες [+ πρανή] - παρτέρια
διαμορφωμένες με χαμηλές φυτεύσεις και περιφράξεις_

χρήσεις
καμία, εκτός από το ότι διαχωρίζουν τις ροές σε δρόμους και σε διασταυρώσεις_

διαθεσιμότητα
όσοι είναι αξιοποιημένοι είναι εν δυνάμει [μερικώς] διαθέσιμοι, ενώ οι υπόλοιποι σχεδόν καθόλου_

πυκνώσεις στο χάρτη
στις ροές των μεγάλων αρτηριών

πλατώματα

ελεύθερες εκτάσεις μεταξύ των Ο.Τ ή στις υποχωρήσεις της
οικοδομικής γραμμής

μη διαμορφωμένες ευκαιρίες

χρήσεις
καμία

διαθεσιμότητα
χωρίς όρους

πυκνώσεις στον χάρτη
πολύ αραιές πυκνώσεις στα Πετράλωνα/ Νεάπολη

δυνητικοί κήποι

υπαίθριο περιβάλλον δημόσιων κτιρίων
μη ή ελάχιστα διαμορφωμένες ευκαιρίες, εκτός από την Τεχνόπολη και το Πολυτεχνείο_

χρήσεις
καμία εκτός από κάποιες ευκαιριακές πολιτιστικές εκδηλώσεις στην Τεχνόπολη, εκτός από την όποια καθημερινή χρήση από τους ανθρώπους που σχετίζονται με τις περιεχόμενες χρήσεις των κτιρίων_

διαθεσιμότητα
πολύ περιορισμένη και στις περισσότερες καθόλου_

πυκνώσεις στον χάρτη
ανατολικά μεταξύ Λυκαβηττού και Βασ. Σοφίας

αυλές - πρασιές

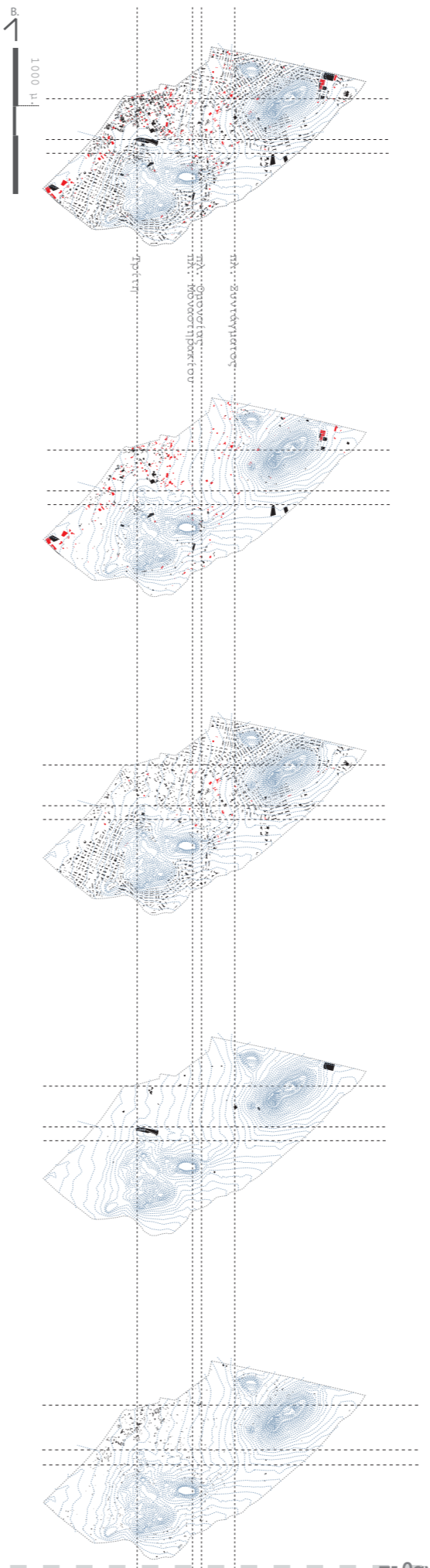
υπαίθριες εκτάσεις ανάμεσα ή παράλληλα στην υλική οικοδόμηση
ήπια ή καθόλου διαμορφωμένες ευκαιρίες

χρήσεις
καμία, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις

διαθεσιμότητα
πολύ περιορισμένη έως καθόλου

πυκνώσεις στον χάρτη
στις περιφέρειες Λυκαβηττού/ Στρέφη/ Φιλοπάππου/ Ακρόπολης και σχέση με τη γραμμικότητα των σκαλιών στις περιφέρειες των λόφων_

//////////////////////////////////// στις τρύπες [δυνατότητες]

> Το σύνολο των δυνατοτήτων, εμφανίζεται ιδιαίτερα πυκνό και διασκορπισμένο σε όλη την έκταση της αθηναϊκής υλικής οικοδομημένης μάζας, σχεδόν περιγράφοντας τις κατευθύνσεις της ρυμοτομίας και, κατ' επέκταση, σχηματίζοντας και τις μεγάλες τρύπες των επιλογών του υπαίθριου δυναμικού_

> Έντονη πυκνωση του [ήδη πυκνού] συνόλου: δυτικά, στον Κεραμεικό και στο Μεταξουργείο με τη συμβολή των πολλών ερειπίων και των αδόμητων οικοπέδων εκεί, ενώ μια μικρή συγκριτική αραιωση εμφανίζεται εντός του εμπορικού τριγώνου_

αδόμητα οικοπέδα

εκτάσεις χωρίς υλική οικοδόμηση σε εσοχές των Ο.Τ
μη διαμορφωμένοι χώροι, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις_

χρήσεις
όσοι χρησιμοποιούνται: αποθηκευτικοί χώροι, πάρκινγκ, γήπεδα και κάποιοι είναι διαμορφωμένοι από πρωτοβουλία κατοίκων ή άλλων ομάδων, προσεγγίζοντας την έννοια του κήπου_

διαθεσιμότητα
μερικώς διαθέσιμοι όσοι είναι αξιοποιημένοι, ενώ οι υπόλοιποι σχεδόν καθόλου_

πυκνώσεις στον χάρτη
οι μη αξιοποιημένοι: ανατολικά του εμπορικού τριγώνου στο Μεταξουργείο/ Κεραμεικό, ενώ στου Ψυρρή/ Εξάρχεια οι περισσότεροι λειτουργούν ως **υπαίθρια πάρκινγκ_**

ακάλυπτοι

μη υλικά οικοδομημένος όγκος στο εσωτερικό των Ο.Τ
μη διαμορφωμένοι χώροι, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις_

χρήσεις
όσοι χρησιμοποιούνται: αποθηκευτικοί χώροι, πάρκινγκ, καφενεία ή μπαρ και εμπόριο_

διαθεσιμότητα
όσοι δεν είναι καφενεία, μπαρ ή εμπόριο δεν είναι διαθέσιμοι σε όλους_

πυκνώσεις στον χάρτη
πιο έντονα εκτός του εμπορικού τριγώνου και με εξαίρεση τους ακάλυπτους στο Μεταξουργείο/ Κεραμεικό, σχηματίζουν πολύ ξεκάθαρα τις κατευθύνσεις της ρυμοτομίας_

εργοτάξια - αστικά κενά

εκτάσεις που είναι υπό κατασκευή ή περιμένουν μια νέα χρήση

χρήσεις
καμία_

διαθεσιμότητα
καμία_

ερείπια

ερειπωμένη υλική οικοδομημένη μάζα
υπό αποκατάσταση, αποκαταστάσιμη, κατεδαφίσιμη

χρήσεις
καμία και σπάνια καταφύγιο άστεγων/ τοξικομανών

διαθεσιμότητα
περιορισμένη λόγω φόρτισης, ερήμωσης και ενίοτε υλικά περιφραγμένοι χώροι, ειδικά όσοι είναι υπό αποκατάσταση

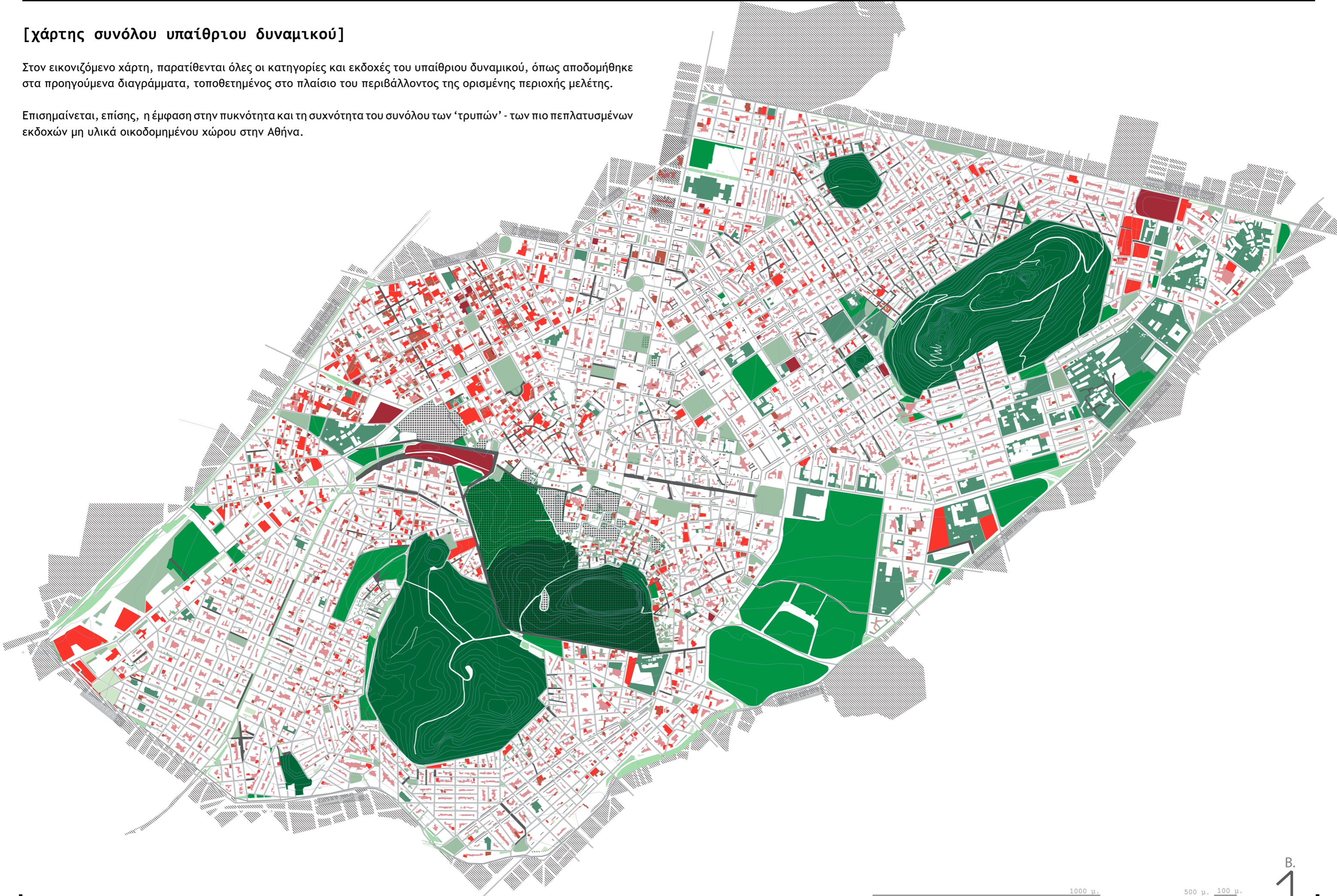
πυκνώσεις στον χάρτη
τα **κατεδαφίσιμα** **ερείπια** πυκνώνουν έντονα στο Μεταξουργείο/Κεραμεικό, ενώ παρουσιάζουν κάποιες συσπειρώσεις στο Κουκάκι/ Πετράλωνα

πιθανότητα εν δυνάμει πυκνώσης κατοίκησης/ αξιοποίηση

[χάρτης συνόλου υπαίθριου δυναμικού]

Στον εικονιζόμενο χάρτη, παρατίθενται όλες οι κατηγορίες και εκδοχές του υπαίθριου δυναμικού, όπως αποδομήθηκε στα προηγούμενα διαγράμματα, τοποθετημένος στο πλαίσιο του περιβάλλοντος της ορισμένης περιοχής μελέτης.

Επισημαίνεται, επίσης, η έμφαση στην πυκνότητα και τη συχνότητα του συνόλου των 'τρυπών' - των πιο πεπλατυσμένων εκδοχών μη υλικά οικοδομημένου χώρου στην Αθήνα.

το αθηναϊκό παράδοξο

Από την παρατήρηση και την εμπειρία του δημόσιου χώρου και του υπαίθριου δυναμικού στην Αθήνα, προκύπτει η αίσθηση ενός παράδοξου σχετικά με τη χρήση του που συνοψίζεται σε δύο πρατηρήσεις:

1. Καταρχάς, το διαθέσιμο δυναμικό, χωρίς όρους είναι πολύ πιο περιορισμένο από το σύνολο που υπάρχει εν δυνάμει στην πόλη, είτε γιατί δεν είναι αξιοποιημένο [ακάλυπτοι - αδόμητα οικόπεδα] είτε γιατί μπορεί να έχει κάποιο περιορισμό [01] στη δυνατότητα προσπελασιμότητας και κατοίκησης του [οικονομικό, χρονικό κ.α]

2. Επόμενη διαπίστωση είναι ότι οι πυκνώσεις των καθημερινών κινήσεων περιορίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές της Αθήνας, με μια τάση πόλωσης στην περιφέρεια του εμπορικού τριγώνου, κάτι το οποίο περιορίζεται ακόμα περισσότερο κατά τον ελεύθερο χρόνο.

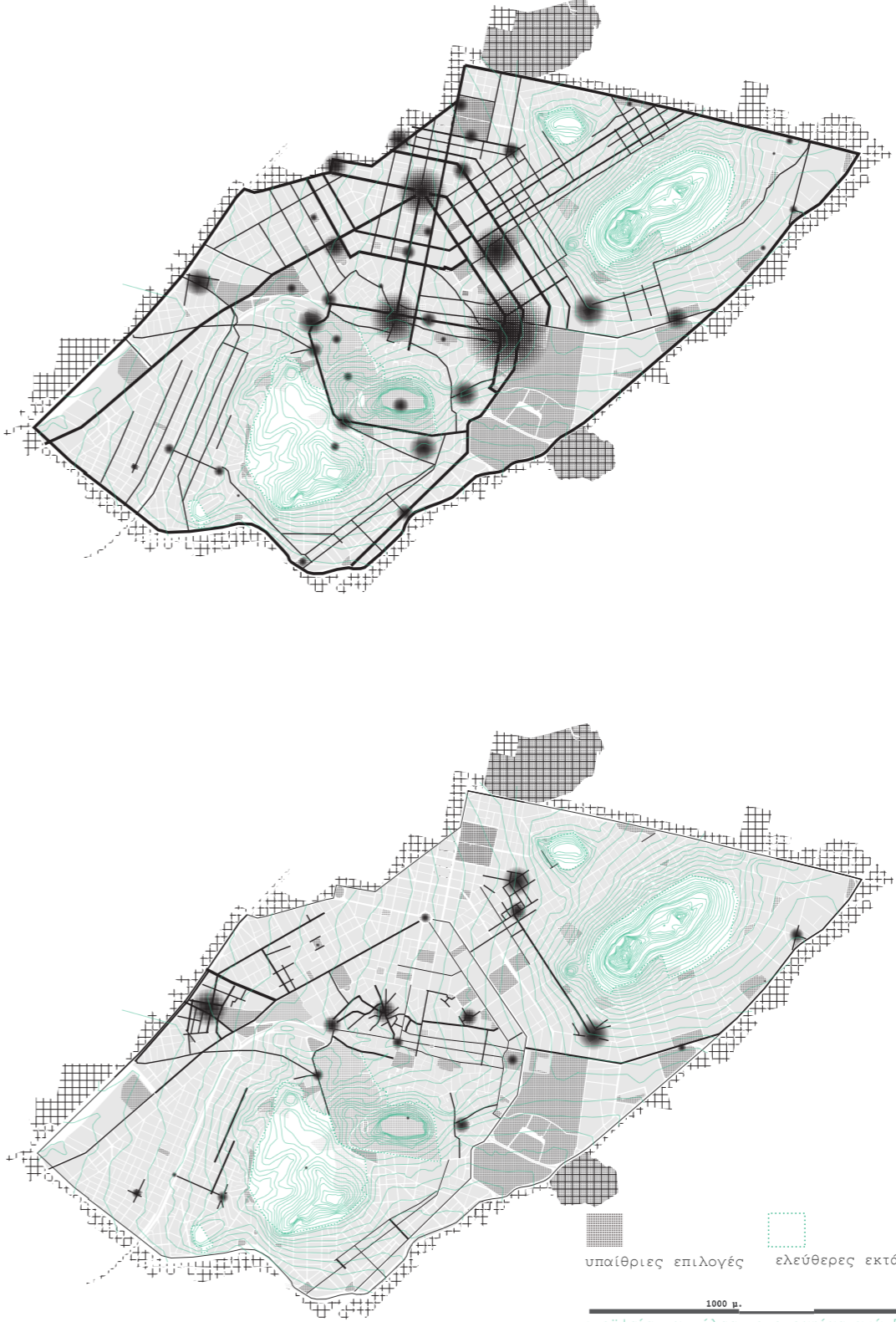
Η ζωή των υπαίθριων χώρων συγχρονίζεται με τους χρόνους και τις θέσεις των δυνατοτήτων κατανάλωσης της Αθήνας.

Η πόλη, λοιπόν, κατοικείται πολύ περιορισμένα, ενώ υπάρχουν πολλοί χώροι κρυμμένοι και υποτιμημένοι [02] στη συλλογική αντίληψη, χωρίς διάθεση ανακάλυψής της.

διαθέσιμο δυναμικό
διαθέσιμο υπαίθριο δυναμικό χωρίς όρους < σύνολο υπαίθριου δυναμικού
περιορισμένη αξιοποίηση - 'κατοικησιμότητα' υπαίθριου δυναμικού

[01] Βλ. καταγραφή 06 ' Στο όριο, οι όροι του δημόσιου χώρου', σελ. 455 - 525, στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις'

[02] Βλ. καταγραφή 02 'Ένα βήμα μπροστά: ψάχνοντας [σ]την πόλη', σελ. 183 - 207, στο Αθηνά Σταματοπούλου [2011], 'Αθήνα 2010: 9+1 διαδρ_αστικές αναγνώσεις'

πυκνώσεις κατοίκησης
στον ελεύθερο χρόνο, αιχμή Σάββατο, βράδυ < στις ώρες αιχμής καθημερινότητας
εξάρτηση ενεργοποίησης υπαίθριων επιλογών από τη δυνατότητα κατανάλωσης

υπαίθριες επιλογές ελεύθερες εκτάσεις λόφων
1000 μ.
ισούψεις καμπύλες τοπογραφίας ανά 5μ.

εισαγωγικές διευκρινήσεις

οι σχέσεις των λόφων, ως αφορμή περπατήματος

Με βάση όλες τις παραπάνω παραμέτρους και διαπιστώσεις, προτείνεται η ενίσχυση και η ενθάρρυνση του της πρακτικής του περπατήματος - και της περιπλάνησης - στην Αθήνα, με αφορμή τις σχέσεις των λόφων ή, πιο σωστά, των ελεύθερων από υλική οικοδόμηση εκτάσεών τους.

Στόχος δεν είναι η άμεση ένωση τους. Αντιθέτως, η σχέση των λόφων είναι περισσότερο μια αφορμή παρέμβασης στο δημόσιο χώρο που βρίσκεται στις ενδιάμεσες ζώνες τους, όπως αυτές έχουν προηγουμένως διαπιστωθεί, ως σημαντικές για την ανάγνωση της πόλης. Μάλιστα, μια τέτοια κατεύθυνση θα μπορούσε, ταυτόχρονα, να επανανοηματοδοτήσει κάποιους από τους πιο υποτιμημένους λόφους σε μια σχέση αλληλεπίδρασης.

όροι τρόπων παρέμβασης:

Μια πολύ κρίσιμη διευκρίνηση αφορά, πρώτα απ' όλα, τους τρόπους παρέμβασης:

διαγραμματικές δυναμικές σχέσεων λόφων

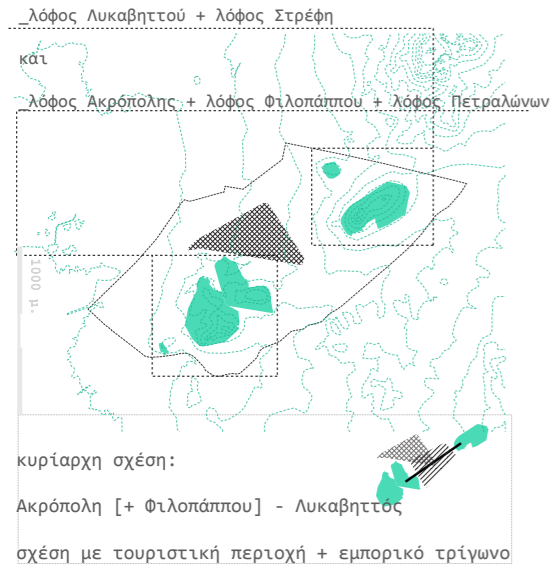
Καταρχάς, επισημαίνονται σε ένα πρώτο διαγραμματικό επίπεδο [βλ. σελ.34 - 43] κάποιες προτεινόμενες δυναμικές των σχέσεων των λόφων, με τη σημείωση κάποιων πολύ γενικών περιοχών, ως τα [γενικά] όρια του πεδίου αναζήτησης των διαδρομών σε ένα πιο εστιασμένο μεταγενέστερο στάδιο.

διαδρομές

Οι διαδρομές αυτές μπορούν να συγκροτούνται είτε από ξεκάθαρες γραμμικές πορείες, είτε από το υπερκείμενο περισσότερων, αλλά και από σημειακές επεμβάσεις, οι σχέσεις των οποίων δημιουργούν δυναμικά τις επιθυμητές διαδρομές, χωρίς να υπάρχει κάποια ανάλογη γραμμική χάρση. Σε αυτή την περίπτωση, δηλαδή, το υπερκείμενο των δυναμικών σχέσεων των σημειακών επεμβάσεων είναι αυτό που δημιουργεί τις διαδρομές, χωρίς να υπάρχει απαραίτητα κάποια ξεκάθαρη χάρση πάνω στον χάρτη. Θα μπορούσε να παρομοιαστεί και με τη λογική του βελονισμού σε σημεία, προκαλώντας ικανές συνθήκες και αλληλεπιδράσεις, ευρύτερων στοχευμένων επεμβάσεων.

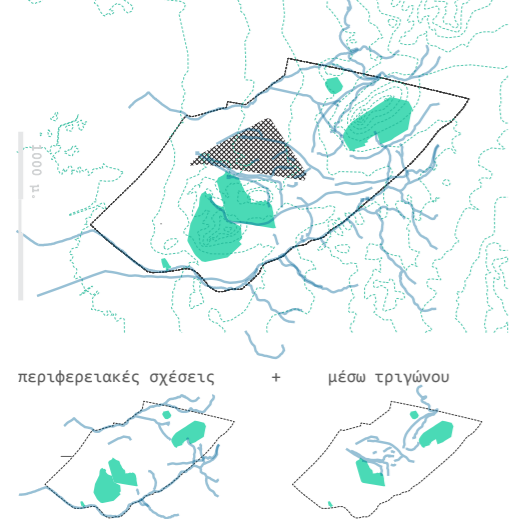
οι ελεύθερες εκτάσεις των λόφων

Παρατηρούνται δύο πόλοι:

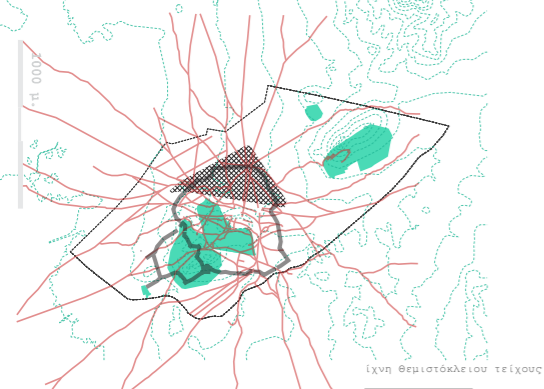
οι ελεύθερες εκτάσεις των λόφων σε σχέση με τις ροές του νερού:

Δεδομένου ότι το νερό ακολουθεί την πιο ομαλή διαδρομή, τα ίχνη της ροής του υποδεικνύουν τις περιοχές βέλτιστης ευκολίας μετάβασης μεταξύ των σχέσεων των λόφων:

οι ελεύθερες εκτάσεις των λόφων σε σχέση με τα ίχνη αρχαιολογικών διαδρομών:

Δεδομένου ότι το πεδίο των αρχαιολογικών διαδρομών ήταν ελεύθερο, μπορούν και αυτών τα ίχνη να υποδείξουν τις πιο ομαλές μεταβάσεις μεταξύ των λόφων:

B. 1

οι σχέσεις των λόφων, παράμετροι:

ελεύθερες εκτάσεις των λόφων

Αφετηριακό στοιχείο αποτελούν οι **ελεύθερες εκτάσεις** των λόφων:

Παρατηρούνται δύο πόλοι: Βόρεια, ο λόφος Στρέφη με το λόφο του Λυκαβηττού και νοτιοανατολικά, ο λόφος Πετραλώνων με το λόφο Φιλοπάππου και το λόφο της Ακρόπολης. Σημειώνεται, μάλιστα, πως ο λόφος του Φιλοπάππου και της Ακρόπολης λειτουργούν ως ένα σύστημα αφενός, λόγω της ένωσής τους από τη Δ. Αρεοπαγίτου και του ευρύτερου περιβάλλοντός τους - τουριστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος - και αφετέρου από τη μικρή τους απόσταση, που ενισχύεται από το γεγονός της μη παρεμβολής άξονα διέλευσης οχημάτων, ευνοώντας τις εγκάρσιες κινήσεις μεταξύ των λόφων και τη διαπερατότητα του ενδιάμεσου χώρου τους.

οι ροές του νερού

Παρατηρώντας το **ίχνος των ροών του νερού** - το οποίο είναι μια επιπλέον παράμετρος της τοπογραφίας μαζί με τις εντάσεις του ανάγλυφου του εδάφους -, διακρίνονται οι ζώνες της πιο ομαλής μετάβασης μεταξύ των εξάρσεων του ανάγλυφου του εδάφους, δεδομένου ότι το νερό ακολουθεί την πιο εύκολη πορεία.

Το ίχνος των ποταμιών - ρεμμάτων της Αθήνας, υποδεινύει μια σχέση των λόφων και πιο συγκεκριμένα των πόλων μέσω του εμπορικού τριγώνου και μια τάση περιφερειακών σχέσεων.

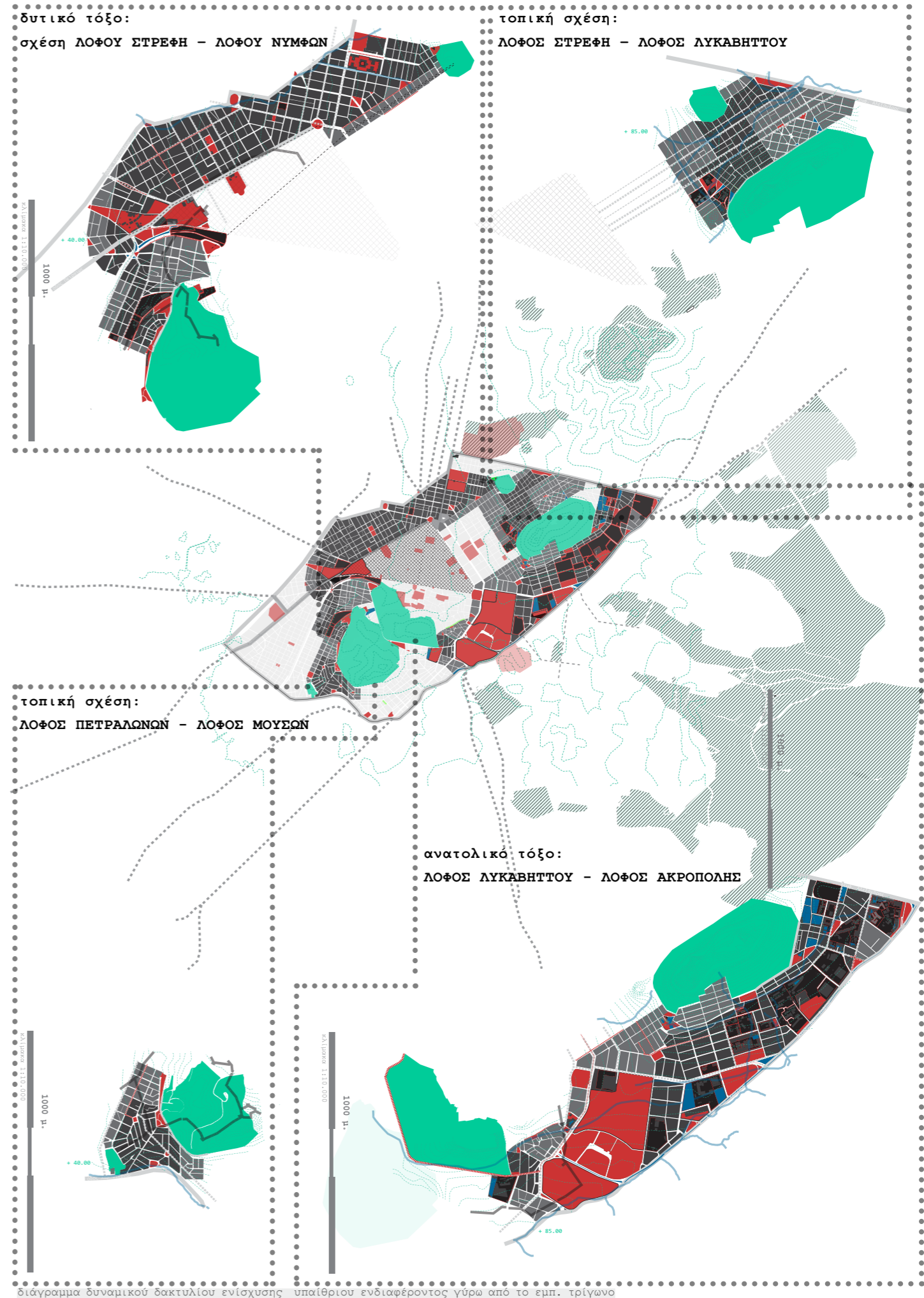
ίχνη αρχαιολογικών διαδρομών

Το ίδιο μπορεί να υπονοήσει και η πύκνωση των ιχνών των **αρχαιολογικών διαδρομών** πάνω στο ανάγλυφο του εδάφους.

2+2 σχέσεις:

Οι σχέσεις των λόφων μέσω του εμπορικού τριγώνου και κυρίως της νοτιοανατολικής του ζώνης είναι κάτι που ήδη συμβαίνει και για το λόγο αυτό στην παρούσα μελέτη κρίνεται πιο σημαντική η έμφαση τόσο στην ενίσχυση των δύο προαναφερθέντων πόλων όσο και στις περιφερειακές αυτές δυναμικές σχέσεις τους, όπως υπονοούνται και από τα ίχνη των των ροών των ποταμιών.

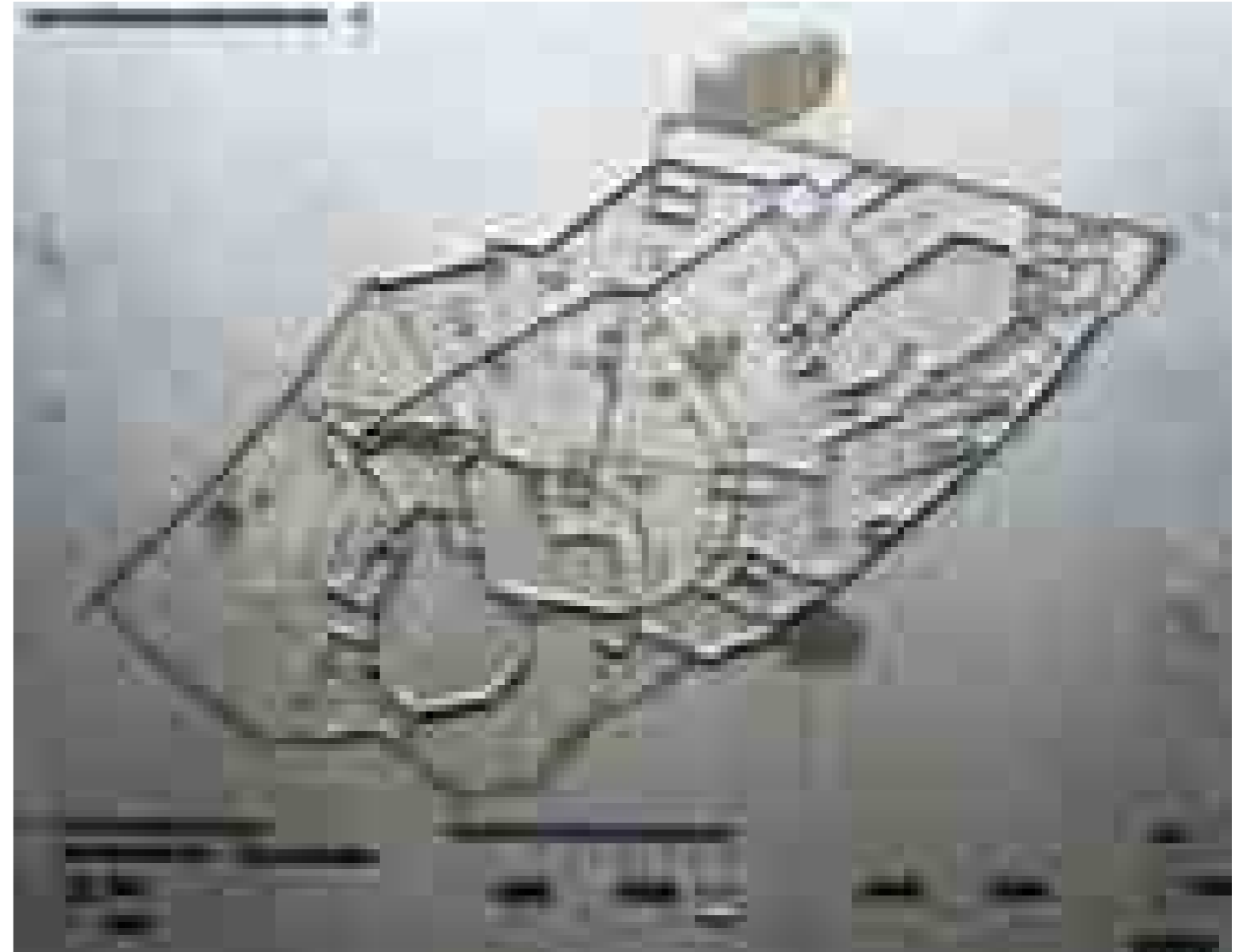
Προτείνεται, λοιπόν, ένας δυναμικός δακτύλιος ενίσχυσης του υπαίθριου ενδιαφέροντος γύρω από το εμπορικό τρίγωνο, όπως φαίνεται και στο παράπλευρο διάγραμμα, ενώ εξηγούνται οι γενικές αρχές του πιο εστιασμένα στη συνέχεια.

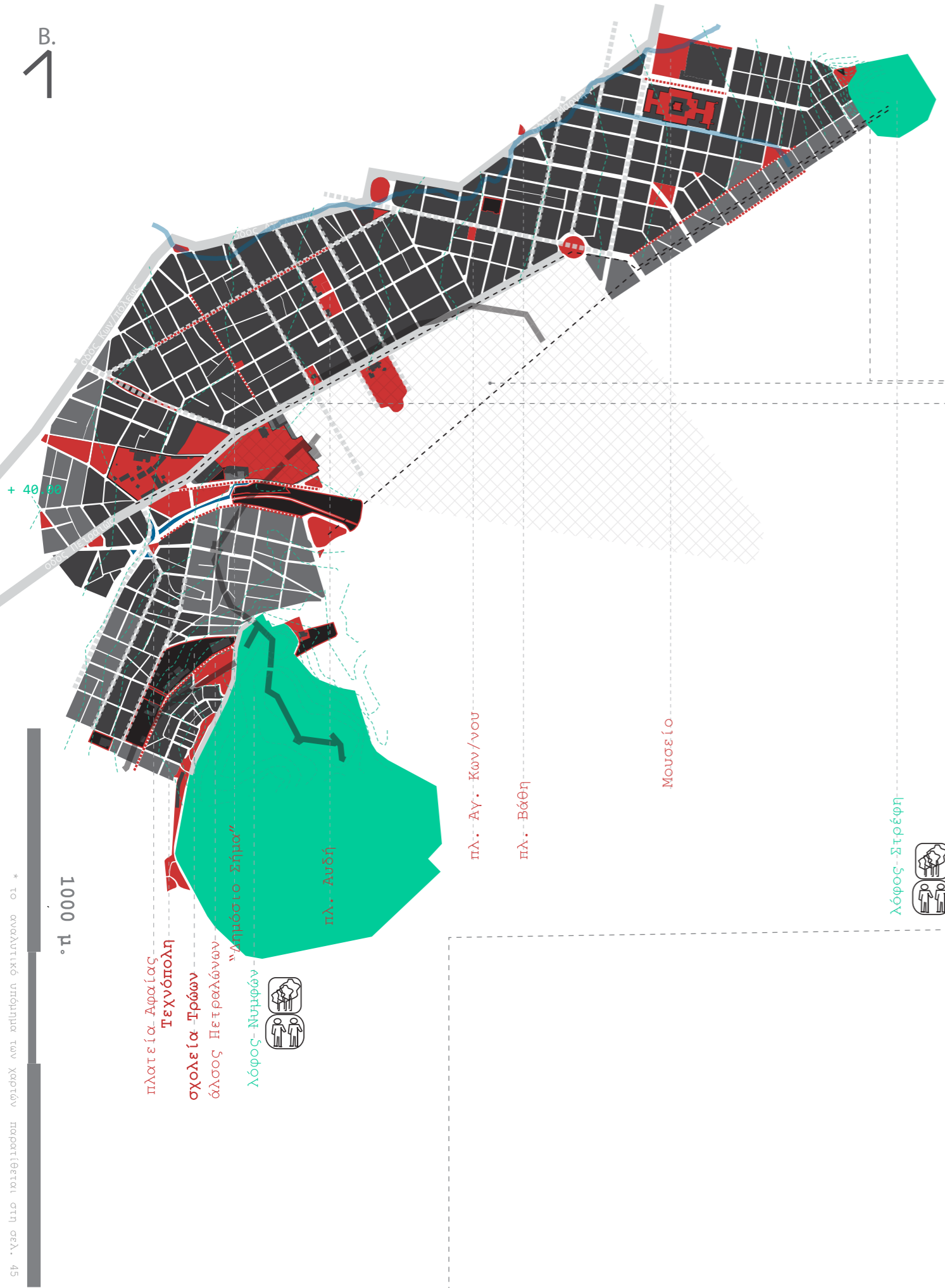
* το αναλυτικό υπόμνημα των χαρτών παρατίθεται στη σελ. 45

[εικόνες μακετών]
[κλίμακα 1:20.000]

[κλίμακα 1:10.000]

B.
1

δυτικό τόξο:
λόφος Στρέφη - λόφος Φιλοπάππου
 [κορυφή Νυμφών]

η περιοχή

Ο **λόφος του Στρέφη** είναι από τις υποτιμημένες περιπτώσεις στην Αθήνα, ενώ και ο **λόφος των Νυμφών** δεν έχει ιδιαίτερη απήχηση, συγκριτικά με την - πιο τουριστική - πλευρά του Φιλοπάππου και τις δυνατότητές της ελεύθερης έκτασής του.

Καταρχάς, η δυναμική της μετάβασης από το λόφο του Στρέφη στο λόφο του Φιλοπάππου, παρουσιάζει μια **τάση γραμμικότητας** είτε μέσω του εμπορικού τριγώνου, είτε από μια **τάση έλξης** στη δυτική περίμετρό του [από την οδό Πειραιώς].

Η ενδιαμέση περιοχή που προτείνεται ως πεδίο αναζήτησης των διαδρομών συγκροτείται από πολύ διαφορετικές περιοχές [Στρέφης, Εξάρχεια, Βάθη, Μεταξουργείο, Κεραμεικός, Γκάζι και Άνω Πετραλώνων] που συνδυάζουν τη χρήση της κατοικίας με την τοπική κεντρικότητα, ενώ τέμνονται ή περιγράφονται από κεντρικούς δρόμους.

διαγραμματική πρόταση

Πρώτος στόχος της δυναμικής του δυτικού τόξου είναι η δημιουργία μιας **θηλιάς εκτροπής** από αυτή τη γραμμικότητα, η οποία παράλληλα 'τέμνει' διαφορετικά πρόσωπα της αθηναϊκής ασκικότητας που είναι επιπλέον σημαντική παράμετρος ανάγνωσης της πόλης.

Ταυτόχρονα η δυναμική αυτού του τόξου επιδιώκει την **επιμήκυνση της τομής** που κάνει στην τοπογραφία η δυναμική μετάβαση μεταξύ των λόφων, ενώ πετυχαίνει και μεγαλύτερο βύθισμα, το οποίο προβάλλεται ως πιο έντονη αίσθηση της τοπογραφίας κατά την κίνηση.

Την ενίσχυση της δυναμικής αυτής μπορούν να πετύχουν πιο στοχευμένα κάποιες από τις υφιστάμενες **υπαίθριες επιλογές** και κάποιες από τις **υπαίθριες δυνατότητες** εν δυνάμει μπορούν να λειτουργήσουν [ή ήδη το κάνουν] για διάφορους λόγους ως σημεία αναφοράς [Μουσείο, πλατεία Βάθη, πλ. Αγ. Κων/νου και πλ. Αφεία, το πάρκο του Δημόσιου Σήματος, η Τρίτη πλατεία, η πλατεία Αφείας πάνω στη Θεσσαλονίκης και η πλατεία των Πετραλώνων, μαζί με την Τεχνόπολη, τα σχολεία πάνω στην Τρώων και το άλσος των Πετραλώνων], επαναδιαπραγματεύοντας τα όριά τους και την προσπελασιμότητα του περιεχόμενου υπαίθριου χώρου τους μέσα στην ζώνη αυτή, που προτείνεται για αναζήτηση των διαδρομών.

Επίσης, συμπληρωματικά με τα παραπάνω, η **πύκνωση αδόμητων οικοπέδων** και ερείπιων [βλ. σελ.27] στην περιοχή του Μεταξουργείου και του Κεραμεικού, ως ένα πιθανό δίκτυο χώρων - ερεθισμάτων, θα μπορούσε να είναι ένα ακόμα πιο συγκεκριμένο από τα εργαλεία παρέμβασης, το οποίο θα μπορούσε στοχευμένα να δημιουργήσει έναν πιο έντονο - πυκνό πόλο εκεί, ως ενίσχυση της καμπύλωσης της δυναμικής εκεί.

Μια άλλη παρατήρηση είναι πως στο σημείο της Τεχνόπολης στο πέρασμα του ισχυρού ορίου της Πειραιώς, θα μπορούσε να ενισχυθεί από το δίκτυο των περιφερειακών υφιστάμενων επιλογών, ως σύστημα άρθρωσης μεταξύ Γκαζιού - Κεραμεικού και Άνω Πετραλώνων.

* το αναλυτικό υπόμνημα των χαραχών παρατίθεται στη σελ. 45

ανατολικό τόξο:

λόφος Λυκαβηττού - λόφος Ακρόπολης
[βόρεια κορυφή]

η περιοχή

Η σχέση μεταξύ **λόφου Λυκαβηττού** και **λόφου Ακρόπολης** αποτελεί μία σχέση που υπάρχει ήδη σε μεγάλο βαθμό εκδηλωμένη στην Αθήνα, αφενός ως **σχέση τοπόσημο** και αφετέρου, ως ενισχυμένη από την γεωγραφική της σχέση με την πιο αναβαθμισμένη - 'πυκνοκατοικημένη' ζώνη του εμπορικού τριγώνου και το πέρασμα από αυτή της περιοχής του τουριστικού ενδιαφέροντος.

Το σύστημα Ακρόπολης, Δ. Αρεοπαγίτου, Ζάππειου, Εθνικού Κήπου και της νότιας κορυφής του Λυκαβηττού [τοπόσημο εκκλησίας Αγ. Γεωργίου], μαζί με τους σταθμούς του μετρό, ήδη λειτουργούν ως ένα τέτοιο 'τόξο'.

διαγραμματική πρόταση

Η διαγραμματική πρόταση της δυναμικής του ανατολικού τόξου έχει ως πρωταρχικό στόχο τη **διεύρυνση** αυτής της παρατηρούμενης **υφιστάμενης τάσης προς την περιφέρεια της βόρειας - πιο υποτιμημένης - κορυφής του Λυκαβηττού**.

Η προτεινόμενη ζώνη αναζήτησης διαδρομών αποτελείται από περιοχές [Αμπελοκήποι, Λυκαβηττός, Μέγαρο Μουσικής, Κολωνάκι, Ευαγγελισμός, Σύνταγμα, Πλάκα, Ακρόπολη] με χαρακτηριστικό το συνδυασμό χρήσης

κατοικίας και επαγγελματικής στέγης, μαζί με μια πυκνωση ιδιαίτερων δημόσιων χρήσεων. Επίσης, η ζώνη αυτή περιγράφεται σε ένα τμήμα της από κεντρικούς άξονες, όπως το προβληματικό όριο του περιφερειακού δρόμου του Λυκαβηττού, τη λεωφ. Αλεξάνδρας, τη Βασ. Κων/νου και τη Βασ. Σοφίας, η στροφή της οποίας στο πάρκο Ριζάρη ρηγματώνει αυτή τη ζώνη σε δύο κομμάτια.

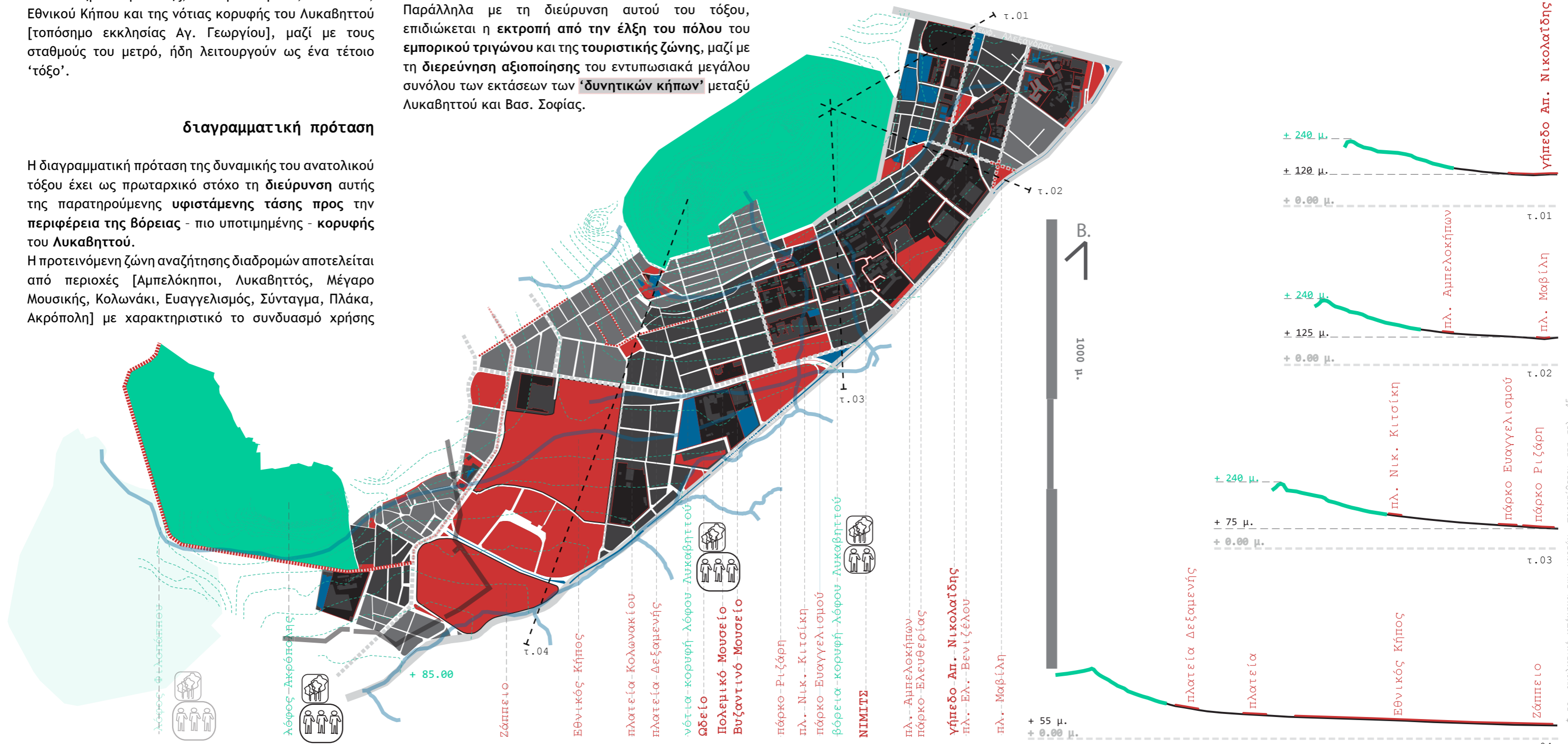
Παρατηρείται, ακόμα, πως πρόκειται και για την ενδιάμεση ζώνη μεταξύ του Υμηττού και της νοητής ευθείας σύνδεσης Λυκαβηττού και Ακρόπολης [βλ. και ίχνος ροής Ιλισσού], όπου η υπαίθρια έξαρση του Υμηττού φτάνει σχεδόν μέχρι την πλατεία Ριζάρη.

Παράλληλα με τη διεύρυνση αυτού του τόξου, επιδιώκεται η **εκτροπή** από την **έλξη του πόλου του εμπορικού τριγώνου** και της **τουριστικής ζώνης**, μαζί με τη **διερεύνηση αξιοποίησης** του εντυπωσιακά μεγάλου συνόλου των εκτάσεων των **'δυναμικών κήπων'** μεταξύ Λυκαβηττού και Βασ. Σοφίας.

Βασικά σημεία στοχευμένης έλξης της αναζήτησης των διαδρομών μπορεί να είναι ο συνδυασμός των υφιστάμενων **υπαίθριων επιλογών** της ζώνης αυτής, οι οποίες παρότι είναι πυκνές και με υποδομές, δεν έχουν την απήχηση που θα μπορούσαν, μαζί με με κάποιους από τους **'δυναμικούς κήπους'** και ορισμένες **υπαίθριες δυνατότητες** [γηπέδο Απ. Νικολαΐδης, πλατεία Ελ. Βενιζέλου, πάρκο Ελευθερίας, ΝΙΜΙΤΣ, πάρκο του Ευαγγελισμού, πάρκο Ριζάρη, το Πολεμικό και το Βυζαντινό Μουσείο, το Ωδείο, ο Εθνικός Κήπος με το Ζάππειο και η Διονυσίου Αρεοπαγίτου].

Συμπληρωματικά σε αυτό το τόξο, μπορούν να επιδιωχθούν και κάποιες πιο **τοπικές σχέσεις** με το

Λυκαβηττό, μέσα από κάθετες τομές περιοχών μιας πιο άμεσης σχέσης τους [βλ. τομές 01 -04]: Αυτές μπορούν να είναι μεταξύ βόρειας κορυφής και πλατείας Μαβίλη, περνώντας από την πλατεία Αμπελοκήπων και από την πλατεία Ελ.Βενιζέλου [τ.02], μεταξύ βόρειας κορυφής και του γηπέδου Απ.Νικολαΐδης, περνώντας από μεγάλες εκτάσεις αδόμητων οικοπέδων και τη συγκέντρωση σχολείων σε εκείνη την περιοχή [τ.01], μεταξύ νότιας κορυφής και πάρκου Ριζάρη, περνώντας από την πλατεία Νικολάου Κιτσίκη [τ.03] και ενδεχομένως και μεταξύ νότιας κορυφής προς τον Εθνικό Κήπο, περνώντας από την πλατεία Δεξαμενής και την πλατεία στο Κολωνάκι [τ.04].

* το αναλυτικό υπόμνημα των χαρτών παρατίθεται στη σελ. 45

τοπική σχέση:
λόφος Πετραλώνων - λόφος Φιλοπάππου
 [κορυφή Μουσών]

η περιοχή

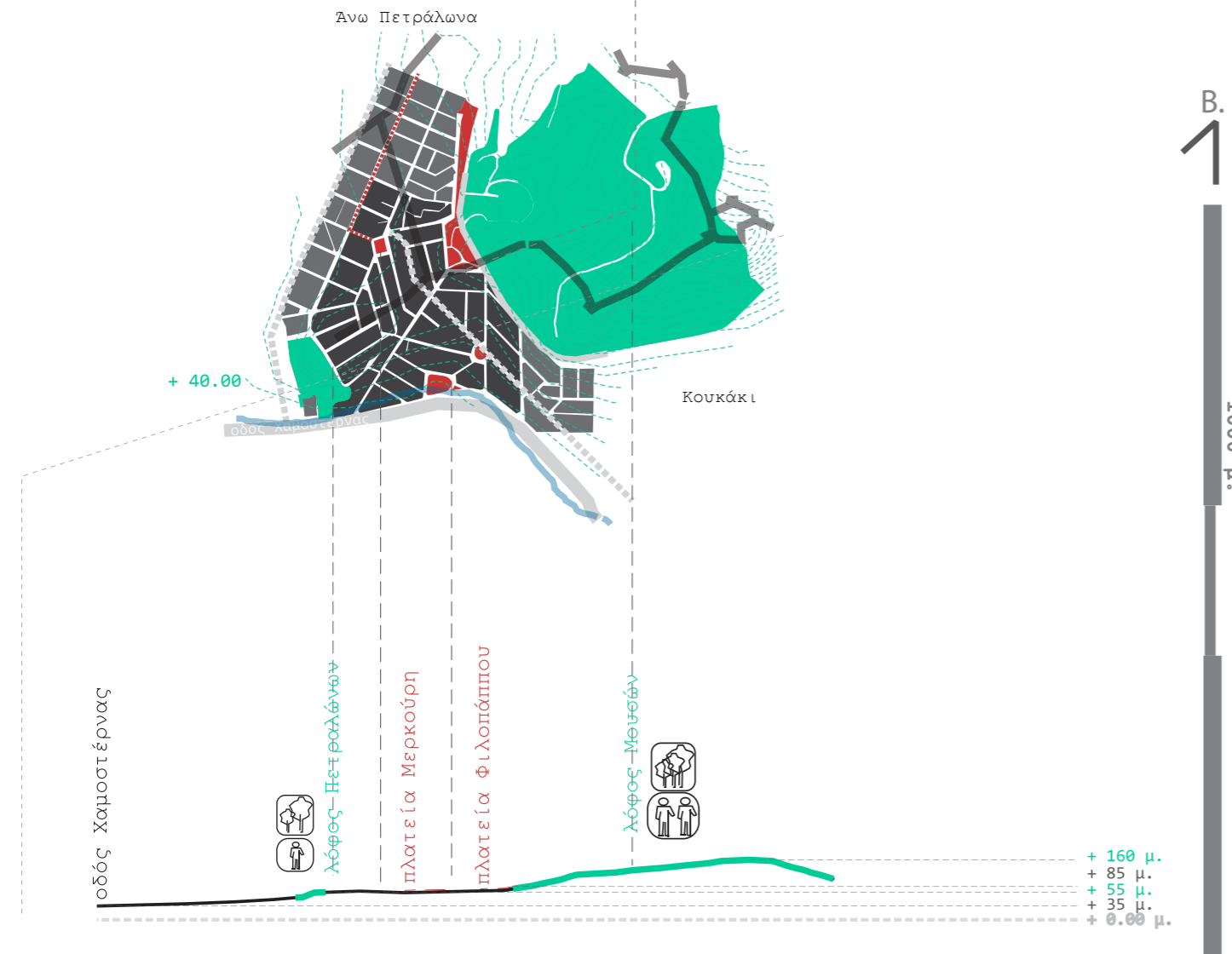
Καταρχάς, σημειώνεται πως οι πυκνώσεις της χρήσης στο **λόφο των Μουσών** είναι ιδιαίτερα χαμηλές τόσο σε σχέση με το τι συμβαίνει στους άλλους λόφους όσο και με βάση τις δυνατότητες της διαθέσιμης ελεύθερης έκτασής του. Αυτή η υποτίμηση είναι πολύ πιο έντονη στο **λόφο των Πετραλώνων**, ο οποίος είναι σχεδόν ανύπαρκτος στη συλλογική αντίληψη και, όταν χρησιμοποιείται, γίνεται πολύ περιορισμένα και από κατοίκους της πολύ στενής περιφέρειάς του.

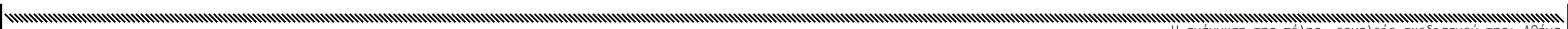
Η ενδιάμεση περιοχή των λόφων περιγράφεται από το προβληματικό όριο του περιφερειακού του Φιλοπάππου και αυτό της Χαμοστήρνας, ενώ τέμνεται από τη Γενναίου Κολοκοτρώνη που συνδέει την πλατεία Μερκούρη με το Κουκάκι και την ομώνυμη πλατεία. Στον χάρτη αυτή η ενδιάμεση ζώνη - λαιμός φαίνεται να ενώνει το Κουκάκι με τα Άνω Πετράλωνα και να λειτουργεί ως

πυκνωτής κινήσεων, κάτι το οποίο ενισχύει ίσως και η σχετικά ακανόνιστη ρυμοτομία με κρίσιμο σημείο την οδό Ρούμελης. Στην εμπειρία της πόλης αυτή η πυκνώση είναι πολωμένη πάνω στην πλατεία Μερκούρη, η οποία συμπυκνώνει και τη μεγαλύτερη εκτόνωση της ανάγκης για υπαίθριο και δημόσιο χώρο στην περιοχή, παρότι εγγράφεται σε ένα νοητό κύκλο περισσότερων υπαίθριων επιλογών. Επίσης, σημειώνεται πως στην περιοχή αυτή δεν εντοπίζονται ούτε σκαλιά ούτε πεζόδρομοι, όπως συμβαίνει στις περιφέρειες των άλλων λόφων.

διαγραμματική πρόταση

Η τοπική αυτή σχέση μπορεί να επικεντρωθεί σε μια έμφαση στην ενίσχυση των υφιστάμενων **υπαίθριων επιλογών** αυτής της νοητής κυκλικής περιμέτρου, από την οποία προτείνεται η άρθρωση της περιοχής αναζήτησης διαδρομών.

#05.00 // τοπική σχέση: λόφος Στρέφη - λόφος Λυκαβηττού //////////////////////////////////////	σ. 46
#05.01 // τα όρια της περιοχής, στο έδαφος ////////////////////////////////////// Τοπογραφία, παράμετροι: ελεύθερες εκτάσεις τοπογραφίας/ σημεία πύκνωσης τοπογραφικών γραμμών δυναμικές τοπογραφικών γραμμών/ αλλαγή φοράς ρυμοτομίας/ ίχνη ροών νερού	050 - 051
#05.02 // τα όρια της περιοχής, στην αντίληψη της αστικότητας ////////////////////////////////////// Χαρακτηριστικά αστικότητας, παράμετροι: υπαίθριο δυναμικό/ εντάσεις δρόμων/ τοπόσημα - σημεία αναφοράς	052 - 053
#05.03 // τα κυκλώματα κίνησης οχημάτων ως όρια ////////////////////////////////////// Σύστημα κυκλωμάτων: Τοπικά κυκλώματα/ τοπικά κυκλώματα + περιφέρειες λόφων	054 - 055
#05.04 // τα όρια της περιοχής αναζήτησης της σχέσης ////////////////////////////////////// [εικόνες μακετών _ κλίμακας 1:2000]/ η περιοχή της σχέσης	056 - 057
#05.05 // χάρτης πυκνώσεων υπαίθριου δυναμικού ////////////////////////////////////// Πυκνώσεις υπαίθριου δυναμικού η περιοχή της σχέσης/ υπαίθριες επιλογές/ υπαίθριες δυνατότητες υπαίθριες επιλογές [εικόνες]	058 - 059
#05.06 // χάρτης πυκνώσεων χρήσεων γης ////////////////////////////////////// Χρήσεις γης κάθετη δυναμική [εικόνες] τα πρόσωπα των δρόμων	062 - 069
#05.07 // εντάσεις και πυκνώσεις πόλων δημόσιου ενδιαφέροντος //////////////////////////////////////	070 - 071
#06.00 // διάγραμμα στρατηγικής παρεμβάσεων ////////////////////////////////////// Ανάλυση δυναμικών: οριζόντια και κάθετη δυναμική οδηγίες χρήσης διαγράμματος/ προθέσεις των παρεμβάσεων	072 - 073
#06.01 // άξονες - σχισμές [παράμετροι παρεμβάσεων] ////////////////////////////////////// οι ροές ως σύνολο εντάσεις θεάσεις ελεύθερων εκτάσεων λόφων κατά την κίνηση στον ιστό	074 - 077
#06.02 // γενικές προθέσεις στρατηγικής παρεμβάσεων ////////////////////////////////////// Βασικές αρχές στρατηγικής: επίπεδα παρεμβάσεων/ υπερτοπικός άξονας + κάθετη ταλάντωση Σπασμένος υπερτοπικός άξονας + Διεύρυνση περιφέρειας λόφων/ Διάχυση	078 - 079
#06.02 // σύστημα παρεμβάσεων ////////////////////////////////////// Υπερτοπικές παρεμβάσεις: οριζόντια δυναμική + κάθετη δυναμική Παρεμβάσεις τοπικής διαμπερότητας: οριζόντια δυναμική + κάθετη δυναμική Παρεμβάσεις τοπικότητας: κάθετη δυναμική	080 - 093
#06.02 // εναλλαγή έντασης παρέμβασης ////////////////////////////////////// Η εναλλαγή έντασης, ως εργαλείο παρέμβασης: παράμετροι/ [στο παράδειγμα της Ασκληπιού [εικόνα μακέτας _ κλίμακας 1:500]	094 - 099
#06.02 // ενδεικτική διερεύνηση τυπολογιών διάταξης ροών ////////////////////////////////////// η εναλλαγή έντασης, μέσω της διάταξης των ροών/ στις παρεμβάσεις της οριζόντιας δυναμικής: οι ζώνες και η διάταξή τους ως εργαλείο παρέμβασης [εικόνες μακέτας _ κλίμακας 1:200]	100 - 105

Καταρχάς, αναζητώνται τα πιο συγκεκριμένα όρια της περιοχής αναζήτησης των διαδρομών με αφορμή τη σχέση του λόφου του Στρέφη και του λόφου του Λυκαβηττού.

Τοπογραφία, παράμετροι:

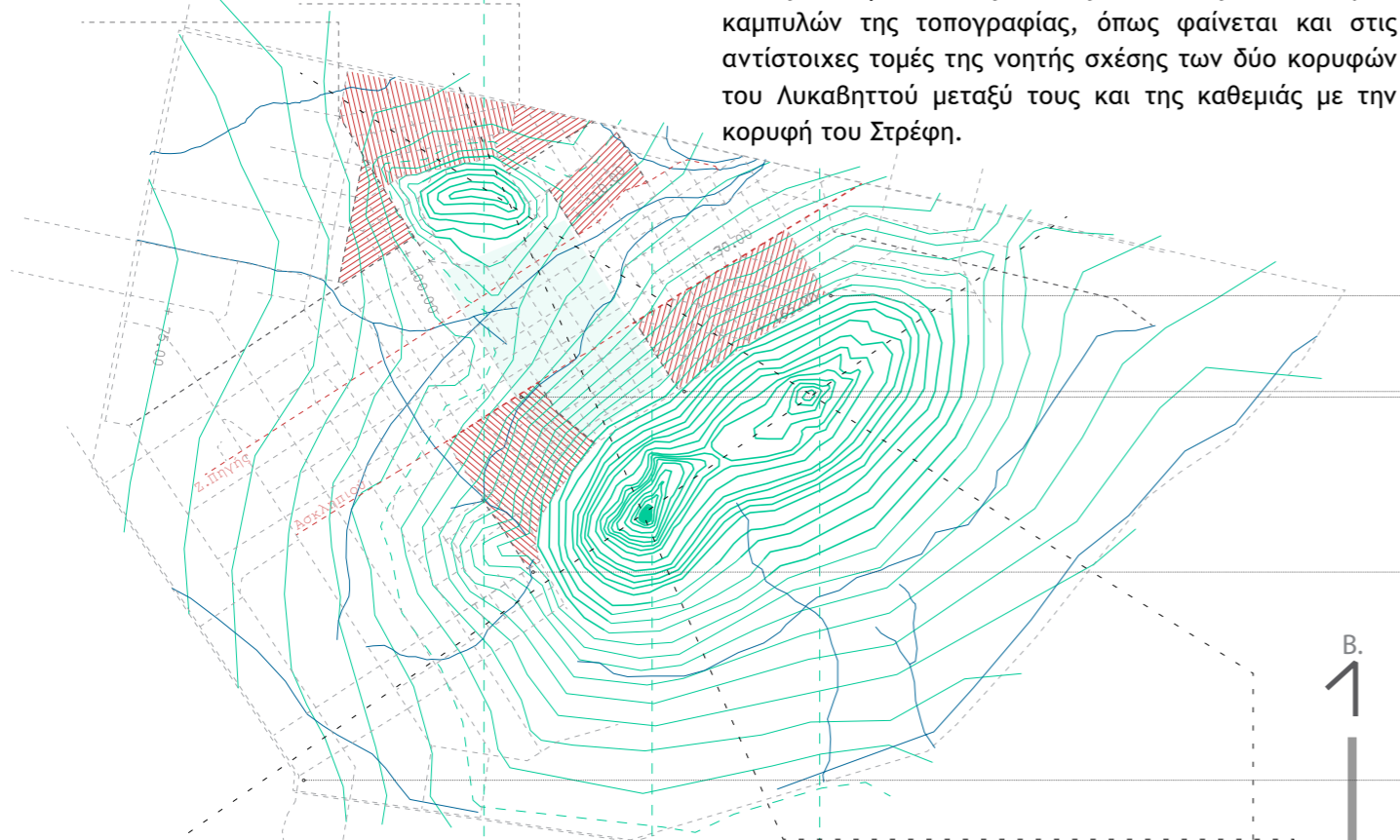
ελεύθερες εκτάσεις τοπογραφίας

Πρώτη παράμετρος είναι οι ελεύθερες εκτάσεις των δύο λόφων και κυρίως η σχέση τους, η οποία εντοπίζεται ως η αλληλοτομία των προβολών των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων στο τμήμα του διάσελός τους, μεταξύ των οδών Καλλιδρομίου και Βουλγαροκτόνου.

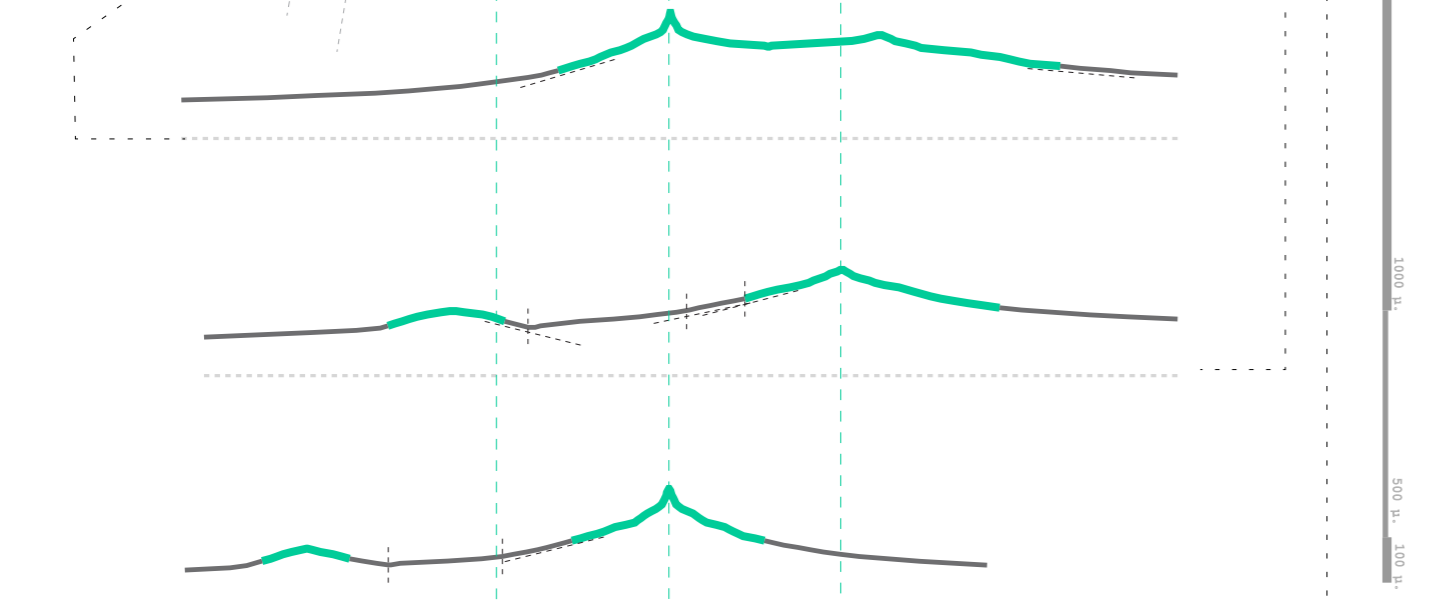
σημεία πύκνωσης τοπογραφικών γραμμών

Τα δεδομένα της τοπογραφίας και η πύκνωση των τοπογραφικών γραμμών είναι το αμέσως επόμενο στοιχείο που εξετάζεται, καθώς αποτελεί ένα τρόπο να διαβάσει κανείς στον χάρτη τις ζώνες, όπου το σώμα, όπως περπατά, αρχίζει να αισθάνεται τις εντάσεις του εδάφους, τους λόφους και πιο συμβολικά και έμμεσα την προσέγγιση στις ελεύθερες εκτάσεις τους.

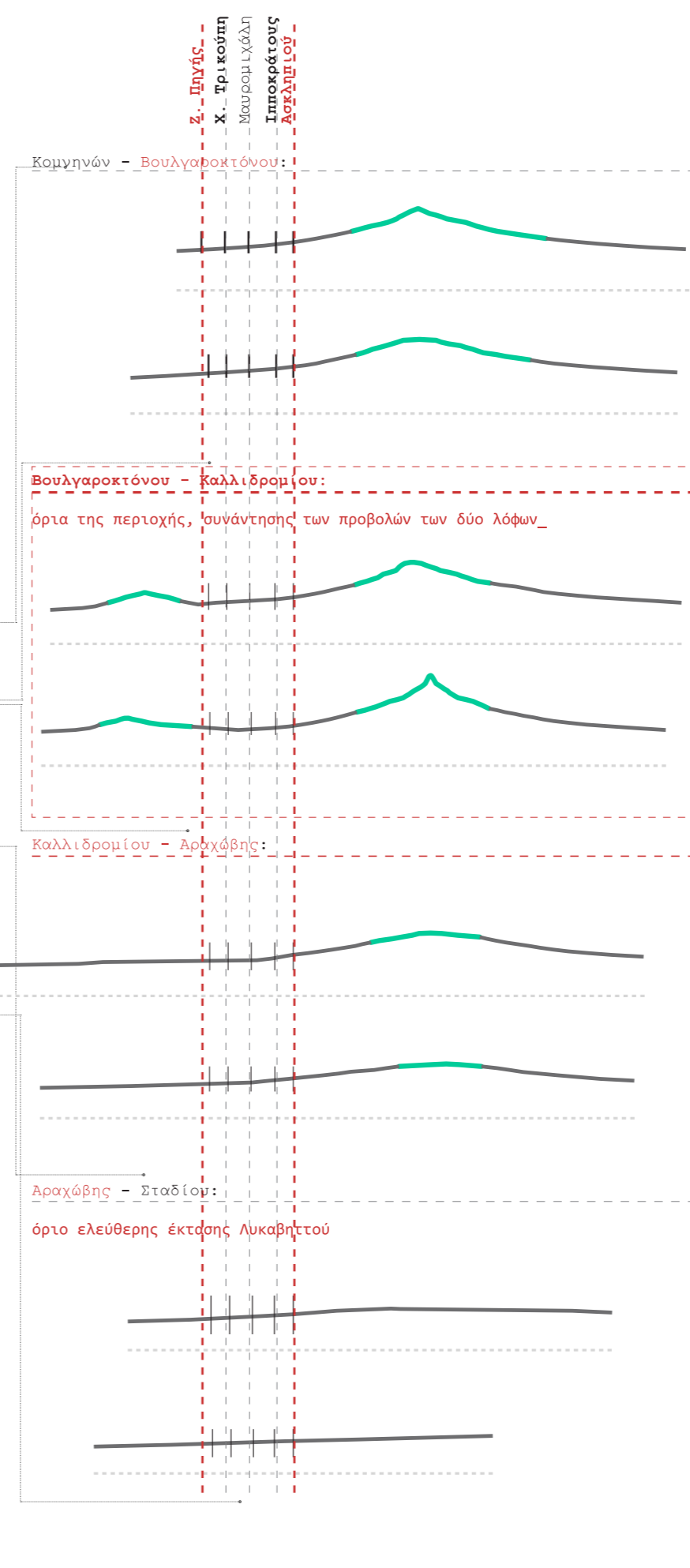
Μια αρχική παρατήρηση είναι πως οι ελεύθερες εκτάσεις του Στρέφη και πιο χαρακτηριστικά του Λυκαβηττού δεν ταυτίζονται με την αύξηση της πύκνωσης των ισουψών καμπυλών της τοπογραφίας, όπως φαίνεται και στις αντίστοιχες τομές της νοητής σχέσης των δύο κορυφών του Λυκαβηττού μεταξύ τους και της καθεμιάς με την κορυφή του Στρέφη.

01. χάρτης αλληλοτομίας τοπογραφίας και προβολών της ρυμοτομίας

02. τομές νοητής γραμμικής σύνδεσης των δύο κορυφών του Λυκαβηττού μεταξύ τους και της καθεμιάς με την κορυφή του λόφου του Στρέφη

03. διάγραμμα διαδοχικών τομών κάθετης δυναμικής στη σχέση των λόφων

Όπως διαπιστώνεται στον χάρτη [01], αλλά και σε σχέση με τις διαδοχικές τομές [διάγραμμα 03] πάνω στη δυναμική της κάθετης σχέσης των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων, από την οδό Κομνηνών μέχρι και τη Σταδίου, **τμήματα της Ζ. Πηγής και της Ασκληπιού** αποτελούν τα όρια πύκνωσης των τοπογραφικών γραμμών. Μάλιστα, παρατηρείται πως η Ζ. Πηγής είναι ταυτόχρονα και το όριο, πέρα από το οποίο αρχίζει η πύκνωση των γραμμών του λόφου Στρέφη· ο νοητός άξονας αφετηρίας του υψώματος του λόφου του Στρέφη.

δυναμικές τοπογραφικών γραμμών

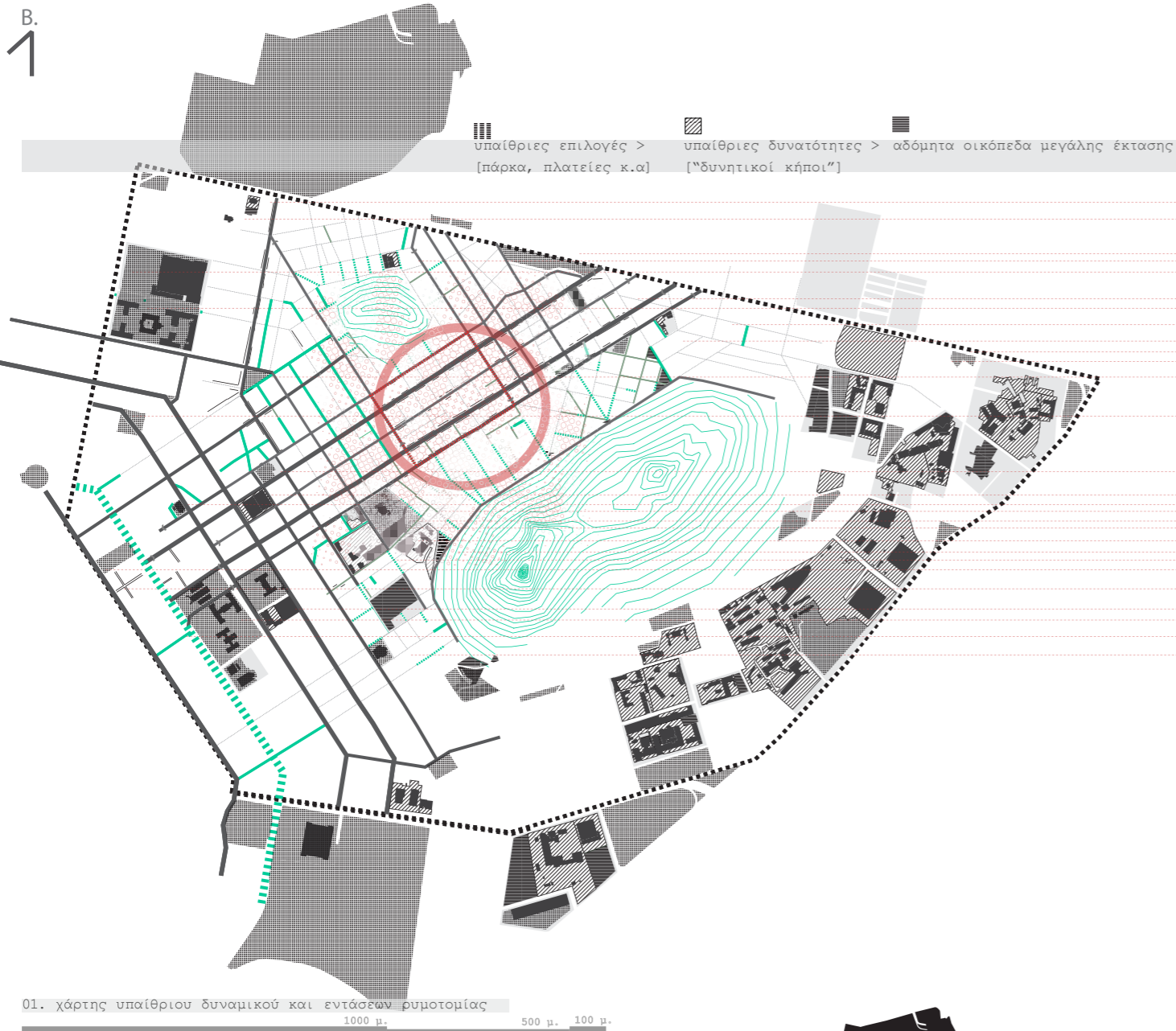
Παρατηρώντας τις δυναμικές των ισουψών καμπυλών, η οδός **Καλλιδρομίου** αποτελεί το προσεγγιστικό όριο, πέρα από το οποίο οι ισουψείς καμπύλες αρχίζουν να διακρίνονται σε αυτές που σχηματίζουν το λόφο του Στρέφη και σε αυτές που σχηματίζουν το Λυκαβηττό.

αλλαγή φοράς ρυμοτομίας

Ένα επιπλέον μέσο εύρεσης αυτών των ορίων είναι οι **αλλαγές της φοράς της ρυμοτομίας**, όπως επιβάλλει η ένταση της κλίσης του εδάφους και οι ρυθμικές της μεταβολές. Αυτό [βλ. και χάρτη 01] συμβαίνει σε τμήμα της οδού **Καλλιδρομίου**, και σε τμήματα της οδού **Βουλγαροκτόνου**, τόσο προς το λόφο του Στρέφη, όσο και προς του Λυκαβηττού. Το ίδιο συναντάται και πάνω στον άξονα της **Ζ. Πηγής**, από το ύψος της **Βουλγαροκτόνου** μέχρι και την εκβολή της στην **πλατεία Αργεντινής**, διαπίστωση που ενισχύεται και από την αντίστοιχη πτύχωση που κάνει το ανάπτυγμά της. Όριο αλλαγής της φοράς της ρυμοτομίας είναι και η οδός **Ασκληπιού**, από το ύψος της οδού **Αραχώβης** μέχρι την **Πατριάρχου Σεργίου** και από το ύψος της **Βουλγαροκτόνου** μέχρι την **Κομνηνών**.

ίχνη ροών νερού

Μία τελευταία παράμετρος της τοπογραφίας είναι τα **ίχνη των ροών του νερού**, τα οποία πυκνώνουν μεταξύ **Ζ. Πηγής**, πλ. **Αργεντινής**, **Τριλογίας** και **Ασκληπιού**, υποδεικνύοντας προσεγγιστικά τη ζώνη πιο ομαλής κλίσης του εδάφους στην περιοχή μελέτης.

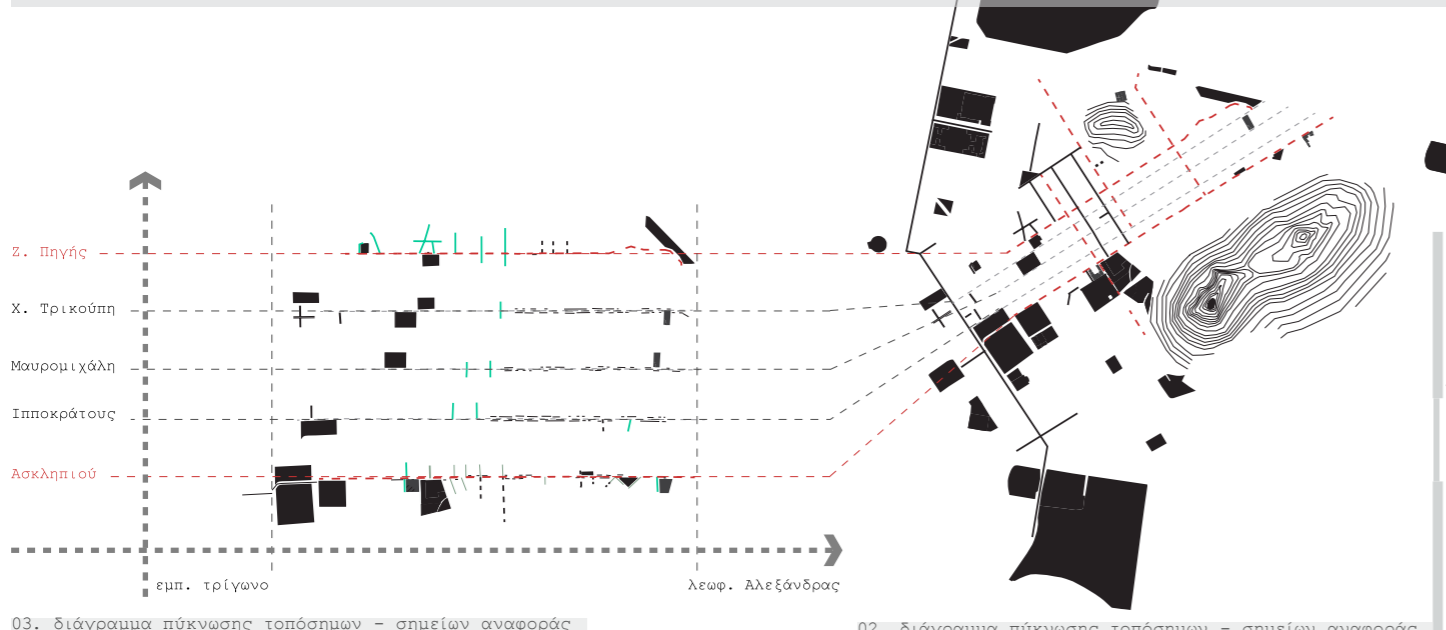

- Αυστριακό αρχαιολογικό ινστιτούτο εκκλησία 'Αγ. Βασίλειος'
- πλ. Αργεντινής, σχολείο Μουσείο
- σχολείο [υπό ανέγερση] Πολυτεχνείο
- σχολείο + παιδικός σταθμός
- πλατεία Νεαπόλεως γήπεδο Αθ. Νικολαΐδης παιδική χώρα + στ. μετρό πλατεία Εξαρχείων
- πλατεία Κάνιγγος
- 'πάρκο Ναυαρίνου'
- Παιδαγωγικό Αθηνών [Χημείο] εκκλησία 'Σωφρόνης Πηγή' Ομόνοιας πάρκο και παιδική χώρα εκκλησία 'Αγ. Νικόλαος' Νεάπολης
- σχολείο κέντρο Βουλευτικών σχολείο Πικιώνη ΣΕΑ
- πλατεία Δικαιοσύνης
- Στοά του Βιβλίου
- Νομική Σχολή Τριλογία
- σταθμός μετρό 'Πανεπιστήμιο'
- εκκλησία 'Αγ. Διονύσιος' και πλατεία

01. χάρτης υπαίθριου δυναμικού και εντάσεων ρυμοτομίας

τοπόσημα - σημεία αναφοράς

03. διάγραμμα πύκνωσης τοπόσημων - σημείων αναφοράς

02. διάγραμμα πύκνωσης τοπόσημων - σημείων αναφοράς

Οι επόμενες παράμετροι που προσδιορίζουν τα όρια της περιοχής αναζήτησης των επεμβάσεων αφορούν τα χαρακτηριστικά της αστικότητάς της στη σχέση τους με την αντίληψη και την ανάγνωση της πόλης.

Χαρακτηριστικά αστικότητας, παράμετροι:

υπαίθριο δυναμικό

Καταρχάς, το υπαίθριο δυναμικό: Η ενδιάμεση περιοχή, όπου συναντιούνται οι προβολές των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων, περιβάλλεται από κάποιες πυκνώσεις υπαίθριων επιλογών και στην ευρύτερη ζώνη εντοπίζεται, μάλιστα, και η χαρακτηριστική πύκνωση των **δυναμικών κήπων** [στην άλλη πλευρά του Λυκαβηττού], ενώ αυτή δεν περιλαμβάνει καμία, παρά μόνο τα σκαλιά στις περιφέρειες των λόφων και το σύστημα δρόμων - πεζοδρομίων. Είναι **σαν μια τρύπα στη συχνότητα εμφάνισης υπαίθριου δυναμικού**, όπως προκύπτει από τα σχετικά σύνολα πυκνωμάτων της γύρω περιοχής.

εντάσεις δρόμων

Η περιοχή αυτή, έχει ένα πολύ έντονο χαρακτηριστικό, σχετικό με τις εντάσεις των δρόμων: Λειτουργεί ως **ζώνη διαμπερότητας** των κινήσεων των οχημάτων μεταξύ της λεωφόρου Αλεξάνδρας και του εμπορικού τριγώνου που είναι σημεία - πόλοι υπερτοπικότητας και κεντρικότητας. Αυτή η διαμπερότητα και η ένταση του συνόλου της λειτουργεί ως ένα **ρήγμα** στην περιοχή και επιπλέον όριο στη σχέση των λόφων, εκτός από τη γεωγραφική τους απόσταση και την υψομετρική τους διαφορά. Οι δρόμοι που συγκροτούν αυτό το σύστημα είναι: **Ζ. Πηγής, Χ. Τρικούπη, Μαυρομιχάλη, Ιπποκράτους και Ασκληπιού**. Σημειώνεται πως οι εντάσεις τους έχουν μια ιδιαίτερη αστικότητα που συνδυάζει τον τοπικό με τον υπερτοπικό χαρακτήρα, σε διαφορετικά μεγέθη και εντάσεις, όπως θα διαπιστωθεί παρακάτω. Όρια αυτής της έντασης είναι αφενός η **Ζ. Πηγής** και η **Ασκληπιού**, ως οι ακραίες αυτής της δυναμικής και αφετέρου, η **Αραχώβης**, η **Καλλιδρομίου** και η **Βουλγαροκτόνου**. Οι εντάσεις της ζώνης διαμπερότητας μεταβάλλονται και πιο συγκεκριμένα μειώνονται - αναλογικά - μεταξύ των οδών Αραχώβης και Βουλγαροκτόνου, όπως φαίνεται και από τις εντάσεις των ροών που διασταυρώνονται διαδοχικά μαζί τους κατά το μήκος τους.

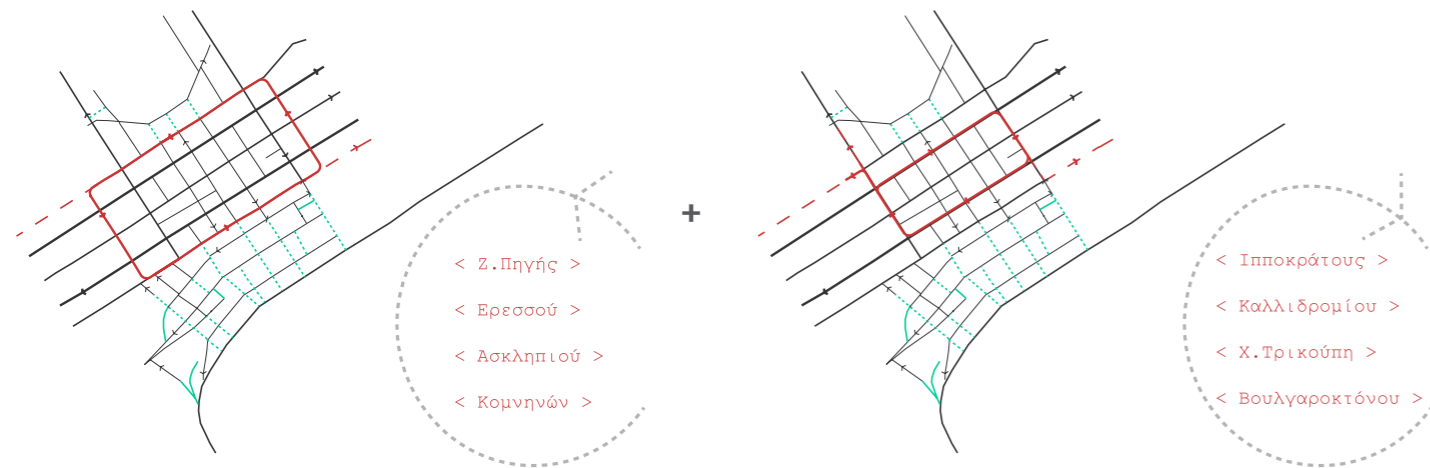
τοπόσημα - σημεία αναφοράς

Τα τοπόσημα και τα σημεία αναφοράς στην περιοχή έχουν σχέση αλληλεπίδρασης με τις δύο προηγούμενες παραμέτρους. Αφενός, επειδή, συνδιαμορφώνονται με τις εντάσεις των ροών και, αφετέρου, διότι, ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις υπαίθριες επιλογές και κάποιες από τις υπαίθριες δυνατότητες των δυναμικών κήπων που περιβάλλουν τα δημόσια κτίρια - σημεία αναφοράς.

Τα σημεία αυτά, όπως είναι αναμενόμενο, πυκνώνουν προς το εμπορικό τρίγωνο, εκδηλώνοντας μια τάση προς την Τριλογία και το Πανεπιστήμιο, όπου βρίσκεται και ο ομώνυμος σταθμός του μετρό. Πιο συγκεκριμένα όρια αυτών των πυκνώσεων αποτελούν: η **Αραχώβης** ένα πρώτο και η **Καλλιδρομίου** ένα πιο ξεκάθαρο, μαζί με τη **Ζ. Πηγής** και την **Ασκληπιού** στην άλλη δυναμική της ρυμοτομίας. Στα διαγράμματα 02 και 03 παρατηρείται πως η Ασκληπιού και η Ζ. Πηγής δεν είναι μόνο όρια, πέρα από τα οποία οι πυκνώσεις αυτής της παραμέτρου σβήνουν, αλλά και 'σημεία' κορύφωσής τους, καθώς εμφανίζουν μια τάση μεγαλύτερης πύκνωσης πάνω σε αυτούς τους δρόμους.

Σύστημα κυκλωμάτων

Πολύ συνοπτικά παρατηρώντας τα κυκλώματα που δημιουργούν οι κινήσεις [οχημάτων] και οι εντάσεις τους στην περιοχική προβολή των ελεύθερων εκτάσεων του λόφου του Στρέφη και του λόφου του Λυκαβηττού, παρατηρείται πως υπάρχει ένα σύστημα περικύκλωσης [βλ. διάγραμμα 03] όλης της περιοχής που, ταυτόχρονα αναλαμβάνει και την υπερτοπική της διάχυση και σχέση, με προφανή έμφαση στη δυναμική διαμπερότητας μεταξύ της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και του εμπορικού τριγώνου, όπως είναι αναμενόμενο και από τις εντάσεις των ροών [βλ. σελ.51] Αυτό το σύστημα συγκροτείται από την αλληλοτομία των κυκλωμάτων των παρακάτω διαγραμμάτων 01 και 02. Πιο συγκεκριμένα το ένα κύκλωμα δημιουργείται από τις ροές στη Ζ. Πηγής, στην Ερεσσού, στην Ασκληπιού και στην Κομνηνών, ενώ το άλλο από τις ροές στην Ιπποκράτους, στην Καλλιδρομίου, στη Χ. Τρικούπη και στη Βουλγαροκτόνου.

κύκλωμα 01 συστήματος περικύκλωσης περιοχής

κύκλωμα 02 συστήματος περικύκλωσης περιοχής

Το σύστημα αυτό των κυκλωμάτων των ροών της κίνησης οχημάτων στην ορισμένη ενδιάμεση περιοχική των λόφων ενισχύει τη διακριτότητα της περιφέρειας του κάθε λόφου από τον **πυρήνα κεντρικότητας** της περιοχής και κατ' επέκταση, το ρόλο της Ζ. Πηγής και της Ασκληπιού ως όρια, ειδικά στη σχέση τους με την Καλλιδρομίου και τη Βουλγαροκτόνου.

διάγραμμα συστήματος κυκλωμάτων 01 + 02

Τοπικά κυκλώματα

Από το - υπερτοπικής τάσης - σύστημα που σημειώθηκε προηγουμένως αρθρώνονται κάποια τοπικά κυκλώματα [ή πιο σωστά το σύστημά τους/ βλ. διάγραμμα 03] κίνησης στο εσωτερικό της περιοχής με μια κεντροβαρική μικρή αύξηση της έντασής τους στη διασταύρωση της οδού Μαυρομικάλη, της οδού Ιπποκράτους και της οδού Χ. Τρικούπη με την οδό Ισαύρων, με την οδό Σμολένσκυ και με την οδό Τσιμισκή. Αυτή η πόλωση της έντασης προκύπτει σε μεγάλο βαθμό και από τις εντάσεις των συνιστωσών αρτηριών και την υπερτοπικότητά τους.

Επισημαίνεται, επίσης, και η εν δυνάμει πύκνωση της έντασης των κινήσεων στο κύκλωμα που δημιουργεί το ζεύγος Σμολένσκυ και Ισαύρων με το ζεύγος Ζ. Πηγής και Ασκληπιού.

03. τοπικά κύκλωμα ενδιάμεσης περιοχής

τοπικά κυκλωμάτα + περιφέρειες λόφων

Εκτός από το κύκλωμα της ενδιάμεσης περιοχής, από το υπερτοπικό σύστημα αρθρώνονται και τα τοπικά κυκλώματα πρόσβασης στις περιφέρειες των λόφων [βλ. διάγραμμα 04].

Διαπιστώνεται πως για την περίπτωση του λόφου του Λυκαβηττού οι δυνατότητες πρόσβασης από το 'διάσελο' των λόφων είναι περιορισμένη. Πιο συγκεκριμένα, η κίνηση φτάνει μέχρι τη Νικηφόρου Ουρανού, ενώ η προσέγγιση του ιστού από αυτή μέχρι τον περιφερειακό [οδός Σαρανταπήχου] γίνεται μέσω της ευρύτερης περιφέρειας, εκτός της άμεσης περιοχής μελέτης, όπως υπονοείται από τα όρια που έχουν επισημανθεί.

04. τοπικά κύκλωμα πρόσβασης στις περιφέρειες των λόφων
1000 μ. 500 μ. 100 μ.

[εικόνες μακετών]
[κλίμακας 1:2000]

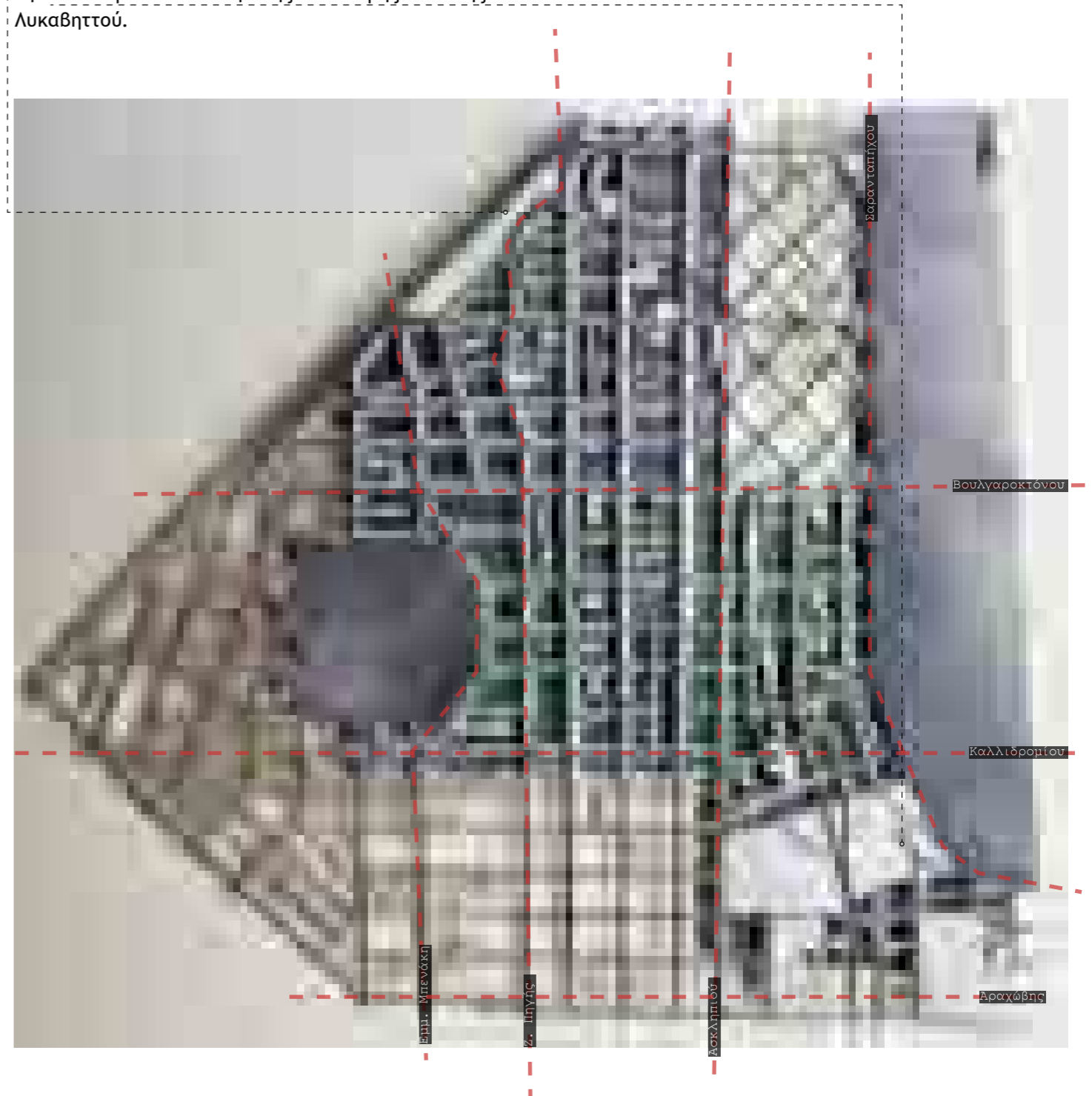
η περιοχή της σχέσης

Τα όρια της περιοχής, μέσα στην οποία θα αναζητηθούν οι διαδρομές σε επόμενο στάδιο, ήδη έχουν διαφανεί και υπονοηθεί.

Το γενικό πεδίο βρίσκεται στο διάσελο των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων, ενώ παράλληλα έλκεται από τις κεντρικότητες του περιβάλλοντός του. Πιο αναπαριστατικά, παλινδρομεί πάνω στην οριζόντια δυναμική διαμπερότητας, μεταξύ της κατεύθυνσης προς την πλατεία Αργεντινής και τη λεωφόρο Αλεξάνδρας και της αυτής προς το εμπορικό τρίγωνο, περνώντας από την 'υπαίθρια επέκταση' της ελεύθερης έκτασης του Λυκαβηττού.

Τα όρια της ευρύτερης περιοχής, προσδιορίζονται από τμήματα των ρών - ορίων, όπως έχουν προσδιοριστεί παραπάνω και όπως απεικονίζεται και επεξηγείται στις παρακάτω μακέτες.

Οι διασταρώσεις αυτών των ορίων, υποδεικνύουν και μια ιεράρχηση περιοχών σε ζώνες άμεσης ή πιο κεντρικής παρέμβασης και σε πιο περιφερειακού ενδιαφέροντος σημεία. Αυτό, όπως θα αναλυθεί στην ανάλυση των προτάσεων στρατηγικής, συσχετίζεται πιο στοχευμένα με τις ιεραρχίες μεταξύ τοπικότητας και υπερτοπικότητας.

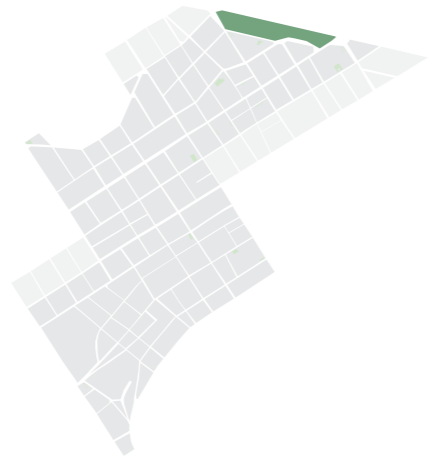

υπαίθριο δυναμικό:

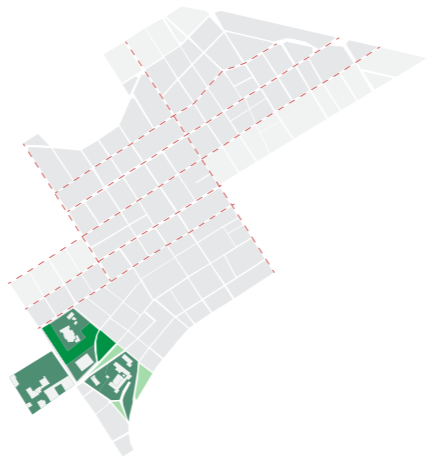

εν δυνάμει διαπερατότητα

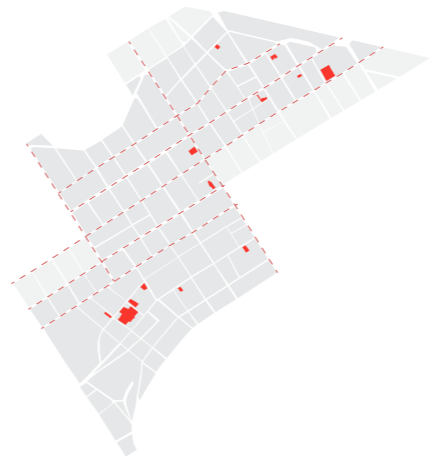
πλατώματα

πάρκα/ πυκνή φυτευση

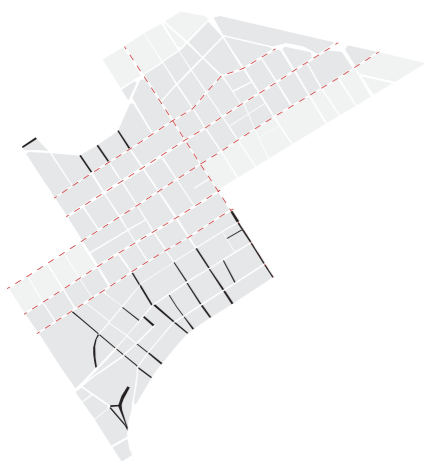
αδόμητα οικόπεδα

ακάλυπτοι - αυλές

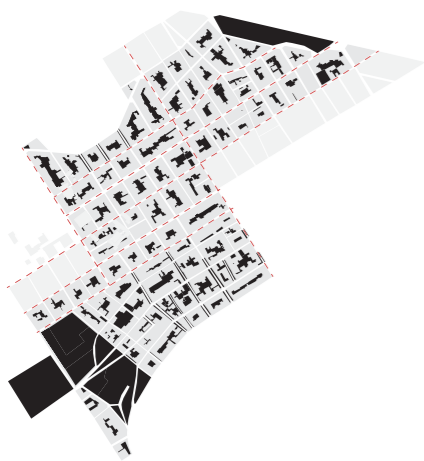

σχισμές [σκαλιά - πεζόδρομοι]:

> το μήκος και τα όρια των εκφάνσεων των σχισμών υπαίθριου ενδιαφέροντος [σκαλιά] και η σχέση τους με τη Ζ. Πηγής και την Ασκληπιού, υποδεικνύουν τα όρια των περιφερειών των λόφων_

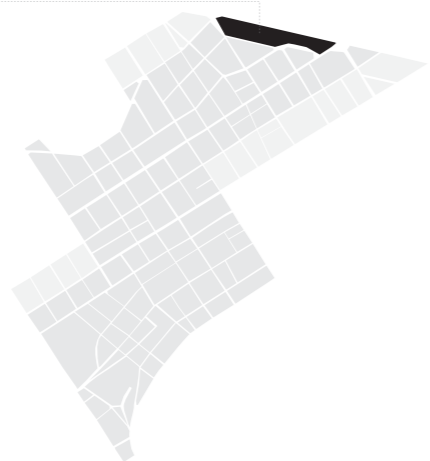
τρύπες:

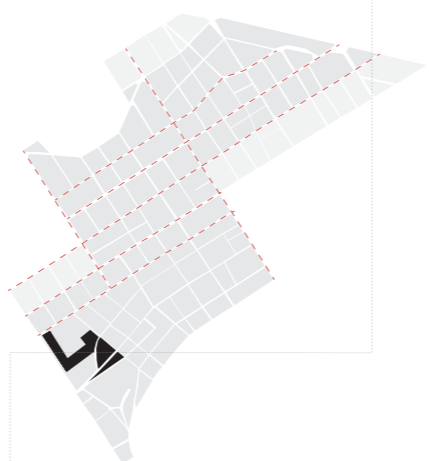
> ελάχιστες υπαίθριες επιλογές_

> οι υφιστάμενες [πλ. Αργεντινής και εκκλησία Αγ. Νικολάου - πάρκο - κέντρο Ρουμελιωτών - σχολείο Πικιώνη κ.τ. δημιουργούν δύο εν δυνάμει πόλους υπαίθριων επιλογών μεγάλης έκτασης στην περιοχή αναζήτησης της σχέσης των λόφων_

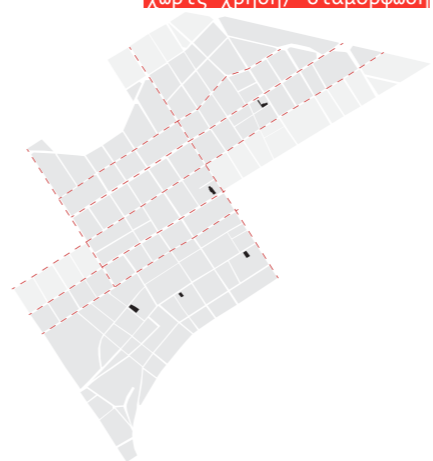
πλατεία

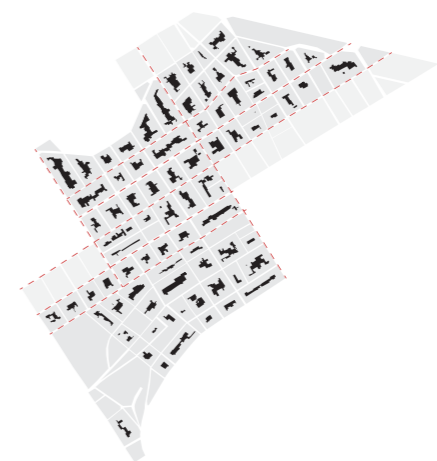
πάρκο

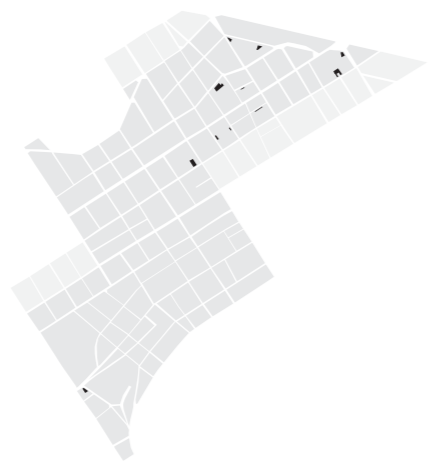
αδόμητα οικόπεδα, χωρίς χρήση/ διαμόρφωση

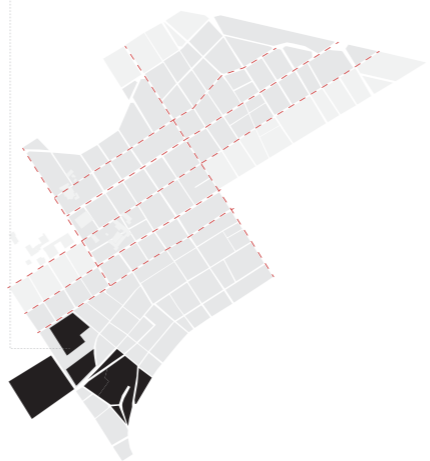
ακάλυπτοι

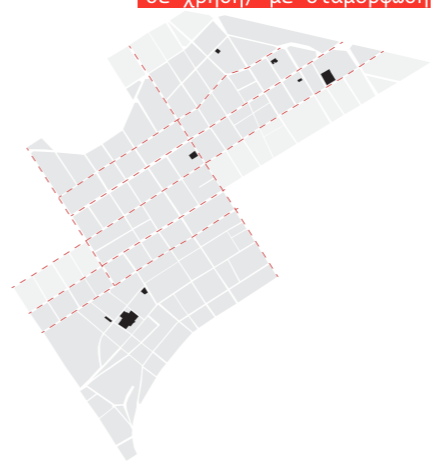
διαπλατυσμένη έκταση

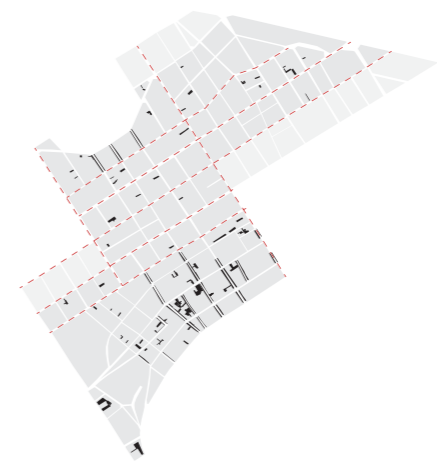
υπαίθριο περιβάλλον δημόσιου κτιρίου

αδόμητα οικόπεδα, σε χρήση/ με διαμόρφωση

αυλές - πρασιές

[υπαίθρια στάθμευση οχημάτων κυρίως]

> οι αυλές και οι πρασιές ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τη δυναμική και τις πυκνώσεις των υφιστάμενων σχισμών [εν δυνάμει] υπαίθριου ενδιαφέροντος [σκαλιά στις περιφέρειες των λόφων]_

Πυκνώσεις υπαίθριου δυναμικού

Εστιάζοντας στις πυκνώσεις των συστατικών του υπαίθριου δυναμικού, φαίνεται η έλλειψη [βλ. σελ. 50-51] υπαίθριων επιλογών στην ενδιάμεση περιοχή των λόφων, όπως διαπιστώθηκε και παραπάνω.

υπαίθριες επιλογές

Οι μοναδικές υπαίθριες επιλογές της περιοχής αυτής εντοπίζονται στα όρια της: η πλατεία Αργεντινής πάνω στη λεωφόρο Αλεξάνδρας και το σύνολο που συγκροτούν η εκκλησία του Αγ. Νικολάου πάνω στην Ασκληπιού, το γειτονικό πάρκο και η παιδική χαρά στην οδό Σίνα, μαζί με τα σκαλιά στις περιφέρειες των λόφων.

Σε αυτό το σύστημα θα μπορούσαν να 'συνεισφέρουν' δυναμικά και οι μεγάλες εκτάσεις του υπαίθριου περιβάλλοντος του κέντρου Ρουμελιωτών και του σχολείου του Πικιώνη στα Πευκάκια, περιπτώσεις μη δημόσια προσπελάσιμες και διαθέσιμες.

Σημειώνεται, επίσης, πως στο πιο κεντρικό τμήμα της ενδιάμεσης περιοχής δεν υπάρχει κανένας πεζόδρομος, ενώ και τα υφιστάμενα πεζοδρόμια παράλληλα στους δρόμους είναι ιδιαιτέρως κακής ποιότητας και περιορισμένου πλάτους.

Σχετική εξαίρεση αποτελεί η αποσπασματική - ασυνεχής - εμφάνιση στοών στους άξονες της διαμπερούς δυναμικής μεταξύ λεωφ. Αλεξάνδρας και εμπ. τριγώνου, οι οποίες κατά κύριο λόγο καταλαμβάνονται από ποικίλες προβολές και προεκτάσεις των όποιων υφιστάμενων εμπορικών χρήσεων, ενίοτε και από σταθμευμένα οχήματα. Η επικρατούσα εντύπωσή τους προσεγγίζει αρκετά μια αίσθηση σχετικής εγκατάλειψης και υποτίμησης.

υπαίθριες δυνατότητες

Χαρακτηριστική πύκνωση εμφανίζουν και οι ακάλυπτοι, σχηματίζοντας, σχεδόν, τη ρυμοτομία της περιοχής.

εμπόριο:

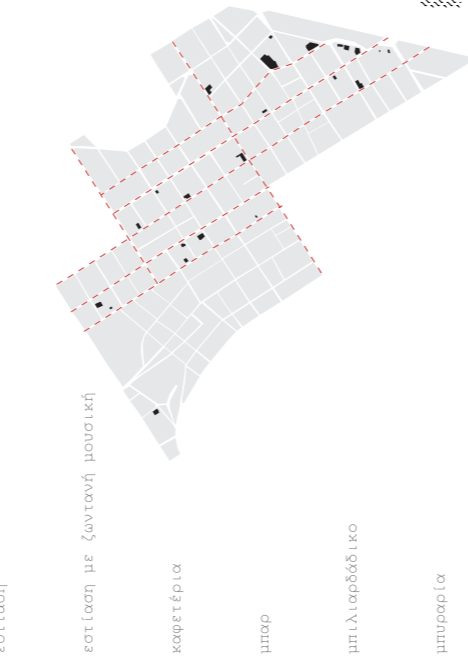
> πώληση εμπορίου [μικρής κλίμακας και με διαθέσιμες τοπικότητες] και κατ' επέκταση πυκνώσεων κινήσεων:
_πάνω στην Χ. Τρικούπη και την Ιπποκράτους,
_στην Καλλιδρομίου μεταξύ της διασταύρωσής της με την Ιπποκράτους και τη Ζ. Πηγής
[κεντροβαρικά στην οριζόντια δυναμική]

μεταποίηση:

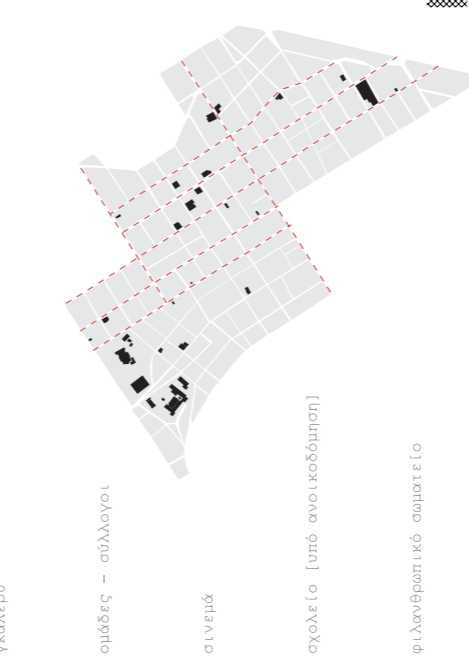
> πυκνώσεις:
_στη Ζ. Πηγής μεταξύ Καλλιδρομίου και Βουλγαροκτόνου
_και πιο αραιές πυκνώσεις στην Ασκληπιού, Χ. Τρικούπη και Ιπποκράτους
> παρατηρείται μια θεματική τάση της μεταποίησης γύρω από το βιβλίο_

αναψυχή:

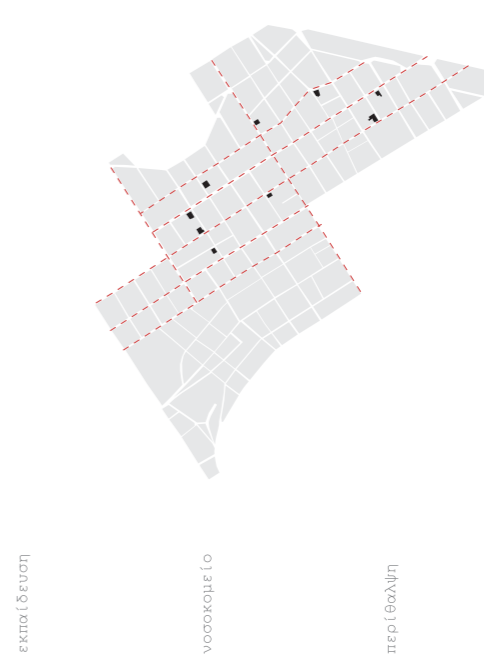
> σχετικά μικρή πυκνωση προς την πλατεία Αργεντινής

εκπαίδευση - πολιτισμός:

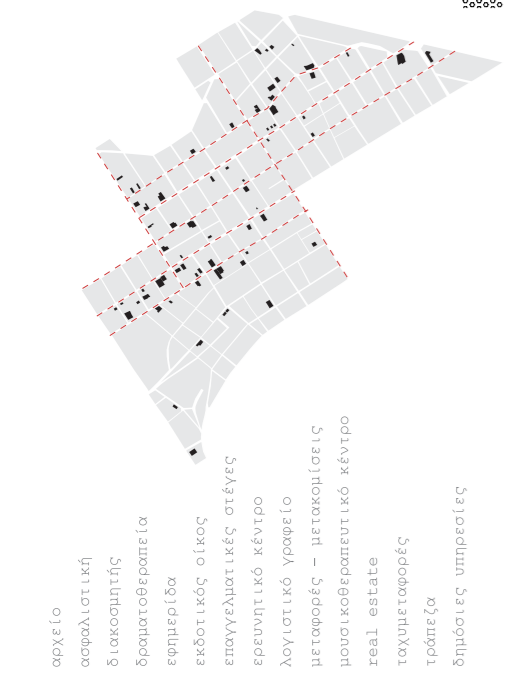
> αρκετά χαρακτηριστική πυκνωση των κενών κτιρίων και κυρίως ισόγειων σε έξαρση πάνω στη Ζ. Πηγής, την Χ. Τρικούπη και την Ασκληπιού

κοινωνικές παροχές:

> παρατηρείται μια θεματική τάση της μεταποίησης γύρω από το βιβλίο_

υπηρεσίες:

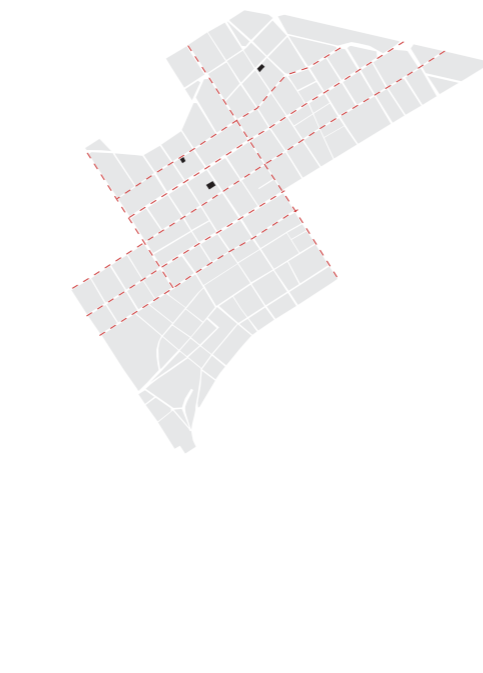
> μικρή συγκριτική πυκνωση κοντά στο όριο της Καλλιδρομίου που σχετίζεται με την προσέγγιση προς το εμπορικό τρίγωνο και τους σχετικούς άξονες κεντρικότητας της περιφέρειάς του

κατοικία + γραφεία και αμιγής κατοικία:

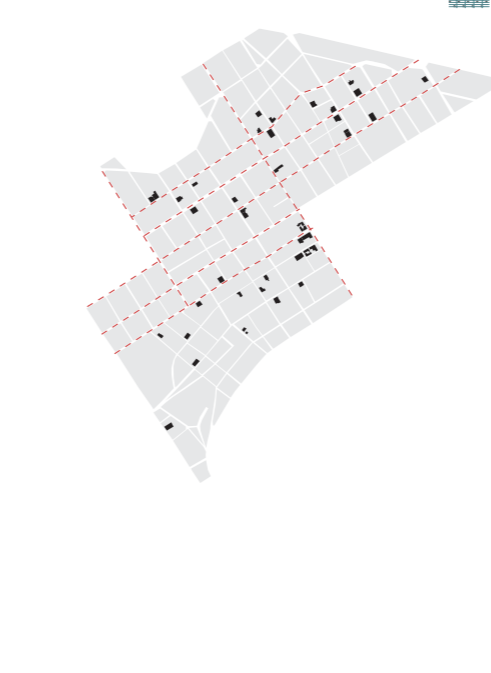
> όλη η περιοχή, από τις περιφέρειες των λόφων μέχρι και τον πυρήνα της κεντρικότητας αυτής της ζώνης είναι πυκνοκατοικημένη, συνδυάζοντας και χρήσεις επαγγελματικής στέγης, σε όλη την έκτασή της, ανεξαρτήτως των διάφορων ορίων

ξενοδοχεία:

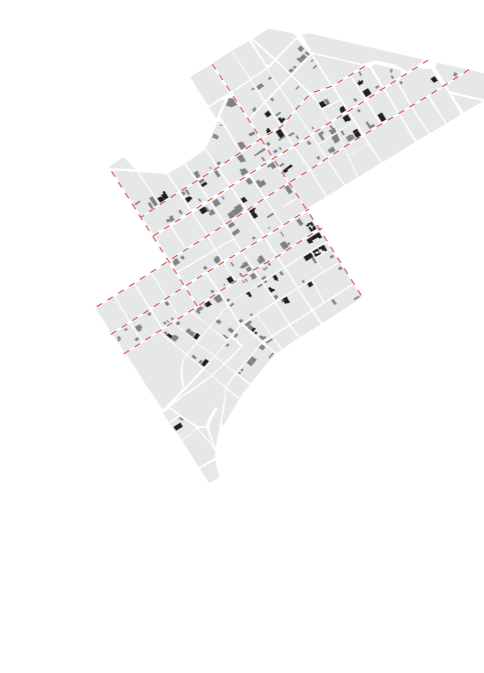
> όλη η περιοχή, από τις περιφέρειες των λόφων μέχρι και τον πυρήνα της κεντρικότητας αυτής της ζώνης είναι πυκνοκατοικημένη, συνδυάζοντας και χρήσεις επαγγελματικής στέγης, σε όλη την έκτασή της, ανεξαρτήτως των διάφορων ορίων

ερείπια:

> όλη η περιοχή, από τις περιφέρειες των λόφων μέχρι και τον πυρήνα της κεντρικότητας αυτής της ζώνης είναι πυκνοκατοικημένη, συνδυάζοντας και χρήσεις επαγγελματικής στέγης, σε όλη την έκτασή της, ανεξαρτήτως των διάφορων ορίων

κενά ισόγεια + ερείπια:

> όλη η περιοχή, από τις περιφέρειες των λόφων μέχρι και τον πυρήνα της κεντρικότητας αυτής της ζώνης είναι πυκνοκατοικημένη, συνδυάζοντας και χρήσεις επαγγελματικής στέγης, σε όλη την έκτασή της, ανεξαρτήτως των διάφορων ορίων

χρήσεις γης

Εστιάζοντας συνοπτικά στις πυκνώσεις των χρήσεων γης παρατηρούνται μερικά βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής:

Η πυκνή κατοικία σε όλη την έκταση, η οποία συνδυάζεται με χρήσεις επαγγελματικής στέγης, ανεξαρτήτως περιφέρειας λόφων και κεντρικότητας.

Σημαντική πυκνωση του εμπορίου συναντάται, κυρίως, στη Χ. Τρικούπη και την Ιπποκράτους, αλλά και σε ένα τμήμα της Καλλιδρομίου. Το εντοπιζόμενο εμπόριο είναι, κατά κύριο λόγο, μικρής κλίμακας και συγκεντρώνει κατοίκους της περιοχής, παρά τις διερχόμενες υπερτοπικές κινήσεις οχημάτων.

Εντοπίζονται χρήσεις μεταποίησης που μεγάλο μέρος τους αφορά το βιβλίο [τυπογραφεία, διάφοροι εκδοτικοί οίκοι και βιβλιοπωλεία] και αρκετά κενά ισόγεια, τα οποία παρουσιάζουν και μια τάση αύξησης με την εξέλιξη των οικονομικών δεδομένων. Το χαρακτηριστικό αυτό βρίσκεται σε έξαρση στη Ζ. Πηγής, την Ασκληπιού και την Χ. Τρικούπη.

Το εμπόριο αναψυχής είναι κάτι που σχεδόν λείπει από την περιοχή μελέτης, εκτός από κάποια διστακτική τάση εμφάνισής του στην κοντινή περιφέρεια της πλατείας Αργεντινής, όπως είναι αναμενόμενο.

B. 1
100 μ.
50 μ.
0 μ.

ΕΝΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΥΚΝΩΣΕΙΣ ΠÓΛΩΝ ΔΗΜÓΣΙΟΥ ΕΝΔΙΑΦÉΡΟΝΤΟΣ

Στον παράπλευρο χάρτη παρατίθεται το σύνολο του υπαίθριου δυναμικού και των ισόγειων χρήσεων γης, στο διερευνητικό πλαίσιο επισήμανσης των σημείων και των περιοχών - ζωνών ή των ροών, όπου οι υφιστάμενες συνθήκες είναι **εν δυνάμει πόλοι κινήσεων ανθρώπων**. Η αύξηση της έντασης του συμβολισμού είναι προσεγγιστικά ανάλογη με την εν δυνάμει δύναμη πυκνώσεως μεγαλύτερου αριθμού ανθρώπων.

Τέτοιες συνθήκες **πύκνωσης δημόσιου ενδιαφέροντος** τείνουν να δημιουργήσουν πιο έντονα οι υπαίθριες επιλογές και οι εμπορικές χρήσεις, η αναψυχή, η μεταποίηση, η εκπαίδευση με τον πολιτισμό και οι υπηρεσίες. Σημειώνεται, βέβαια, πως το εκάστοτε εμπόριο και οι χρόνοι του επικρατεί ως ο κύριος ρυθμιστής των πυκνώσεων τόσο για τις διάφορες υπαίθριες επιλογές, συμπεριλαμβανομένου και του δρόμου, όσο και για τις γειτνιάζουσες χρήσεις εκτός της αμιγούς κατοικίας, η οποία λειτουργεί ανεξάρτητα. Κατ'επέκταση, θα μπορούσαν κάποιες χρήσεις μεταξύ τους να θεωρηθούν ως σύνολα αλληλεπιδράσεων, τα οποία λειτουργούν ως πόλοι έλξης τόσο προς εξωτερικούς παράγοντες όσο και μεταξύ τους. Υπενθυμίζεται, άλλωστε και το ζήτημα του αθηναϊκού παράδοξου που αναφέρθηκε στην αρχή [βλ. σελ.30- 31].

- υπαίθριες επιλογές
- εμπόριο
- μεταποίηση
- αναψυχή
- εκπαίδευση - πολιτισμός
- υπηρεσίες
- κοινωνικές παροχές
- κενά ισόγεια/ κτίρια
- ερείπια
- υπαίθριες δυνατότητες
- κατοικία + επαγγελματικές στέγες
- αμιγής κατοικία

Διάγραμμα στρατηγικής

οδηγίες χρήσης διαγράμματος

προθέσεις των παρεμβάσεων:

ανάλυση δυναμικών: οριζόντια + κάθετη δυναμική

Βασικό χαρακτηριστικό της περιοχής, όπως έχει ήδη σταδιακά διαφανεί, αποτελεί η **διάκριση του συστήματος της ρυμοτομίας σε μια οριζόντια δυναμική διαμπερότητας μεταξύ λεωφ. Αλεξάνδρας και εμπ. τριγώνου και σε μια κάθετη που την τέμνει, ενώ ταυτόχρονα είναι και η κάθετη σχέση των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων και των προβολών τους.**

Αυτή η διάκριση δεν προκύπτει μόνο από τη **διαφορετική κατεύθυνση των συνόλων που σχηματίζουν οι δρόμοι και από την διαφορετική ένταση της κλίσης που κάνει τις ροές της κάθετης δυναμικής πιο δύσβατες, αλλά γίνεται ακόμα πιο ξεκάθαρη από τη διαφοροποίηση των ποιοτικών εντάσεών τους και του χαρακτήρα τους, καθώς και της αντιληπτικής σχέσης που έχουν με τους λόφους.**

Στον πίνακα - διάγραμμα που παρατίθεται φαίνεται η γενική δομή του συστήματος της προτεινόμενης στρατηγικής - μεθοδολογίας παρέμβασης, η οποία συγκροτείται από ένα σύνολο ανάλυσης [σελ.72] και ένα σύνολο επεμβάσεων [σελ.73].

Η κάθε συνιστώσα του διαγράμματος αυτού παρατίθεται μεμονωμένα, πιο εστιασμένα και περιγραφικά στις επόμενες σελίδες.

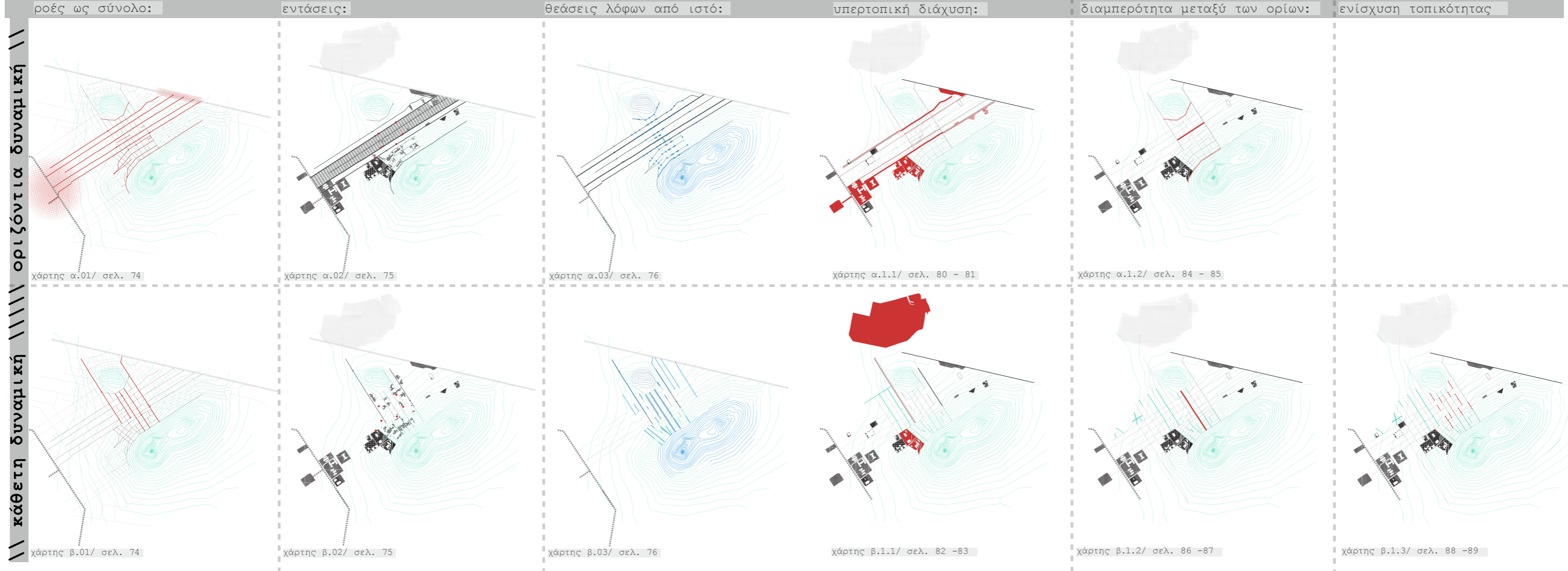
Όσον αφορά το αναλυτικό κομμάτι, κάθε δυναμική εξετάζεται καταρχάς, ως σύνολο [χάρτες α.01 και β.01]. Στη συνέχεια αποδομείται στις διαφορετικές εντάσεις των συνιστωσών της [χάρτες α.02 και β.02] και τέλος μελετάται η αντιληπτική σχέση - οι οπτικές θεάσεις - που έχουν οι συνιστώσες των συνόλων της κάθε δυναμικής με τις ελεύθερες εκτάσεις του λόφου του Στρέφη και του λόφου του Λυκαβηττού κατά την κίνηση στον ιστό [χάρτες α.03 και β.03].

Το σύστημα των επεμβάσεων που προτείνονται βασίζεται πάνω στην αναλυτική διαφοροποίηση των δύο δυναμικών.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται ένα σύστημα παρεμβάσεων σε ροές, το οποίο αποτελείται από **διάφορα επίπεδα ταυτόχρονων μεταβάσεων**, τα οποία επιδιώκουν να συρράψουν, αλλά και να τονίσουν κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά της ενδιάμεσης περιοχής των λόφων [βλ. περισσότερα σελ. 78 -79].

Η βασική μετάβαση είναι η μετάβαση από το επίπεδο του ιστού στο επίπεδο των λόφων, ενσωματώνοντας επιμέρους μεταβάσεις από το υπερτοπικό στο τοπικό, όπως θα αναλυθεί στην πιο εστιασμένη παράθεση των χαρτών του διαγράμματος στις επόμενες σελίδες.

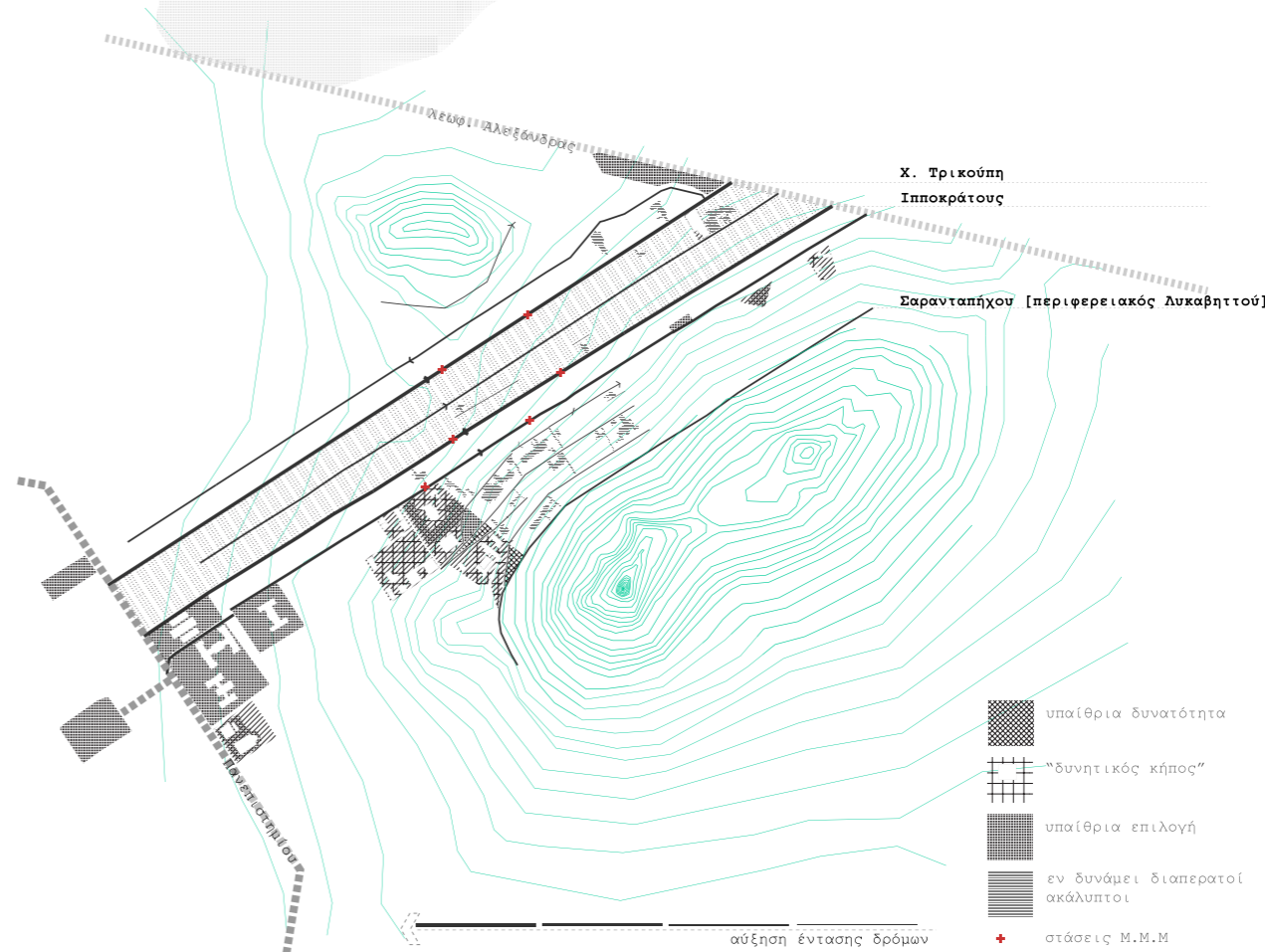
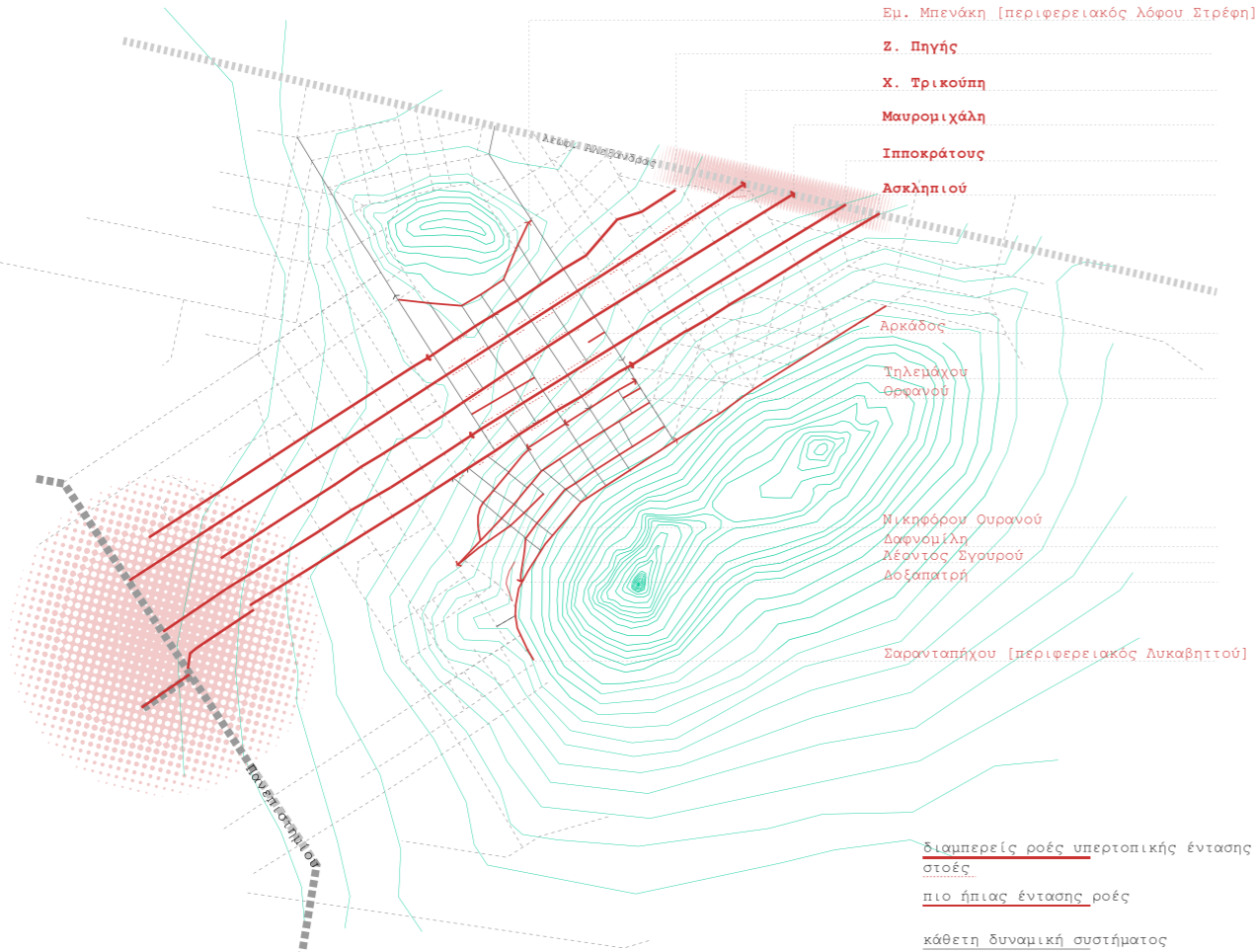
// άξονες - σχισμές [παράμετροι παρεμβάσεων]: ////////////////////////////////////// υπερτοπικότητα // τοπική διαμπερότητα // τοπικότητα //////////////////////////////////////

οριζόντια δυναμική
κάθετη δυναμική

οριζόντια δυναμική

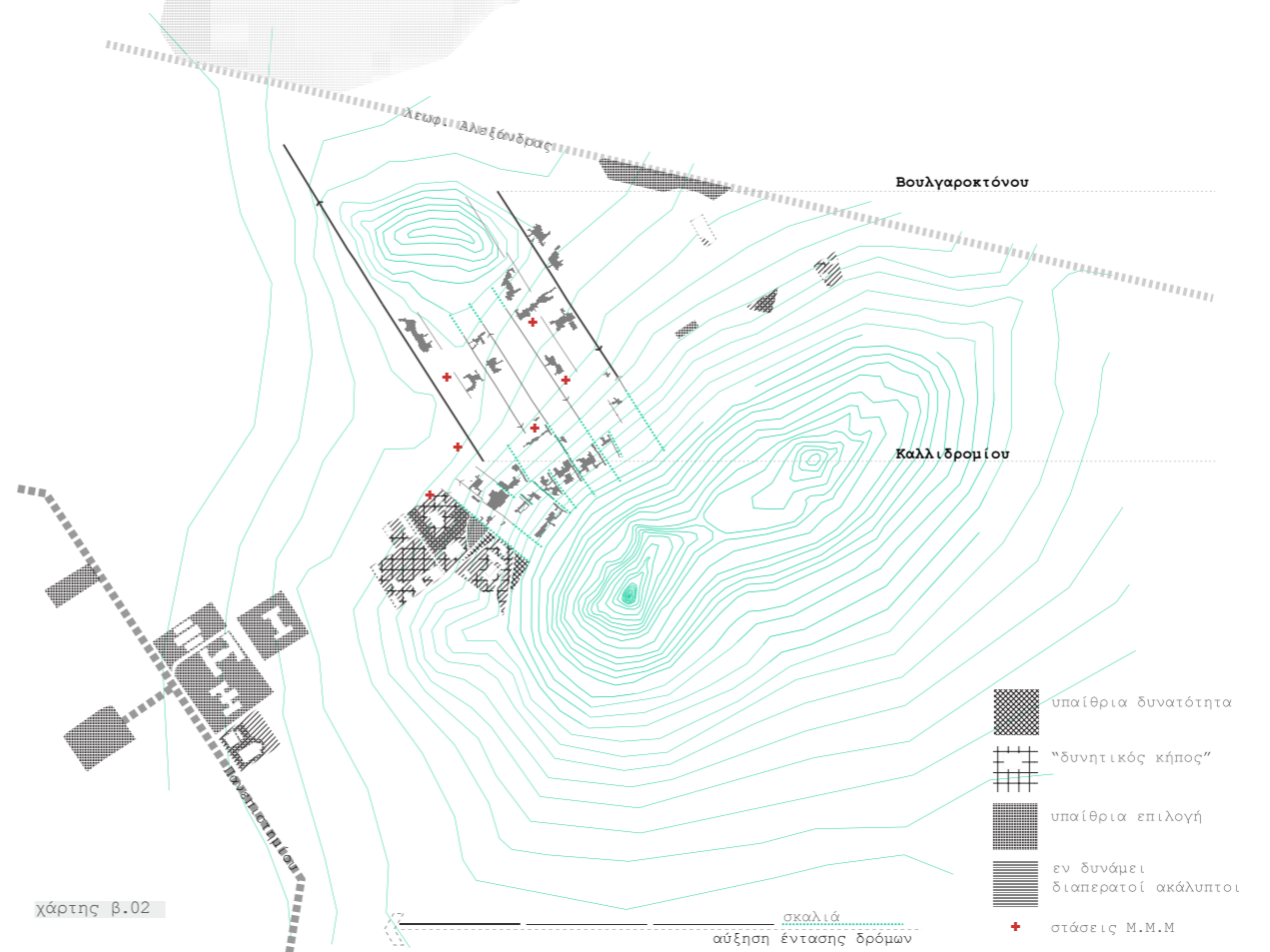
B.1

χάρτης α.01

χάρτης α.02

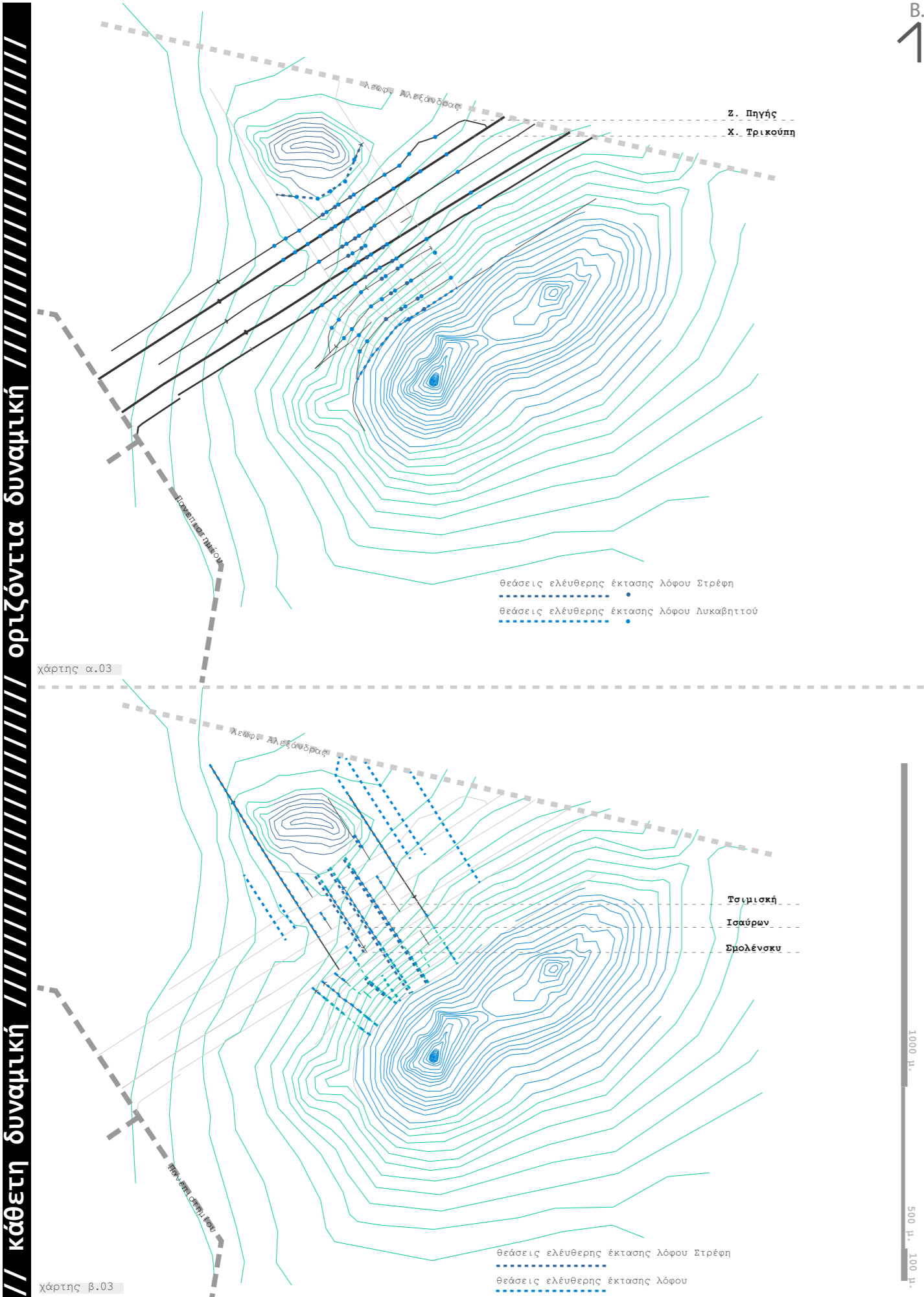
κάθετη δυναμική

χάρτης β.01

χάρτης β.02

1000 m.
500 m.
100 m.

οριζόντια δυναμική

Β. 1

Οριζόντια δυναμική

σύνολα ροών και οι εντάσεις τους

Ένα πολύ βασικό χαρακτηριστικό των ροών της οριζόντιας δυναμικής, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αποτελεί αφενός η **διαμπερότητα υπερτοπικότητας** μεταξύ εμπορικού τριγώνου και λεωφ. Αλεξάνδρας και αφετέρου, η ένταση του συνόλου τους η οποία, εκτός από την κεντρικότητα των σημείων που συνδέει, εξηγείται και από το μεγάλο μήκος των περιεχομένων δρόμων. Οι πιο έντονες αρτηρίες είναι η Χ. Τρικούπη με την Ιπποκράτους, οι οποίες είναι και οι κύριες συνιστώσες του ρήγματος που οριοθετεί πολλαπλώς τη σχέση των λόφων. Χαρακτηριστική είναι και η ένταση της οδού Σαρανταπήχου - περιφερειακού του λόφου του Λυκαβηττού -, η οποία κρίνεται ως ένα προβληματικό όριο της ελεύθερης έκτασης του λόφου του Λυκαβηττού με την υλικά οικοδομημένη περιφέρειά του.

Επίσης, σημειώνεται πως στο σύνολο των δρόμων που συγκροτούν αυτή τη δυναμική από τον ένα περιφερειακό στον άλλο δεν εντοπίζεται κανένα είδος πεζόδρομου ή πιο σωστά ροής που να δίνει προτεραιότητα στον πεζό.

Κάθετη δυναμική

σύνολα ροών και οι εντάσεις τους

Η ένταση της κάθετης δυναμικής, σε σχέση με την οριζόντια είναι αισθητά πιο ήπια, ειδικά μεταξύ των ορίων της Καλλιδρομίου και της Βουλγαροκτόνου, οι οποίες συγκεντρώνουν και τη μεγαλύτερη κυκλοφορία οχημάτων [συγκριτικά με τους άλλους δρόμους], ως συνιστώσες του συστήματος των κυκλωμάτων περικύκλωσης της ευρύτερης περιοχής [κεντρικότητας] και διάχυσης προς τις γύρω περιοχές. Η διαμπερής κίνηση από τον ένα λόφο στον άλλο γίνεται παρά μόνο μέσω της οδού Τσιμισκή, της Ισαύρων και της Βουλγαροκτόνου για τον πεζό, ενώ για το αυτοκίνητο είναι εντελώς αδύνατη, όπως σημειώθηκε και στη μελέτη των σχετικών κυκλωμάτων. Εκτός από τις διαμπερείς επιλογές, υπάρχουν φυσικά και οι συνδυασμοί αποσπασμάτων ή μικρότερων ροών. Σημειώνεται, ακόμα, η χαρακτηριστική υπαίθρια εκδοχή των σκαλιών στις περιφέρειες των λόφων, όπως και η άρθρωση κάποιων εν δυνάμει διαπερατών ακάλυπτων, που παρόλη τη σχετική πυκνότητά τους παραμένουν ιδιαίτερως υποτιμημένες και κατά κύριο λόγο έρημες υπαίθριες δυνατότητες.

Θεάσεις

Και στις δύο δυναμικές η θέαση του Λυκαβηττού είναι πιο συχνή ως δυναμικότητα απ' ό,τι αυτή του Στρέφης. Αυτό είναι άλλωστε αναμενόμενο και από τα μεγέθη των εκτάσεών τους, καθώς και από το υψόμετρο, στο οποίο βρίσκεται ο κάθε λόφος. Η θέαση του Στρέφης, επίσης, πάντα συνυπάρχει με αυτήν του Λυκαβηττού και είναι εντός των ορίων της Καλλιδρομίου και της Βουλγαροκτόνου.

Στην οριζόντια δυναμική η οπτική αντίληψη των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων γίνεται μόνο αποσπασματικά, ενώ στην κάθετη είναι πιο συνεχής. Τα θραύσματα θέασης του Λυκαβηττού είναι πιο πυκνά κατά τη γραμμική κίνηση πάνω στην Χ. Τρικούπη και στη Ζ. Πηγής, ενώ η θέαση και των δύο λόφων κατά την κάθετη δυναμική είναι πιο ξεκάθαρη στη Σβολένσκυ, στην Τσιμισκή και εντελώς συνεχής σε όλο το μήκος της κατά την κίνηση στην οδό Ισαύρων.

Βασικές αρχές στρατηγικής:

επίπεδα μεταβάσεων

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, προτείνεται ένα σύστημα παρεμβάσεων αποτελούμενο από διάφορα επίπεδα ταυτόχρονων μεταβάσεων, οι οποίες επιδιώκουν να συρράψουν, αλλά και να τονίσουν κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά της ενδιάμεσης περιοχής των λόφων, όπως έχουν αναλυθεί.

Η πρωταρχική μετάβαση είναι η μετάβαση από το επίπεδο του **ιστού** στο επίπεδο των **λόφων**.

Οι μεταβάσεις που αναλαμβάνουν αυτή την βασική μετάβαση είναι από το **υπερτοπικό** στο **τοπικό**, το οποίο έχει άμεση σχετική αντιστοιχία με την άλλη επιδιώκομενη μετάβαση από την **οριζόντια** στην **κάθετη δυναμική**.

Έτσι, η στρατηγική της μετάβασης από τον ιστό στους λόφους, ξεκινά από το υπερτοπικό του ιστού, που μέσω της οριζόντιας δυναμικής προσεγγίζει τις ζώνες της περιοχής της σχέσης των λόφων, όπου συναντιέται το υπερτοπικό με το τοπικό και από εκεί μέσω και των δύο δυναμικών προσπαθεί να εισχωρήσει πιο πολύ στο τοπικό, από το οποίο μέσω της κάθετης δυναμικής φτάνει στο επίπεδο των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων.

υπερτοπικός άξονας

Μια επιπλέον βασική ιδέα της πρόθεσης του συστήματος των παρεμβάσεων είναι η δημιουργία ενός **υπερτοπικού άξονα ενισχυμένου υπαίθριου ενδιαφέροντος**, ο οποίος διαχέει την παρέμβαση, ενώ ταυτόχρονα έλκει τις κινήσεις προς αυτήν.

+

κάθετη ταλάντωση

Ο υπερτοπικός άξονας λειτουργεί σε διάφορα σημεία του και ως βάση άρθρωσης του συστήματος της κάθετης - πιο τοπικής - συρραφής της σχέσης των λόφων. Το σύστημα αυτό **ταλαντώνεται** πάνω στη κάθετη δυναμική, στοχεύοντας να συρράψει πιο εμφανώς το πολλαπλό όριο - ρήγμα της ενδιάμεσης περιοχής των λόφων.

Η κάθετη αυτή δυναμική 'ταλάντωσης' βρίσκεται σε σχέση αλληλονοηματοδότησης με τον υπερτοπικό άξονα.

Σπασμένος υπερτοπικός άξονας

Καταρχάς, επιλέγεται ο υπερτοπικός άξονας να συγκροτείται από το ζεύγος - σύστημα τμημάτων δρόμων, αντί να είναι ένας ενιαίος. Αυτό κρίνεται πως λειτουργεί καλύτερα σε σχέση με τους στόχους της παρέμβασης, καθώς η σχέση αυτών των δρόμων και η αλληλοτομία των υπαίθριων εντάσεών τους με τις παρεμβάσεις στο κομμάτι μεταξύ Καλλιδρομίου και Βουλγαροκτόνου ενισχύει τον εννοποιητικό χαρακτήρα που θα επιδιώξουν οι πιο τοπικές παρεμβάσεις στην περιοχή, όπου προβάλλεται η σχέση των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων.

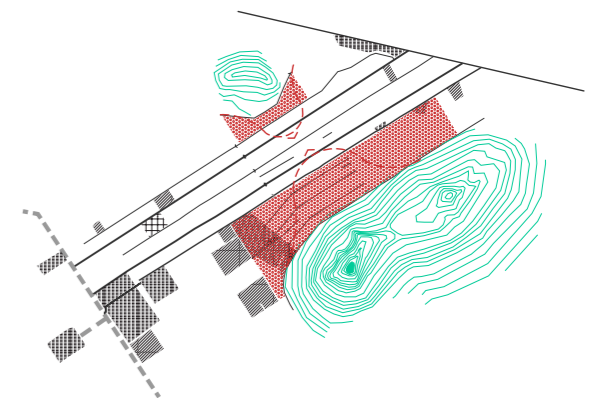
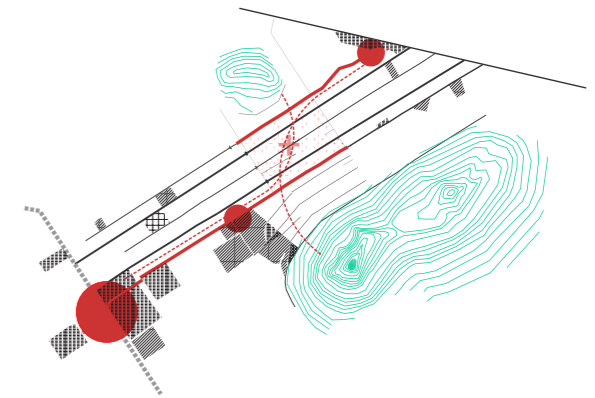
Ταυτόχρονα, από αυτόν τον ενοποιητικό χαρακτήρα εξαρτάται και νοηματοδοτείται η συνοχή αυτού του σπασμένου άξονα, όπως καθορίζεται από τις κινήσεις και τις πρακτικές που ενεργοποιούν τον κάθε χώρο.

Για το λόγο αυτό η ένταση των υπερτοπικών παρεμβάσεων σταματάει στα όρια [Καλλιδρομίου - Βουλγαροκτόνου] της περιοχής αναζήτησης των πιο τοπικών διαδρομών, προκειμένου η συνάντησή τους να έχει μεγαλύτερη δύναμη εκτροπής της κίνησης από τη γραμμικότητα μεταξύ Λεωφ. Αλεξάνδρας και εμπορικού τριγώνου.

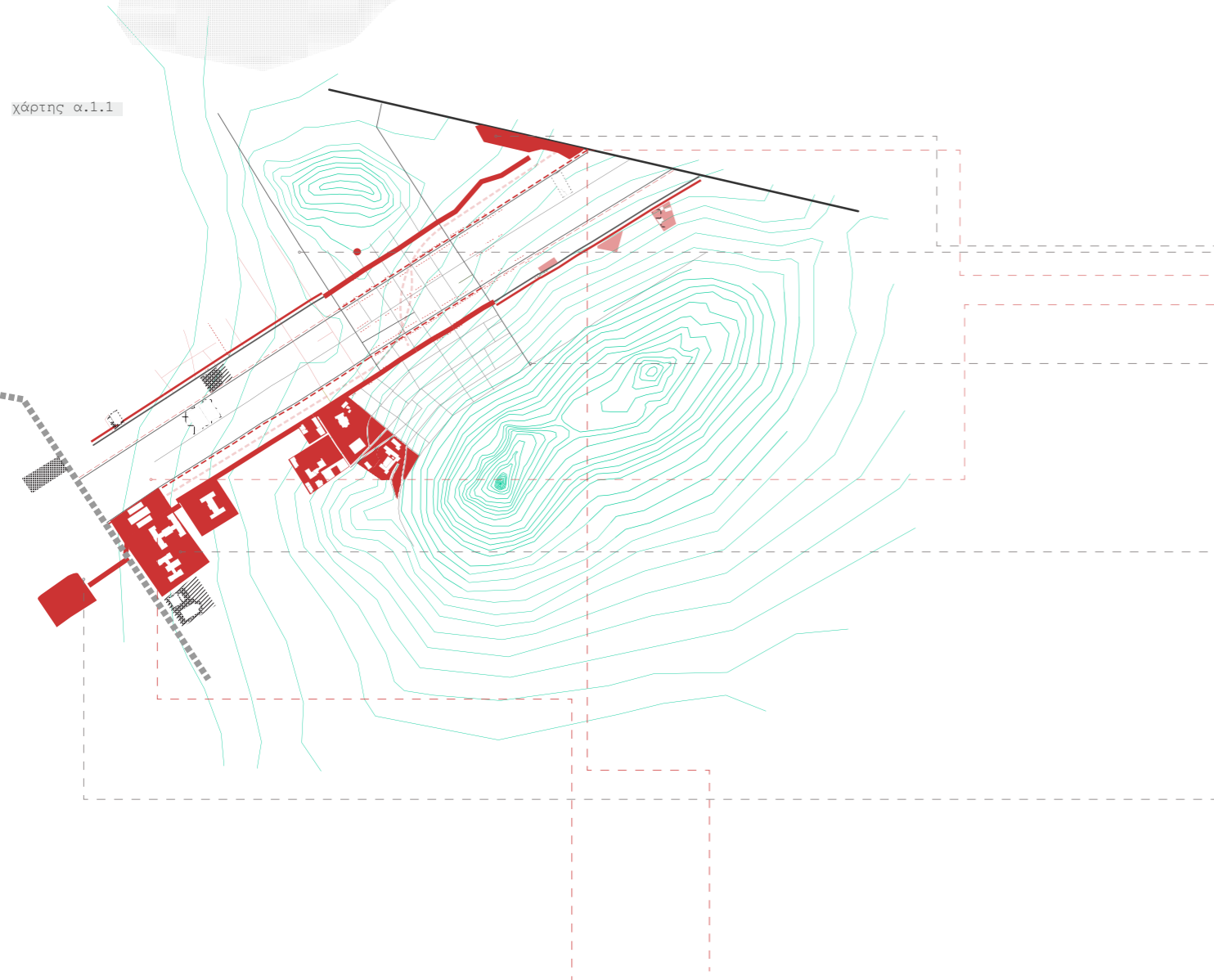
Σημαντικά σημεία της παρέμβασης της υπερτοπικής δυναμικής είναι η άρθρωση από την πλατεία Αργεντινής και η σχέση με το σύστημα Τριλογία - Πανεπιστημίο - Κοραή - πλ. Κλαυθμώνος και εμπορικό τρίγωνο ευρύτερα.

Διεύρυνση περιφέρειας λόφων/διάχυση

Δεδομένου ότι η οριζόντια δυναμική λειτουργεί ως όριο της περιφέρειας του λόφου του Στρέφη και πιο εμφανώς του Λυκαβηττού, οι παρεμβάσεις πάνω σε αυτήν στοχεύουν παράλληλα να διαπραγματευτούν τη διαπερατότητα αυτού του τείχους, να διευρύνουν την περιφέρεια του κάθε λόφου προς την κεντρική περιοχή, ενώ ταυτόχρονα να τραβήξουν τις κινήσεις αυτής της κεντρικότητας προς το επίπεδο των λόφων.

οριζόντια δυναμική

Υπερτοπικότητα

**A01_οριζόντια δυναμική
ζεύγος Ζ.Πηγής - Ασκληπιού/**

Ο ένας δρόμος του ζεύγους που συγκροτεί τον άξονα της υπερτοπικής δυναμικής είναι η **Ζ. Πηγής**, από την **Καλλιδρομίου** μέχρι την **πλατεία Αργεντινής** που είναι και σημείο παράμετρος της επιλογής της. Επιλέγεται η Ζ. Πηγής, καθώς κρίνεται σημαντικός ο ρόλος της ως όριο, τόσο σε σχέση με κάποιες στοχευμένες παραμέτρους της μελέτης, όσο και ως όριο της περιφέρειας του **Στρέφη**, μαζί με τη γειτνίασή της με τα **σκαλιά** της περιοχής αυτής και τις προσβάσεις στην ελεύθερη έκταση του λόφου. Επιπλέον λόγω αποτελεί και η ευρύτερη σχέση της Ζ. Πηγής με τις διάφορες υπαίθριες επιλογές και δυνατότητες προς τα **Εξάρχεια** [πάρκο Ναυρίνου, σύστημα πεζοδρόμων κ.ά].

Ο άλλος δρόμος του ζεύγους είναι η **Ασκληπιού**, από τη **Βουλγαροκτόνου** μέχρι την **Τριλογία** που επίσης αποτελεί σημείο - παράμετρο της επιλογής. Μάλιστα, το σημείο αυτό αποτελεί κομβικό σημείο της προβλεπόμενης 'πεζοδρόμησης' της οδού Πανεπιστημίου, ενώ εκεί βρίσκεται και ο ομώνυμος σταθμός του μετρό. Σημειώνεται επίσης πως εκεί εντοπίζεται και μια σχέση με τον πεζόδρομο της **Κοραή**, την κεντρικότητα της παράπλευρης στοάς και έμμεσα με την πλατεία Κλαυθμώνος.

Ένας ακόμα λόγος προτίμησης της Ασκληπιού είναι ο ρόλος της ως όριο των παραμέτρων της έρευνας αφενός, και, αφετέρου, της περιφέρειας του λόφου του **Λυκαβηττού**, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί. Αντίστοιχα με τη σχέση Ζ. Πηγής και Στρέφη, η Ασκληπιού είναι ο πλησιέστερος δρόμος από τους άξονες της οριζόντιας διαμπερότητας προς τις προσβάσεις στην ελεύθερη έκταση του **Λυκαβηττού** και στα **σκαλιά**. Στο πλαίσιο της υπερτοπικής δυναμικής, θεωρείται ιδιαίτερως καθοριστική και η άρθρωση χαρακτηριστικών υπαίθριων επιλογών από τον ευρύτερο άξονα της Ζ. Πηγής [δύο σχολεία, υπαίθρια συνέχεια **Λυκαβηττού** - πάρκο - παιδική χαρά και η εκκλησία του Αγ. Νικολάου, μαζί με την πλατεία **Νεάπολης**].

επιδιώξεις παρεμβάσεων

Προτείνεται η απομάκρυνση των σταθμευμένων οχημάτων και η διεύρυνση των πεζοδρομίων, ανάλογα με το εκάστοτε αναγκαίο πλάτος για τη ροή των οχημάτων και την επιδιωκόμενη κλιμάκωση της έντασης της παρέμβασης, όπως θα εξηγηθεί παρακάτω πιο αναλυτικά. Αυτό θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με τη διερεύνηση προσθήκης χρήσεων σε ικανές εκτάσεις των διαπλατύνσεων, σε κενά ισόγεια ή κτίρια και σε αποκαταστάσιμα ερείπια.

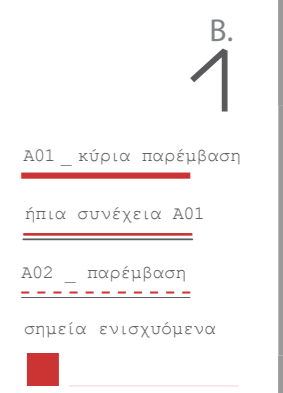
Σε ένα επόμενο επίπεδο προτείνεται μια πιο ήπια συνέχεια και σθήσιμο των παρεμβάσεων [στις υφιστάμενες παράπλευρες συνθήκες] στα υπόλοιπα κομμάτια των δρόμων μέχρι τα άκρα τους.

A02_Χ. Τρικούπη + Ιπποκράτους

Παράλληλα, θα μπορούσαν να γίνουν και κάποιες ελάχιστες παρεμβάσεις στην **Χ. Τρικούπη**, μεταξύ της Καλλιδρομίου και της πλατείας Αργεντινής και στην **Ιπποκράτους**, μεταξύ της Τριλογίας και της Βουλγαροκτόνου, ως **ενίσχυση των βασικών παρεμβάσεων της Ζ. Πηγής και της Ασκληπιού** αντίστοιχα.

Αυτές οι ελάχιστες παρεμβάσεις συνίστανται στη διερεύνηση διεύρυνσης του πεζοδρομίου, όπου δεν υπάρχει στοά και διατήρησή του [στο υφιστάμενο πλάτος] όπου υπάρχει, προκειμένου να είναι πιο ενθαρρυνόμενο το περπάτημα εκεί και να ενταθεί η αίσθηση των διάφορων υποχωρήσεων του μετώπου του οικοδομικού τετραγώνου που προκαλεί ο ελιγμός της κίνησης.

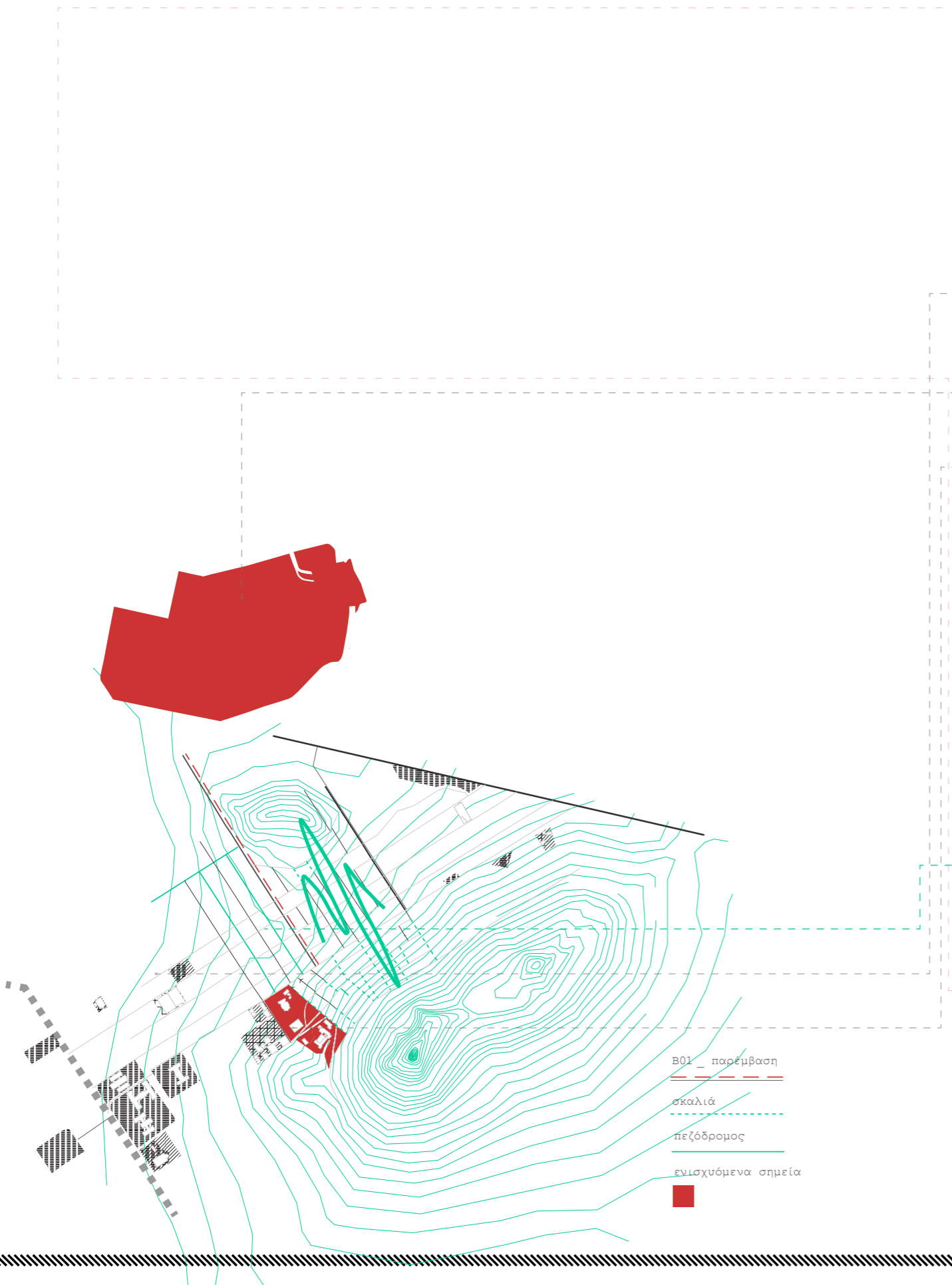
Σημειώνεται πως τα πεζοδρόμια σε αυτές τις κεντρικές αρτηρίες έχουν δυσανάλογα μικρό πλάτος, όπου δεν υπάρχει στοά, όπως εμφανίζονται αποσπασματικά κατά το μήκος τους. Στις περιπτώσεις των στοών, όπως είναι αναμενόμενο, η έκταση των πεζοδρομίων είναι σχετικά πιο αξιοπρεπής.

1000 m
500 m
100 m

// κάθετη δυναμική

χάρτης β.1.1

Υπερτοπικότητα

κάθετη δυναμική B01 _Καλλιδρομίου

Στην κάθετη δυναμική ένας δρόμος που μπορεί να λειτουργήσει πιο υπερτοπικά είναι η οδός **Καλλιδρομίου**, στο πλαίσιο των χαρακτηριστικών της κάθετης δυναμικής και, κατ' επέκταση, με διαφορετικό τρόπο απ' ότι οι περιπτώσεις της οριζόντιας.

Επιλέγεται η Καλλιδρομίου, καθώς κρίνεται σημαντικός ο ρόλος της ως όριο της περιφέρειας του λόφου του **Στρέφη** και ως άξονας που έχει σχέση, αφενός, με τα πιο **κεντρικά Εξάρχεια**, μέσω του πεζοδρομημένου τμήματος της οδού Θεμιστοκλέους, και πιο έμμεσα με το ρυθμό των πεζοδρομήσεων της Βαλτετσίου, της Δερβενίων και της Μεθώνης και αφετέρου, αλλά και ακόμα πιο έμμεσα, με το πάρκο του **Πεδίου του Άρεως**, το οποίο έχει ξεκάθαρο υπερτοπικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, παρατηρώντας και τον παράπλευρο χάρτη φαίνεται και μια δυναμική σχέση της Καλλιδρομίου με τις υπαίθριες επιλογές στην περιφέρεια του λόφου του Λυκαβηττού. Παράλληλα, η Καλλιδρομίου είναι, ούτως ή άλλως, όριο διάφορων άλλων παραμέτρων [τοπογραφία, χαρακτηριστικά αστικότητας] που ενδιαφέρουν την παρούσα μελέτη, όπως έχει ήδη αναφερθεί ξανά και παραπάνω. Όσον αφορά την τοπογραφία, είναι καθοριστικές οι εναλλαγές της κλίσης της και η προβολή τους στην εμπειρία του περπατήματος.

επιδιώξεις παρεμβάσεων

Η πρόταση πάνω στην Καλλιδρομίου έχει δύο βασικές προθέσεις: κατά πρώτον, τη δημιουργία μιας **αποσπασματικής δυναμικής ήπιας σχέσης και διάχυσης** του κύριου συστήματος των παρεμβάσεων με το πεδίο του Άρεως και, κατά δεύτερον, την επιδίωξη μιας **μετάβασης του συστήματος των πεζοδρομήσεων των Εξαρχείων** στην ενδιάμεση περιοχή των λόφων, ή αλλιώς, την συμβολή σε μια **νοητή συνέχεια του ρυθμού των πεζοδρομήσεων των Εξαρχείων**, πριν την μετάβαση στην ταλάντωση των πιο τοπικών παρεμβάσεων της περιοχής.

Η επέμβαση συνίσταται, καταρχάς, στην **ενίσχυση του υφιστάμενου υπαίθριου ενδιαφέροντος**, που εκδηλώνεται ήδη στο δρόμο και κυρίως στο κομμάτι από την οδό Μαυρομικάλη μέχρι τη Σπ. Τρικούπη.

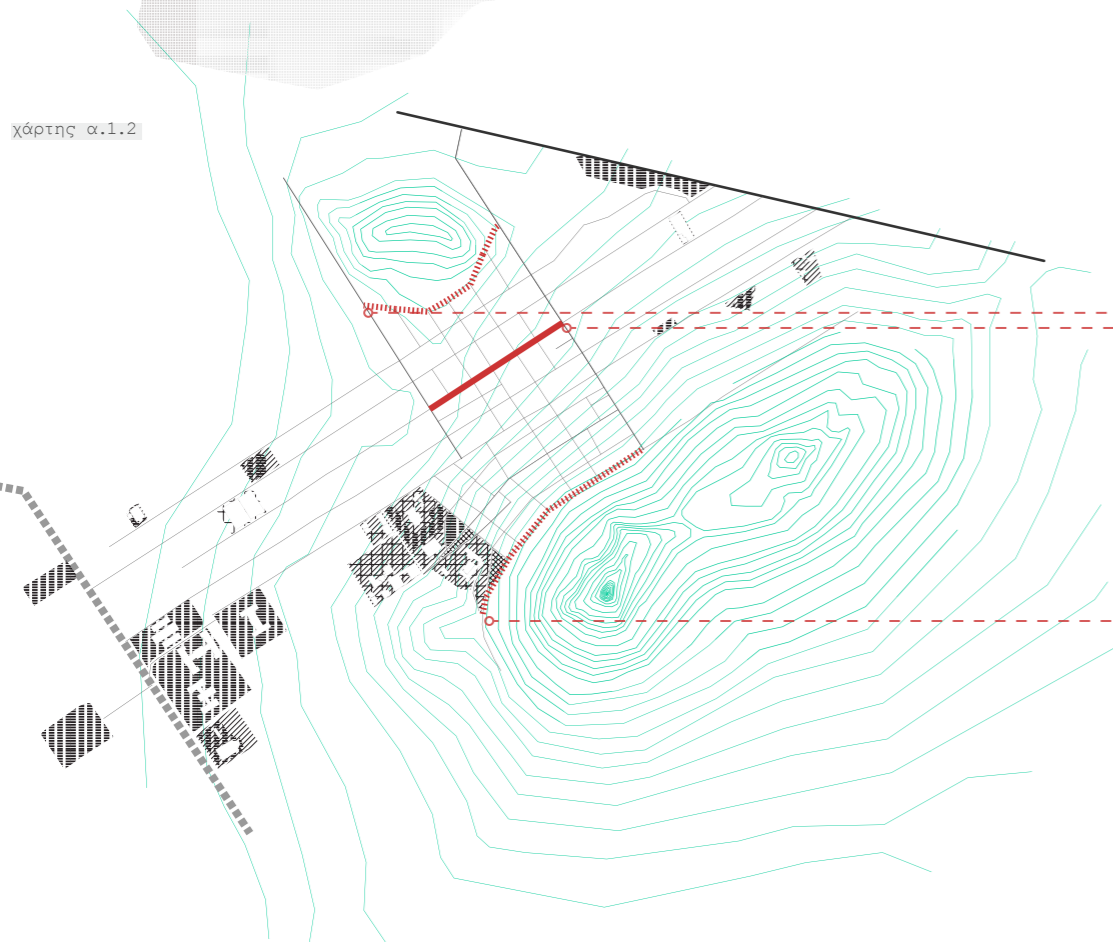
Η Καλλιδρομίου είναι ένας δρόμος που συγκεντρώνει πυκνώσεις τοπικού ισόγειου εμπορίου, το οποίο κορυφώνεται χαρακτηριστικά κατά τη λαϊκή αγορά που φιλοξενείται εκεί κάθε Σάββατο πρωί, από το ύψος της Μπενάκη μέχρι τη Σπ. Τρικούπη.

Σε ένα επόμενο επίπεδο θα μπορούσε να ακολουθήσει

η διερεύνηση σημειακών ελάχιστων ευκαιριακών παρεμβάσεων στο υφιστάμενο υπαίθριο δυναμικό [πεζοδρόμια, μικρά πλατώματα, στοές και σκαλιά], όπου οι χωρικές ανάγκες κυκλοφορίας οχημάτων το επιτρέπουν. Μάλιστα, τα πεζοδρόμια στην Καλλιδρομίου έχουν κατά κύριο λόγο, ήδη, ικανό πλάτος, σε σχέση αυτά των άλλων ροών της ενδιάμεσης περιοχής.

Σε αυτό το πλαίσιο **έμφασης στο πεζοδρόμιο**, θα μπορούσε να διεκδικηθούν **ευκαιριακές διαπλατύνσεις** προς το **εσωτερικό του οικοδομικού τετραγώνου**, αντί για το πεδίο του δρόμου. Πιο συγκεκριμένα, τέτοιες δυνατότητες θα μπορούσαν να προσφέρουν **κενά ισόγεια ή κτίρια**, συμπεριλαμβανομένων και κάποιων αποκαταστάσιμων ή υπό αποκατάσταση ερείπιων, με ταυτόχρονη πρόθεση επαναδιαπραγμάτευσης του ορίου της οικοδομικής γραμμής και της διαπερατότητας των μετώπων.

χάρτης α.1.2

Τοπική Διαμπερότητα

Στο πιο τοπικό επίπεδο προτείνονται παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν διαμπερότητα κινήσεων μεταξύ των ορίων της ενδιάμεσης περιοχής των λόφων και κατά την οριζόντια δυναμική και κατά την κάθετη. Το επίπεδο αυτό είναι το κομβικό για την πιο τονισμένη μετάβαση από το υπερτοπικό στο τοπικό και από την οριζόντια δυναμική στην κάθετη.

οριζόντια δυναμική A03 _Μαυρομιχάλη + περιφερειακοί λόφων

Στην οριζόντια δυναμική προτείνονται παρεμβάσεις στην οδό **Μαυρομιχάλη**, μεταξύ των ορίων Καλλιδρομίου και Βουλγαροκτόνου, καθώς και στους περιφερειακούς δρόμους των λόφων: στου Στρέφη [Εμμ. Μπενάκη], μεταξύ της Καλλιδρομίου και της Βουλγαροκτόνου και στον περιφερειακό του Λυκαβηττού [Σαρανταπήχου], μεταξύ της Αραχώβης και της Βουλγαροκτόνου.

Επιλέγεται η **Μαυρομιχάλη**, ως κεντροβαρικός άξονας των ορίων της οριζόντιας δυναμικής της περιοχής, ως παρεμβαλλόμενη μεταξύ των ισχυρών ορίων της Χ. Τρικούπη και της Ιπποκράτους και ως δρόμος που έχει έναν ιδιαίτερο τοπικό χαρακτήρα.

Η **Μπενάκη** και η **Σαρανταπήχου** επιλέγονται ως όρια της οριζόντιας δυναμικής της περιοχής μελέτης και των ελεύθερων εκτάσεων των λόφων. Ειδικά για την Σαρανταπήχου παρατηρείται πως πρόκειται για ένα προβληματικά έντονο όριο της ελεύθερης έκτασης του λόφου του Λυκαβηττού.

Όσον αφορά το περιεχόμενο των προτάσεων, αυτό συνίσταται σε απομάκρυνση σταθμευμένων οχημάτων, διεύρυνση των πεζοδρομίων και προσθήκη χρήσεων σε ικανές διαπλατύνσεις τους, τόσο προς το πεδίο του χώρου που θα απελευθερωθεί από τα σταθμευμένα οχήματα, όσο και προς την άλλη πλευρά, σε κενά ισόγεια ή κτίρια και σε ερείπια, όπως και στις προηγούμενες τυπολογίες παρεμβάσεων στη Ζ.Πηγής και στην Ασκληπιού.

Το περιεχόμενο των χρήσεων και της προοπτικής διαμορφώσεων - υλικά και ποιοτικά - προφανώς είναι κάτι που υπόκειται σε πιο εστιασμένη ειδική μελέτη, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά του δρόμου, συμπεριλαμβανομένων και των όποιων διαφοροποιήσεων τους στα διάφορα τμήματά του. Με άλλα λόγια, διευκρινίζεται πως οι τυπολογίες δεν υπονοούν κάποια πρόταση τυποποιημένων παρεμβάσεων, παρά μόνο δίνουν κάποιες αρχικές κατευθύνσεις, προσδοκώντας το εντελώς αντίθετο.

Τοπική Διαμπερότητα

κάθετη δυναμική

Πάνω στην κάθετη δυναμική αναζητάται ένας δρόμος ή συνδυασμός ροών, μεταξύ των ορίων της Καλλιδρομίου και της Βουλγαροκτόνου. Πρωταρχικός στόχος είναι η εξασφάλιση της διαμπερούς κίνησης από τον περιφερειακό του Στρέφη σε αυτόν του Λυκαβηττού.

[ενιαίος άξονας]

Επιλέγεται μια ροή, αντί για συνδυασμός ροών. καθώς ένας πιο ξεκάθαρος ενιαίος άξονας που τέμνει κάθετα τις διάφορες χαρακτηριστικές διακυμάνσεις των εντάσεων της αστικότητας. Αυτός ο άξονας μπορεί να είναι η Ισαύρων ή Τσιμισκή.

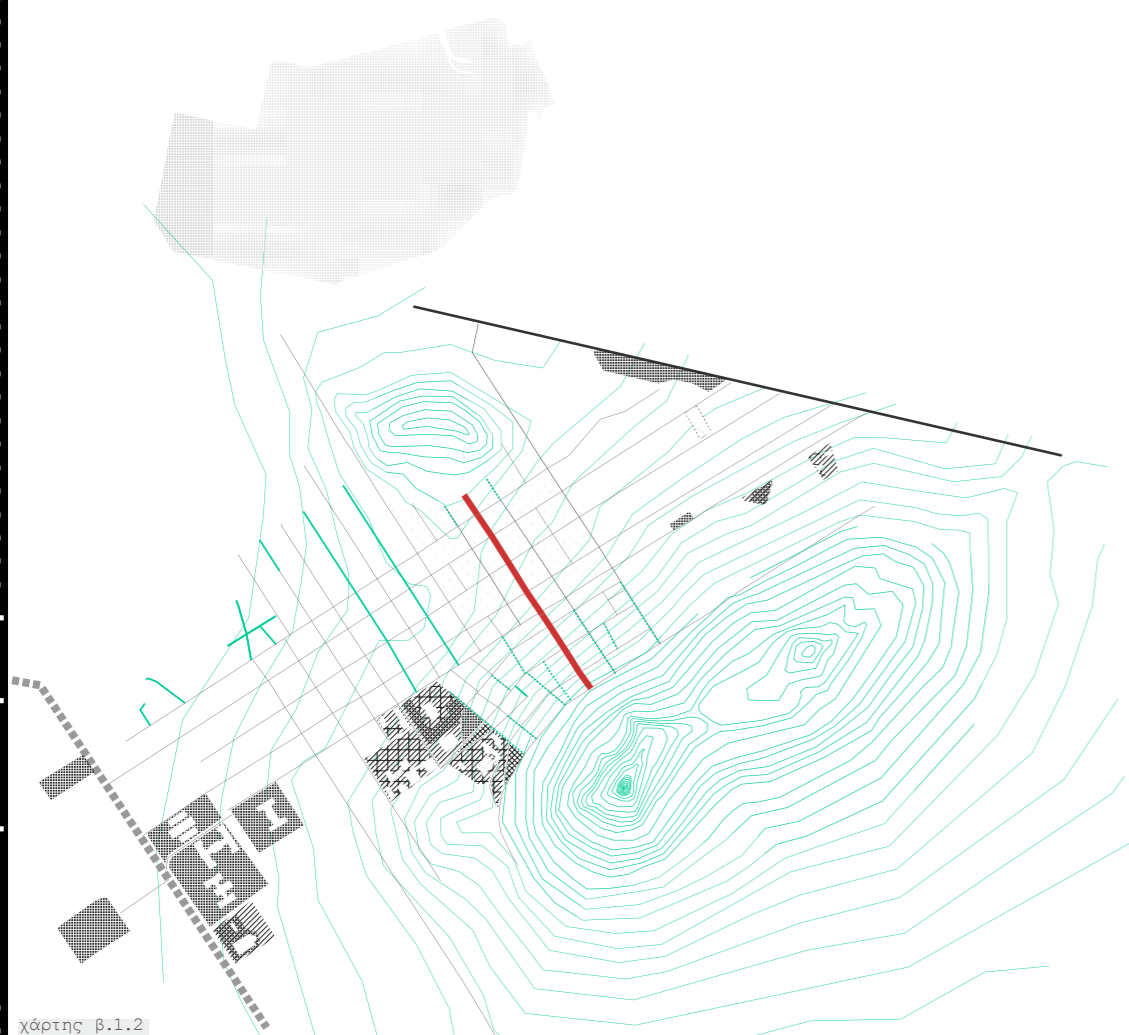
[Ισαύρων vs Τσιμισκή]

Προτείνεται η Ισαύρων, διότι καταρχάς, είναι ο κεντροβαρικός άξονας σε αυτή τη δυναμική της περιοχής. Ταυτόχρονα, εμφανίζει την πιο ομαλή κλίση στη ζώνη, όπου πυκνώνουν οι τοπογραφικές γραμμές του Λυκαβηττού, ενώ παράλληλα κάνει το μεγαλύτερο βύθισμα, το οποίο, μάλιστα, συμβολίζει και προβάλλει στην κιναισθητική εμπειρία τη μετάβαση από το ύψωμα του Στρέφη σε αυτό του Λυκαβηττού. Επιπλέον λόγος προτίμησης της Ισαύρων είναι το γεγονός ότι μεταξύ της Ζ. Πηγής και της Χ. Τρικούπη, αρθρώνει περισσότερους εν δυνάμει διαπερατούς ακάλυπτους, ενώ τέμνει την Χ. Τρικούπη σε πιο κεντρικό της σημείο και συναντά την Ασκληπιού στο μεγαλύτερο πλάτος της. Σημαντική κρίνεται και η θέση της Ισαύρων πλησιέστερα στην πρόσβαση της ελεύθερης έκτασης του Στρέφη και στο σύστημα των πεζοδρομήσεων των Εξαρχείων σε σχέση με την Τσιμισκή.

[προθέσεις παρέμβασης]

Η πρόθεση της παρέμβασης είναι πρωταρχικά ο χαρακτήρας μιας μεταβατικής τοπικότητας, που τέμνει τις διάφορες εντάσεις της αστικότητας και περιλαμβάνει προσθήκη ευκαιριακών σημειακών χρήσεων, όπως και στις προηγούμενες παρεμβάσεις, απομάκρυνση των σταθμευμένων οχημάτων και διεύρυνση πεζοδρομίων, με παράλληλη διερεύνηση πιθανού μερικού ή ολικού περιορισμού κυκλοφορίας οχημάτων, καθώς μπορεί να κάνει πιο ήπια την πόλωση της έντασης των τοπικών κυκλωμάτων σε αυτή τη ζώνη, όπως έχει παρατηρηθεί πιο πριν και διαπιστώνεται και στα παράπλευρα διαγράμματα.

/// κάθετη δυναμική //////////////////////////////////////

χάρτης β.1.3

B.

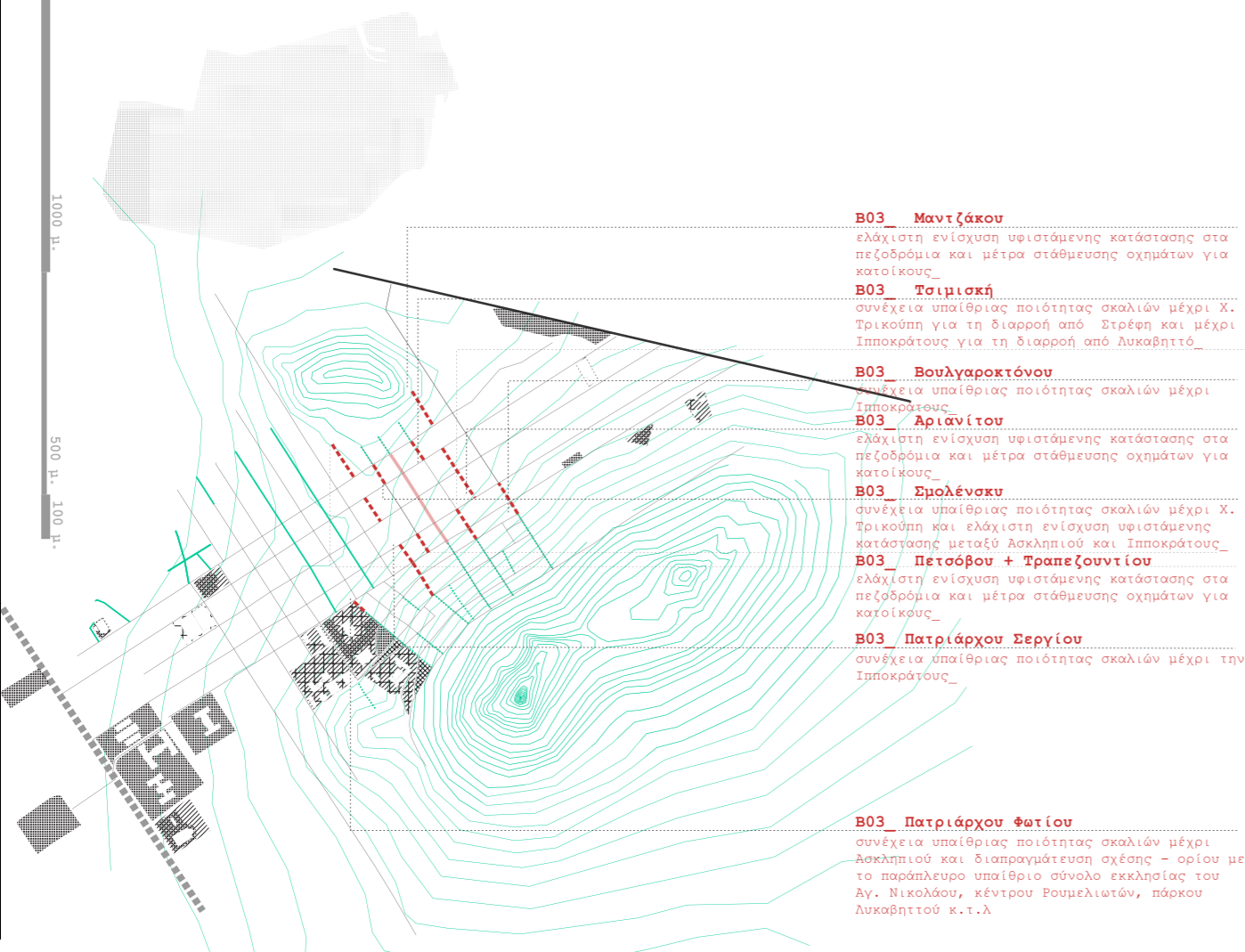

1000 m.

500 m.

100 m.

κάθετη δυναμική

B03 Μαντζάκου
ελάχιστη ενίσχυση υφιστάμενης κατάστασης στα πεζοδρόμια και μέτρα στάθμευσης οχημάτων για κατοίκους_

B03 Τσιμισκή
συνέχεια υπαίθριας ποιότητας σκαλιών μέχρι Χ. Τρικούπη για τη διαδρομή από Στρέφη και μέχρι Ιπποκράτους για τη διαδρομή από Λυκαβηττό_

B03 Βουλγαροκτιόνου
συνέχεια υπαίθριας ποιότητας σκαλιών μέχρι Ιπποκράτους_

B03 Αριάντιου
ελάχιστη ενίσχυση υφιστάμενης κατάστασης στα πεζοδρόμια και μέτρα στάθμευσης οχημάτων για κατοίκους_

B03 Σμολένσκου
συνέχεια υπαίθριας ποιότητας σκαλιών μέχρι Χ. Τρικούπη και ελάχιστη ενίσχυση υφιστάμενης κατάστασης μεταξύ Ασκληπιού και Ιπποκράτους_

B03 Πετσόβου + Τραπεζουντίου
ελάχιστη ενίσχυση υφιστάμενης κατάστασης στα πεζοδρόμια και μέτρα στάθμευσης οχημάτων για κατοίκους_

B03 Πατριάρχου Σεργίου
συνέχεια υπαίθριας ποιότητας σκαλιών μέχρι την Ιπποκράτους_

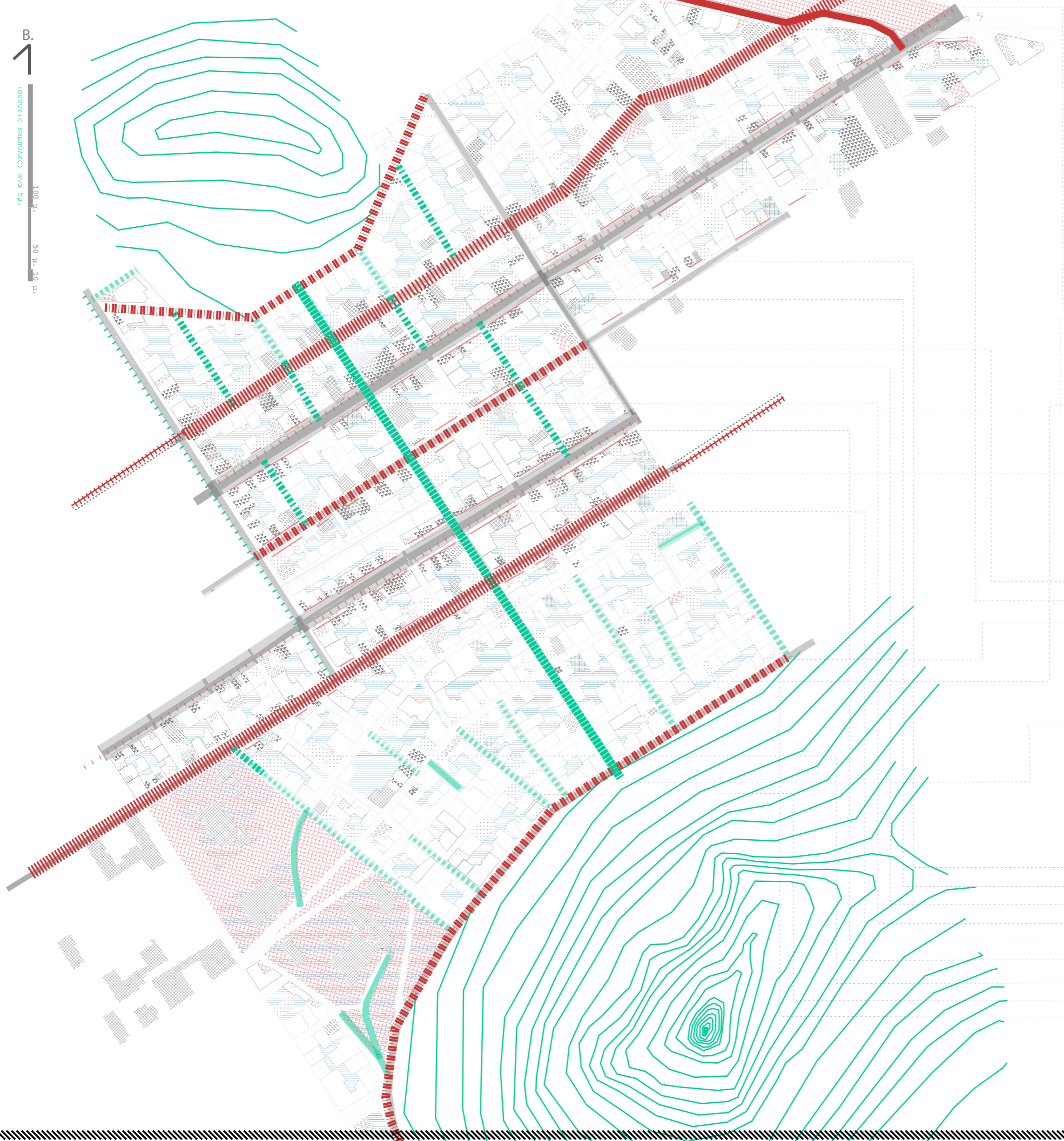
B03 Πατριάρχου Φωτίου
συνέχεια υπαίθριας ποιότητας σκαλιών μέχρι Ασκληπιού και διαπραγμάτευση σχέσης - ορίου με το παράπλευρο υπαίθριο σύνολο εκκλησίας του Αγ. Νικολάου, κέντρου Ρουμελιωτών, πάρκου Λυκαβηττού κ.τ.λ

Τοπικότητα

Στο πιο τοπικό επίπεδο προτείνονται παρεμβάσεις ενίσχυσης των υφιστάμενων σκαλιών στις περιφέρειες των λόφων και στη συνέχεια διάχυση των υπαίθριων ποιτήτων τους προς την πιο κεντρική ζώνη της ενδιαίτησης περιοχής των λόφων, με παράλληλη πρόθεση ενθάρρυνσης του περπατήματος στις δύσβατες κλίσεις τους. Οι ροές αυτές λειτουργούν συμπληρωματικά με την Ισαύρων, ως μια μεταβατική αποσπασματικότητα, που ξεκινά πιο ασυνεχής από τα όρια της περιοχής της σχέσης των λόφων και σταδιακά γίνεται πιο ενιαία όσο μετατοπίζεται προς τον πυρήνα του συστήματος των παρεμβάσεων και πιο συγκεκριμένα στην Ισαύρων.

Τα πλάτη των δρόμων αυτής της κατηγορίας είναι πιο περιορισμένα σε σχέση με των άλλων ρών. Κατ' επέκταση, δίνεται έμφαση στα υφιστάμενα σκαλιά και στη διερεύνηση των δυνατοτήτων επεμβάσεων, όχι μόνο στα χωρικά περιθώρια, αλλά στην υλικότητα των επεκτάσεων των σκαλιών, με έμφαση στη μεταβάσή τους από το τοπικό στο υπερτοπικό που τέμνουν οι περισσότεροι άξονες.

B. 1
 100 μ.
 50 μ.
 0 μ.

- A01_ παρεμβάσεις υπερτοπικότητας**
- σθήσιμο - ήπια συνέχεια παρεμβάσεων A01
- Z. Πηγής Ασκληπιού
- A02_ βοηθητικές παρεμβάσεις υπερτοπικότητας
- Χ. Τρικούπη Ιπποκράτους
- B01_ βοηθητικές παρεμβάσεις υπερτοπικότητας
- Καλλιδρομίου
- A03_ παρεμβάσεις τοπικής διαμπερότητας**
- Μαυρομιχάλη
- Ε. Μπενάκη
- Σαρανταπήχου
- B02_ παρεμβάσεις τοπικής διαμπερότητας**
- Ισαύρων
- B03_ παρεμβάσεις τοπικότητας / διαρροές λόφων**
- Μαντζάκου
- Τσιμισκή
- Σμολένσκου
- Πετσόβου
- Τραπεζοκτισίου
- Αριανίτου
- Πατριάρχου Φωτίου
- Πατριάρχου Σεργίου
- Βουλγαροκτόνου

- υπαίθριες επιλογές
- εμπόριο
- μεταποίηση
- αναψυχή
- εκπαίδευση - πολιτισμός
- υπηρεσίες
- κοινωνικές παροχές
- κενά ισόγεια/ κτίρια
- ερείπια
- υπαίθριες δυνατότητες

[εικόνα μακέτας _κλίμακας 1:1000]

Το υπόβαθρο του ρήγματος μεταξύ των λόφων Στρέφη και Λυκαβηττού και οι βασικοί άξονες του συστήματος συρραφής του, όπως προκύπτει από τις αλληλεπιθέσεις των διαφόρων επιπέδων.

B: ^

η εναλλαγής έντασης, ως εργαλείο παρέμβασης

παράμετροι

Οι παρεμβάσεις που σημειώνονται στους χάρτες του συστήματος δεν υπονοούν μια ενιαία και ομοιόμορφη γραμμή. Στη δυναμική του στρατηγικού πλαισίου που κινείται η παρούσα μελέτη, προτείνεται η αυξομείωση της έντασης των υπό επαναπροσδιορισμό ροών, κατά το μήκος τους, ανάλογα με το που βρίσκεται η εκάστοτε ζώνη - τμήμα - σημείο μελέτης και 'σχεδιασμού', σε σχέση με τις υπόλοιπες παρεμβάσεις του συστήματος, την ιεράρχησή τους στα διάφορα επίπεδα μεταβάσεων, τις εναλλαγές των υφιστάμενων εντάσεων τους και, κατ' επέκταση, γενικότερα με τα όρια της περιοχής, όπου αναζητείται η σχέση των δύο λόφων, όπως έχουν ήδη προσδιοριστεί.

[σ]το παράδειγμα της Ασκληπιού

Πιο συγκεκριμένα, με αφορμή το παράδειγμα της οδού Ασκληπιού:

Καταρχάς, πρώτα εξετάζεται το υφιστάμενο εν δυνάμει διαθέσιμο πλάτος και οι διακυμάνσεις του σε όλο το μήκος του δρόμου, το οποίο αντιστοιχεί στις τυπολογίες πιθανών διατάξεων, όπως παρατίθεται πιο κάτω. Έτσι, μπορεί να επαληθεύσει κανείς τι μπορεί να χωρέσει ο δρόμος και τι όχι με πιο πραγματιστικούς ποσοτικούς όρους, κατευθύνοντας ανάλογα τις δυνατότητες του περιεχομένου της παρέμβασης.

Στην Ασκληπιού η ένταση της προτεινόμενης παρέμβασης τείνει να αυξάνεται σταδιακά όσο πλησιάζει κανείς από την Αραχώβης προς την Ισαύρων, προκειμένου να δωθεί έμφαση στο σημείο κορύφωσης της κάθετης διαμπερότητας μεταξύ των λόφων που εντοπίζεται εκεί. Η ένταση αυτή ενισχύεται περαιτέρω, ανάλογα με τις παράπλευρες χρήσεις και την έλξη κινήσεων που συνακόλουθα προκαλούν, καθώς και με το ποιούς δρόμους συναντά στο πέρασμά της, συμπεριλαμβανομένης και της εκάστοτε έντασης, στην οποία τους πετυχαίνει.

Οι αυξομειώσεις της έντασης, λειτουργούν τόσο συμβολικά όσο και πιο πρακτικά στο χώρο, ως ερέθισμα εν δυνάμει πύκνωσης του ενδιαφέροντος 'κατοίκησης' και κινητικότητας περιπατητών. Στόχος του ρυθμού της έντασης κάθε φορά αποτελεί η ρύθμιση της εν δυνάμει ποιοτικής έλξης των κινήσεων.

Τα εργαλεία διαμόρφωσης της εκάστοτε έντασης προφανώς δεν περιορίζονται στην αισθητική αναβάθμιση των πεζοδρομίων και των υποδομών κίνησης και στάσης, ειδικά στο πλαίσιο του αθηναϊκού παράδοξου που έχει παρατηρηθεί. Άλλωστε, οι ελάχιστες και εύστοχες παρεμβάσεις, ανάλογα με την τοπικά δεδομένα του κάθε σημείου είναι αυτό που κρίνεται πιο θεμιτό ως κατεύθυνση από την παρούσα μελέτη.

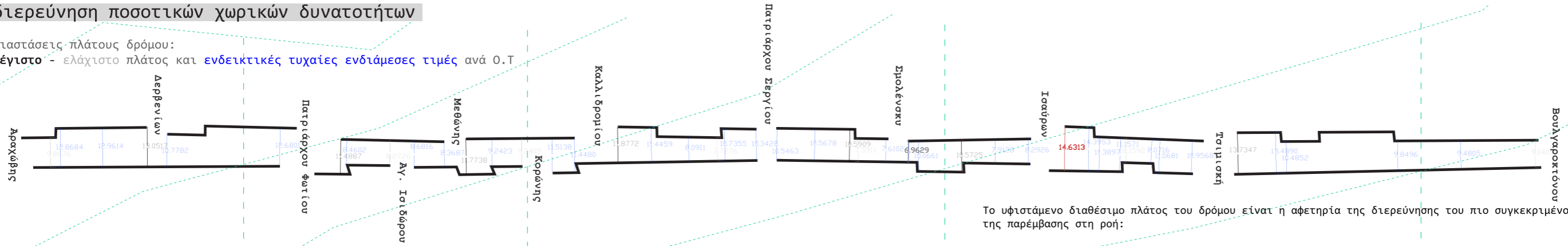
Αυτό το ερέθισμα - πόλος έλξης των κινήσεων μπορεί να είναι η προσθήκη χρήσης σε κάποιο από τα αρκετά κενά ισόγεια που υπάρχουν στην Ασκληπιού και σε ερείπια που μπορούν να απαλλοτριωθούν και να αποκατασταθούν για την εκάστοτε στοχευμένη χρήση, η οποία πρωταρχικά οφείλει να λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντός της, να εντάσσεται σε αυτό, ή να μπορεί να συνδιαμορφώσει μαζί του ξανά τη γειτονιά.

Με τη διαμόρφωση των ισογείων σε σχέση με την παρέμβαση στο δρόμο μπορεί, παράλληλα, να επιδιωχθεί και μια διαπραγμάτευση και των ορίων του πλάτους του δρόμου ανά σημεία και περιοχές' σαν να εισχωρεί - να διαχέεται - ο δρόμος μέσα στο πεδίο του υλικά οικοδομημένου, παίζοντας με τα όριά του.

Η φύση και το περιεχόμενο των πιθανών χρήσεων προϋποθέτει μια πολύ πιο εστιασμένη μελέτη και εξειδικευμένη ανάλυση πάνω στις παραμέτρους που διαμορφώνουν τον κάθε δρόμο και τα σημεία του, στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής και σε όποια άλλη πληροφορία μπορεί να απαιτεί η κάθε περίπτωση και κατάσταση. Αυτό που η λογική της πρότασης αυτής θα έθετε ως ένα πρώτο γενικό όρο είναι η επισήμανση της σχέσης της παρέμβασης με την τάση, που έχει ο χαρακτήρας των υφιστάμενων χρήσεων του δρόμου. Ο στόχος είναι η τόνωση της δυναμικής της τοπικότητας και των προσώπων - της ταυτότητας που ήδη υπάρχει' η ενίσχυση της αίσθησης της γειτονιάς. Σε αυτό μπορεί να λειτουργήσει βοηθητικά και η ενδεχόμενη εμπλοκή των κατοίκων, ως εν δυνάμει καθημερινών χρηστών της κάθε παρέμβασης, καθώς αποτελεί βασική παράμετρο της απαιτούμενης οικειοποίησης για την ενεργοποίηση και την επιβίωση του κάθε χώρου. Κατ' επέκταση, θα μπορούσε να υπονοηθεί η πρόθεση ενός πιο συμμετοχικού σχεδιασμού και η ανάγκη διερεύνησης περαιτέρω εργαλείων, μεθόδων και όρων του.

διερεύνηση ποσοτικών χωρικών δυνατοτήτων

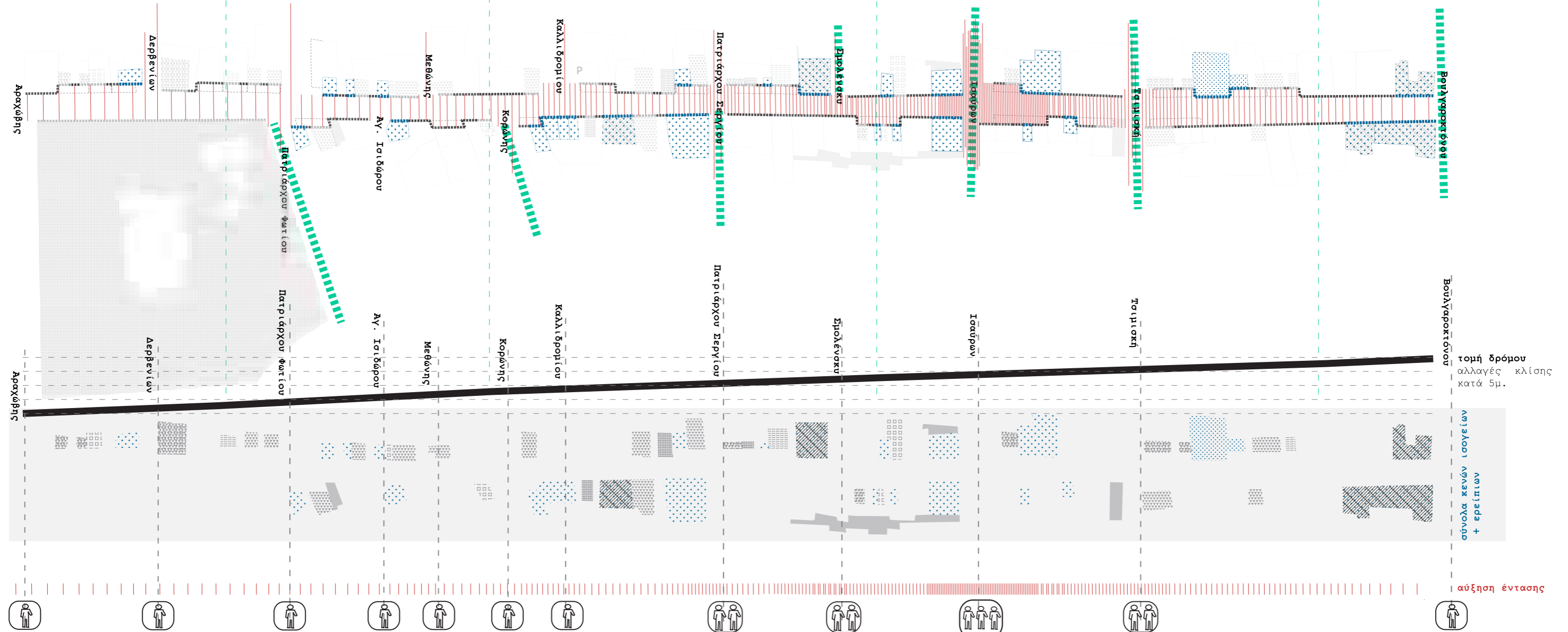
διαστάσεις-πλάτους δρόμου:
 μέγιστο - ελάχιστο πλάτος και ενδεικτικές τυχαίες ενδιάμεσες τιμές ανά 0.1

Το υφιστάμενο διαθέσιμο πλάτος του δρόμου είναι η αφετηρία της διερεύνησης του πιο συγκεκριμένου περιεχομένου της παρέμβασης στη ροή:

κυμαίνεται από 7 - 15 μ. και έχει το μικρότερο πλάτος: στη διασταύρωσή της με τη Σηολένσκου [7 μ.] μεγαλύτερο πλάτος στη διασταύρωσή της με την Ισαύρων [14,6 μ.]

διάγραμμα μεταβατικών εναλλαγών έντασης παρέμβασης

παράμετροι εναλλαγών έντασης:

- σχέση με άλλες παρεμβάσεις του συστήματος, τις εντάσεις και την ιεράρχησή τους
- σχέση με τα διάφορα όρια της περιοχής σχέσης λόφων
- σχέση με παράπλευρα υφιστάμενα τοπίασμα

π.χ για την Ασκληπιού η ένταση - ως συμβολισμός, καθώς και ως εν δυνάμει πυκνωτής - αυξάνεται σταδιακά όσο πλησιάζει προς την Ισαύρων [σημαντικός άξονας παρέμβασης]

εργαλεία αύξησης έντασης της παρέμβασης:

- προσθήκη χρήσεων παράπλευρα του δρόμου [σε κενά ισόγεια και ερείπια]
- διερεύνηση δυνατότητας διαπραγμάτευσης διαπερατότητας των ορίων των μετώπων
- εναλλαγή διάταξης ζωνών δρόμου και πιθανές σημειακές υπαίθριες χρήσεις, ανάλογα με τα χωρικά περιθώρια στην συνολική διεύρυνση των πεζοδρομίων

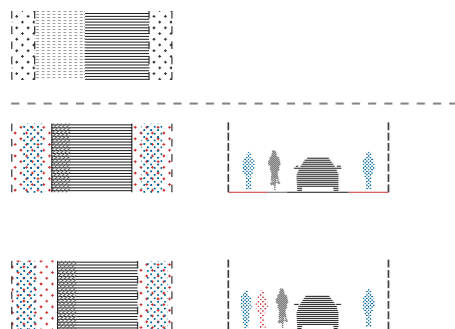
100 μ. 50 μ.

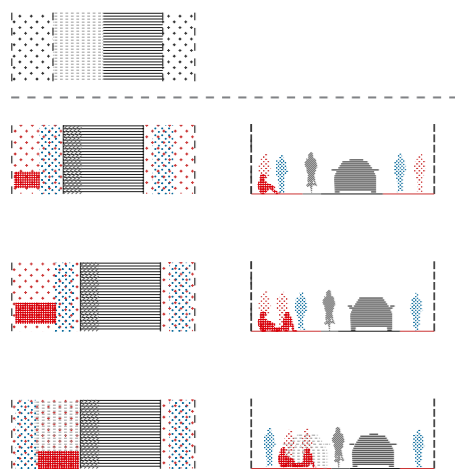
[εικόνα μακέτας]
[κλίμακας 1:500]

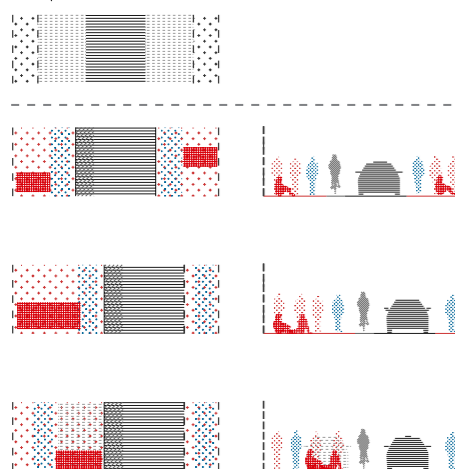
7 μ.

8 μ.

9 μ.

η εναλλαγή έντασης, μέσω της διάταξης των ροών

στις παρεμβάσεις της οριζόντιας δυναμικής: οι ζώνες και η διάταξή τους

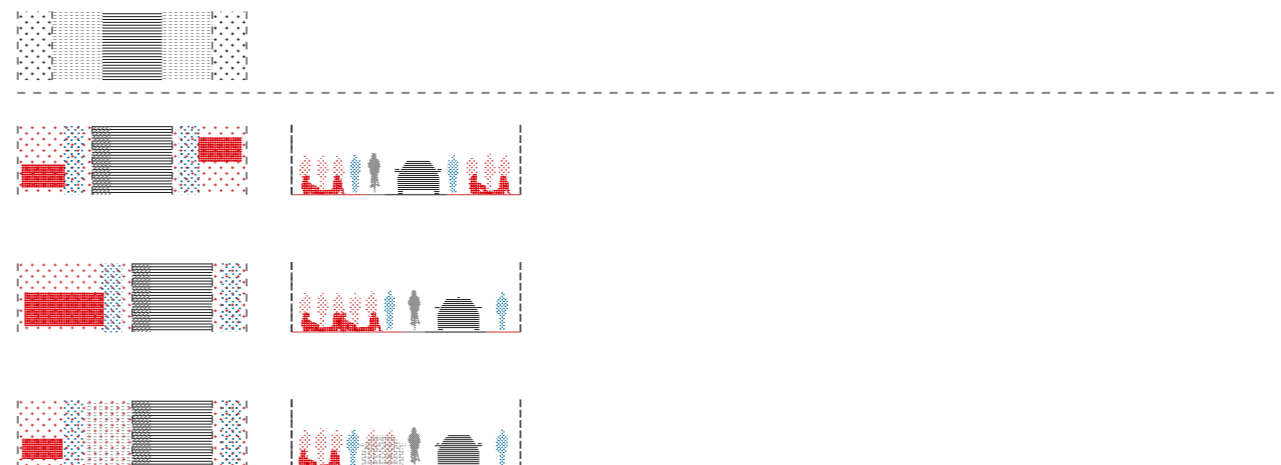
Ένα άλλο μέσο διαμόρφωσης της εναλλασσόμενης έντασης, είναι η διάταξη των ζωνών των διάφορων ροών στο πλάτος του δρόμου.

Το ελάχιστο που προβλέπεται κάθε δρόμος να περιλαμβάνει είναι μία ζώνη διέλευσης οχημάτων και τα πεζοδρόμια εκατέρωθεν αυτής.

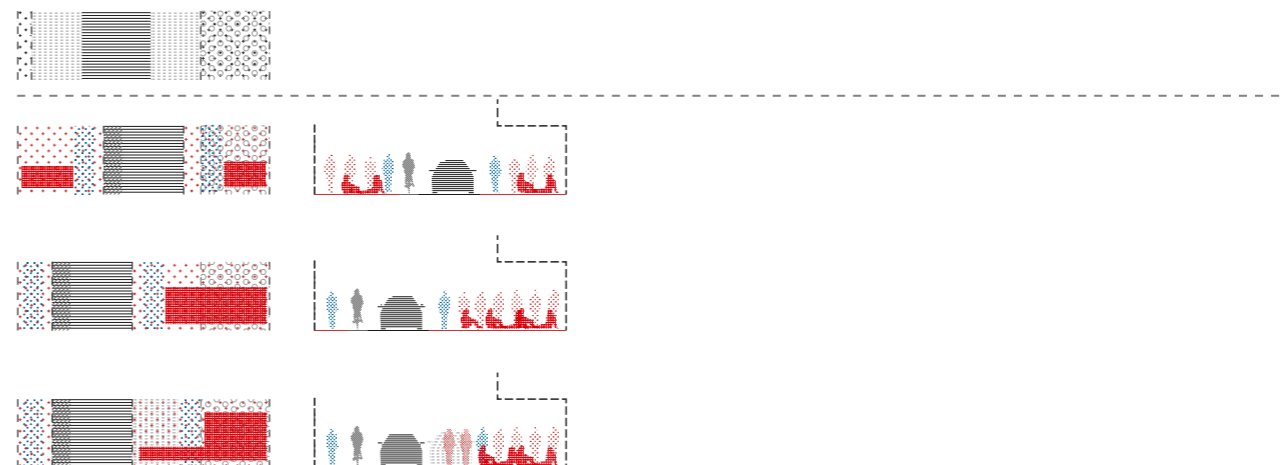
Πρώτη και ελάχιστη παρέμβαση είναι η ελάχιστη διεύρυνση των πεζοδρομίων, ώστε να μπορεί να περπατήσει τουλάχιστον ένας άνθρωπος. Αυτό σε αριθμούς αντιστοιχεί σε 80 εκατοστά συν 20 και 40 εκατοστά απόστασης από το όριο του μετώπου και της ροής των οχημάτων αντίστοιχα. Το ελάχιστο πλάτος κάθε πεζοδρομίου, δηλαδή, πρέπει να είναι 1.50 μέτρο, γεγονός που είναι εφικτό, αν απομακρυνθούν τα παρκαρισμένα οχήματα, όπως προκύπτει από μια πρώτη ενδεικτική διερεύνηση που έγινε για τις περιπτώσεις των παρεμβάσεων στις κεντρικές συνιστώσες του συστήματος παρεμβάσεων της οριζόντιας δυναμικής. Όπως παρατίθεται στο σχετικό κατάλογο [βλ. σελ. 100 - 101], αυτό είναι κάτι που μπορεί να επιδιωχθεί σε ροές με πλάτος άνω των 6 μέτρων. Η Ζ. Πηγής είναι ο δρόμος με το μικρότερο πλάτος, άπο τους άξονες της οριζόντιας διαμπερότητας, το οποίο κυμαίνεται από 7 μέχρι 9 μέτρα στο κομμάτι της βασικής παρέμβασης από την πλατεία Αργεντινής μέχρι την Καλλιδρομίου. Πέρα από αυτήν, προς το εμπορικό τρίγωνο, τα χωρικά περιθώρια είναι πιο γενναιόδωρα, όπως είναι αναμενόμενο και από την εμφάνιση στοών.

Όσο αυξάνεται το υφιστάμενο πλάτος του δρόμου, τόσο αυξάνεται και η δυνατότητα να χωρέσει η κίνηση περισσότερων από έναν πεζό στο πεζοδρόμιο. Μάλιστα, όπου αυτός ο επιπλέον χώρος είναι από 2 μέτρα και πάνω, είναι δυνατόν να προβλεφθεί και κάποια θέση για στάση οχημάτων, ανάλογα με τις πιο μόνιμες ή έκτακτες ανάγκες των παράπλευρων χρήσεων. Σε αρκετά μεγάλα πλάτη δρόμων, περιπτώσεις που συνήθως συναντάμε, όπου υπάρχει και στοά από τη μία ή και από τις δύο πλευρές των μετώπων, θα μπορούσε να διερευνηθεί και η προσθήκη εξοπλισμού στάσης, πιο ογκώδεις φυτεύσεις ή και το ελάχιστο ερέθισμα για πιο συγκεκριμένη χρήση - 'κατοίκηση', όπως για παράδειγμα, διάβασμα, παιχνίδι και άλλ, υπό το ιδεολογικό πλαίσιο που προσδιορίστηκε πιο πριν. Για τη διέλευση των οχημάτων πρέπει να παραχωρηθεί μια ζώνη πλάτους 3,5 μέτρων, μέσα στην οποία προτείνεται να συμπεριληφθεί ειδική σήμανση λωρίδας για διέλευση ποδηλάτων.

10 μ.

11 μ.

12 μ.

[Οδηγίες χρήσης καταλόγων]

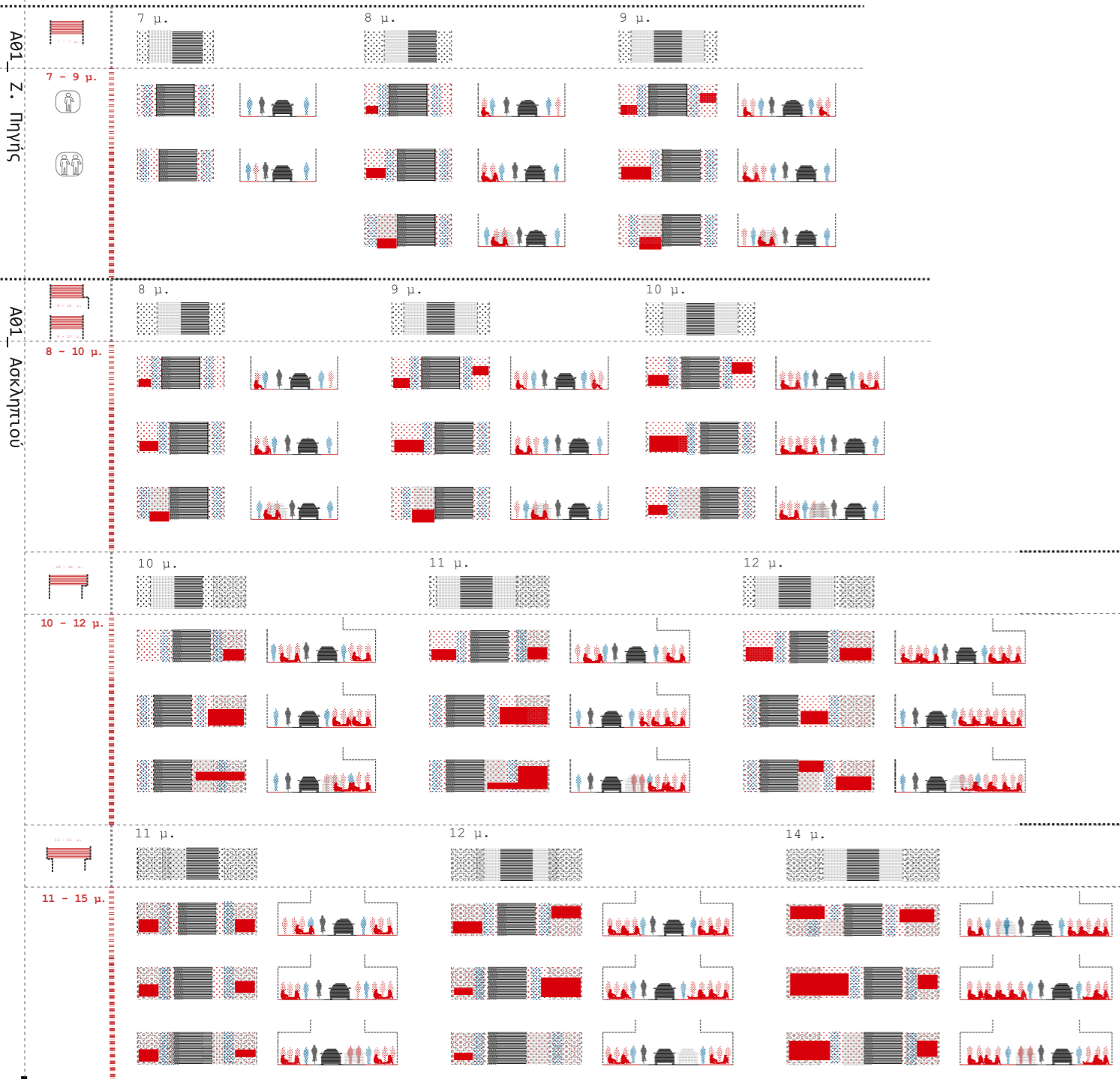
Όσον αφορά τους πίνακες που παρατίθενται, πάνω αναπαριστάται η επικρατούσα υφιστάμενη κατάσταση διάταξης ζωνών, ενώ κάτω από αυτές προτείνονται 1+2 τυπολογικές καταστάσεις: η πρώτη αφορά τη συμμετρική διεύρυνση των πεζοδρομίων εκατέρωθεν της ροής και ακολουθούν δύο εκδοχές της μέγιστης αξιοποίησης - πόλωσης ολόκληρης της διατιθέμενης διεύρυνσης στο ένα πεζοδρόμιο, αφήνοντας το άλλο στο ελάχιστο δυνατό για τη διέλευση ενός πεζού. Κατ' επέκταση, μπορούν να προκύψουν αρκετά πλατιά πεζοδρόμια, μέχρι και 7 μέτρα.

5 μ.
10 μ.
50 μ.

ως εργαλείο παρέμβασης

Η μετάβαση από τις συμμετρικές διευρύνσεις σε πιο μεγάλα πλατώματα, παρεμβαλλόμενα στον ιστό, μπορεί στοχευμένα να λειτουργήσει ως επιπλέον εργαλείο των εναλλαγών της έντασης του υπαίθριου ενδιαφέροντος του δρόμου, όπως εξηγήθηκε στο παράδειγμα της Ασκληπιού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, τόσο λόγω της χωρικότητάς τους για κίνηση πεζών, όσο κυρίως επειδή, μπορούν να συμπεριλάβουν περισσότερες παρεμβάσεις έλξης της στάσης και να γίνουν ποιοτικοί πόλοι σε περιοχές και σημεία του δρόμου, η εμβέλεια των οποίων μπορεί να πετύχει και μεγαλύτερη ακτίνα επιρροής, ανάλογα με τις επιδιώξεις της εκάστοτε περίπτωσης.

Με άλλα λόγια, μέσω της παρότρυνσης της στάσης ή αλλιώς, της αύξησης του χρόνου που παραμένει, οικειοποιείται και 'κατοικεί' κανείς τον ελάχιστο, αλλά πιο συχνό και πυκνό χώρο του υπαίθριου δυναμικού - την περίπτωση που είναι διαθέσιμη και προσπελάσιμη από τους 'όλους' - διεκδικείται και μια διαστολή της αίσθησης του υπαίθριου και του δημόσιου χώρου και χρόνου μέσα στην αστική καθημερινότητα και τις πρακτικές της. Παράλληλα, θα μπορούσε σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει και η παράμετρος του χρόνου, δίνοντας ευκαιρία στην ανάγκη για το 'έξω' περισσότερες από τις συνηθισμένες ώρες αιχμής της αστικής ρουτίνας, 'σχεδιάζοντας' ζωή σε χώρους που με τη δύση του ηλίου ερημώνουν.

50 μ.
10 μ.
5 μ.

**Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ,
ΕΠΙΛΕΙΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ:
ΑΘΗΝΑ**